AUKA

BIULETENIS KUNIGAMS

1947 m. № 1

050 Au

P R A D E D A N T

AUKA yra mūsų pašaukimas, AUKA — pats dabarties gyvenimas tremtyje. Žmogiška — padejuoti, herojiška — kantriai kančias pakelti, dieviška — perkeisti. Perkeitimas yra aukos turinys.

Kas rytą atnašaujame Duoną ir Vyną. Kas rytą tariame: Suscipe . . . prò innumerabilibus peccatis, offensionibus et negligentiis nostris! Daug padarome šiose sąlygose, bet ar tai visa, ką galėtume dar padaryti? Daug Dievui garbės ir sieloms gero iš mūsų pastangų, bet gi offensiones!

AUKA yra mūsų darbas, AUKA — pati mūsų kova su savim! Žmogiška — klysti, herojiška — prisipažinti prie klaidų, dieviška — save apgalėti ir perkeisti. Aukos esmė — savęs sudvasinimas.

Teikiame į rankas šiuos puslapius, netikrumo ženkle išeinančius į viešumą. Jei Visagalis leis, tęsime juos ir toliau. Dėkojame talkinusiems raštu ir darbu. Kviečiame atsiliepti tuos, kurie ras galimumo — straipsniais, apžvalgomis, pastabomis.

AUKA

BIULETENIS KUNIGAMS

LITHUANIAN YOUTH CENTER JAUNIMO CENTRAS
5620
S. CLAREMONT
BIBLIOTEKA
CHICAGO, IL
60636

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAŽVYDO
BIBLIOTEKA

KIRCHHEIM-TECK, 1947 M. Nr. 1

050 A4

T U R I N Y S

RELIGINIS — MORALINIS GYVENIMAS TREMTYJE

pusl.

Religinis — dorinis tikinčiųjų stovis 3
Kunigų padėtis 4
Bendroji pastoracija 6
Jaunimo auklėjimas 9
Katalikų veikla 11
Karitatyvinė veikla 13

IDEALAS IR TIKROVĖ

Gyvosios dvasios kunigas — Kun. Vyt. Balčiūnas 14
Kunigiškojo gyvenimo forma — Prof. A. Maceina 17
Kunigo lūžis — Kun. St. Yla 23
Iš kunigo rūpesčių tremtyje 26
Karo nuostoliai Lietuvos kunigų balanse 29
Lietuviškojo katekizmo jubiliejus — Kun. Kl. Razminas 31

IDĖJOS IR FAKTAI PASAULIO SPAUDOJE

Krikščionybė akivaizdoje naujų posukių 34
Pasauliškių vaidmuo Bažnyčioje 37
Katalikiškoji akcija 39
Religinio indiferentizmo sąjudžiai 42
Rytų Bažnyčia politinio žaismo rankose 45
Anglikonizmas ieško kelių į katalikybę 47
Dvasinė Amerikos tikrovė 50

KONGREGACIJŲ DEKRETAI

Sakramentų Kongregacijos dekretas 53
Ritų Kongregacijos dekretas 56

KRONIKA

Bažnytinis gyvenimas 57
Religinė spauda 60
Švento Kazimiero kultas 61
16-tos Vasario tridienis stovyklose 63

LITHUANIAN YOUTH CENTER
JAUNIMO CENTRAS
5620
S. CLAREMONT
BIBLIOTEKA
CHICAGO, IL
60636

RELIGINIS — MORALINIS GYVENIMAS TREMTYJE

1946. 4. 15 — 1947. 4. 15 M. APŽVALGA

1. RELIGINIS — DOROVINIS TIKINČIŲJŲ STOVIS

Anglų zonoje, remiantis LTB-ių statistiniais duomenimis gyvena ca. 23—24.000 lietuvių. Iš jų, pagal stovyklų kapelionų anketas, yra ca. 16.300 katalikų. Praktikuojančių katalikų nuošimčio vidurkis yra 77 %. Tačiau daugumoje stovyklų šis nuošimtis sukasi apie 85 iki 90 %, tik labai nežymus stovyklų skaičius — 55—60 %. Gyvenančių civilinėje santuokoje nuošimtis svyruoja tarp 1,71 % ir 2,3 %. Konkubinatų — žymiai didesnis, vietomis siekia iki 3,71 %. Bendrai imant, šeimų pakrikimas anglų zonos stovyklose sudaro 5 % visų gyventojų skaičiaus.

Amerikiečių zonoj iš 28.924 stovyklose gyvenančių lietuvių, katalikų yra 23.451, iš jų praktikuojančių 21.249, velykinę atliekančių 78—79 %. Gyvenančių civilinėj santuokoj ir konkubinate bendras skaičius paliečia 375 asmenis, kas sudaro 1,6 %.

Patikslinant amerikiečių zonos katalikų skaičių, reikia dar pridėti 1000 gyvenančių ne stovyklose ir 3000 per screeningus pašalintų; iš jų katalikų yra apie 3400. Taigi bendras šioj zonoj katalikų lietuvių skaičius yra 27.000.

Prancūzų zonoj iš 18-kos stovyklų, katalikų yra ca. 1.900, iš jų ca. 1.650 praktikuojančių.

Austrijoj 10-tyje stovyklų, katalikų skaičius siekia iki 1.300, praktikuojančių 1.150.

Visoj Vak. Vokietijoj ir Austrijoj lietuvių katalikų gyvena ca. 46.500, iš jų praktikuojančių vidurkis 77—80 %. Lankančiųjų pamaldas nuošimtis yra žymiai didesnis. Stovyklose, kur pamaldos laikomos savose koplyčiose, jų lankymas yra didesnis, nei ten, kur einama į svetimas bažnyčias; tas pats pasakytina apie tas stovyklas, kur gyvena beveik vieni katalikai arba jų dauguma. Mišrių konfesijos atžvilgiu stovyklų būdingas bruožas didėjimas mišrių moteryščių. Iš

anketų negalima susidaryt pilnesnio vaizdo dėl vaikų katechizacijos (šis klausimas matyt ne visų tinkamai suprastas). Atrodytų, kad ji daugumoje stovyklų yra buvusi nepakankamai pravesta.

Kitos dorovinės negerovės visose stovyklose yra vienodo pobūdžio (girtavimas, kortavimas, rietenos, spekuliacija), nes, reikia manyti, jos didele dalimi pareina nuo stovyklinio gyvenimo negerovių, kurios visur vienodos. Tačiau nuo praėjusios vasaros, pablogėjus sąlygoms maisto atžvilgiu ir daugumai įsijungus į įvairius darbus, šios blogybės ryškiai sumažėjo, kai kur beveik nepastebimos.

II. KUNIGŲ PADĖTIS

1. Kunigų skaičius. Prieš metus lietuvių kunigų skaičius buvo 223, dabar likę 209. Iš jų pastoracijos darbą dirba 152, 15 studijuoja ir padeda pastoracijai, 15 dirba tremtinių labui naudingą darbą, 14 išvyko į užsienius ir 13 ligonys arba negalį dirbti.

Kunigų tremtinių pasiskirstymas vyskupijomis atrodo taip:

	prieš metus	dabar	dirba p-joj	nedirba	išvyko
Kauno arkivys.	49	47	33	14	2
Vilniaus arkiv.	7	7	5	2	—
Vilkaviškio vysk.	68	61	42	19	7
Telšių vysk.	47	45	37	8	2
Panevėžio vysk.	21	20	16	4	1
Kaišedorių vysk.	6	6	5	1	—
Klaipėdos prel.	3	2	2	—	1
Vienuolių	22	21	12	9	1
Viso:	223	209	152	57	14

Kunigų pasiskirstymas zonomis yra toks:

	Viso	nedirb.	dirbančių	1 dirb. kun. tenka tikinčiųjų
Amerikiečių	130	41	89	330
Anglų	50	7	43	380
Prancūzų	19	6	13	146
Austrijoj	10	3	7	184
	209	57	152	—

Kadangi prancūzų zonoj ir Austrijoj lietuviai gyvena išsisklaidę mažomis stovyklomis, dėlto kunigų koeficientas, žiūrint aptarnavimo sunkenybių, nėra reliatyviai didelis. Anglų zonos kunigų koeficientas, per šiuos metus perkėlus apie 10 naujų kunigų, pasidarė panašus amerikiečių zonos koeficientui. Tačiau šių zonų santykis keičiasi, žiūrint stovyklų aptarnavimo tiesiogiai ir iš šalies. Iš 37 iš šalies aptarnaujamų stovyklų, 23 yra anglų zonoje.

Imant pačią paskutinę padėtį (po stovyklų perkelimų ir išskirstymų), stovyklų aprūpinimas kunigais atrodo taip:

	Stov. skaičius	Turi savus kun.	Aptarn. iš šalies
Anglų z.	55	32	23
Amerikiečių z.	53	49	4
Prancūzų z.	14	9	5
Austrijoj	10	5	5
Viso:	132	95	37

2. Kunigų darbo sąlygos. Anglų zonoj tiek karinė valdžia, tie UNRROS pareigūnai labiau vertina kunigo darbą; dėl to teisinė ir materialinė jų padėtis čia yra geresnė. Beveik visi kunigai laikomi dirbančiais ir gauna atlyginimą (vieni kaip stovyklų kapelionai, kiti kaip mokytojai). Vietiniai stovyklų komitetai parūpina jiems atskirus kambarius. Milgovas ne vienam, turinčiam aptarnauti keletą stovyklų, leidžia įsigyti automobilį ir palengvina apsirūpinti benzinu. Prie anglų zonos Balfo atstovybės yra atstovas ir kunigų reikalams (Detmolde), prie Šlezvig-Holsteino apygardos Baltų Tarybos atstovybės yra kunigas-ryšininkas. Moraliniu atžvilgiu kunigo darbas taip pat dėkingesnis; inteligentinių pajėgų čia mažiau ir kunigai, šalia pastoracinio darbo, turi talkininkauti kitiems švietimo ir kultūros srityje, dėlto jų vertinimas yra ir tuo atžvilgiu didesnis.

Amerikiečių zonoj retas kunigas gauna atlyginimą už savo darbą ir retas pripažįstamas UNRROS maisto atžvilgiu, kaip dirbantis. Vietiniai komitetai daugelyje stovyklų nepasistengia parūpinti atskirą kambarį. Stovyklų ir gimnazijų kapelionai ne vienoj vietoj turi gyventi vienam kambary kas nepaprastai kliudo vienam ir antram atlikti savo pareigas. Stovyklose, kur inteligentų dauguma, susidaro varžybos veikloje ir administracijoje; kylą nesutarimai suskaldo stovyklų nuotaiką ir kunigui būna nelengva tokioj padėty atlikti savo pareigas. Be to, esant inteligentų daugumai, kunigui sunkiau būti jų dvasiniu vadovu, nes jam statomi ypatingesni reikalavimai. Kunigui neretoje vietoje sunku sulaukti pagelbos: kartais jis pats turi stovėti eilėse maisto parsinešti, gamint pats valgį, skalbtis.

Prancūzų zonoj stovyklos labai nedidelės ir nepajėgiančios kunigų aprūpinti; algų taip pat nieks negauna. Dėl to šios zonos kunigai materialiai stovi blogiausioj padėty. Aprūpinimas rūbais čia taip pat beveik nebuvo žinomas, kaip anglų ar iš dalies amerkiečių zonose.

3. Kunigų organizacija. Naujas tremtyje reiškinys — tai Lietuvių Katalikų Kunigų Sąjunga. Prel. Šaulio iniciatyva 1945 m. Münchene pradėta organizuoti kunigus ir šiai organizacijai duota teisinė forma.

Kunigų Sąjunga ėmėsi leisti religinės kultūros laikraštį „Naujasis Gyvenimas“, kunigams pamokslų medžiagą „Vox Temporis“ (trys są-

siuviniai), perspausdino Mažąjį Ritualėlį. Sąjunga palaiko ryšius su analogiškomis kitų kraštų katal. kunigų sąjungomis.

4. Kunigų prieauglis ir liet. seminarijos klausimas. Mūsų apžvelgiamųjų metų pradžioje Eichstätto vok. kunigų Seminarijoj buvo 36 klierikai, iš jų 3 dėl ligos pasitraukė ir 8 gavo kunigystės šventimus. Bambergo kun. seminarijoj mokosi du. Eichstätte yra tik vienas lietuvis auklėtojas — rektorius dr. Manelis, tačiau net savo dv. tėvo nėra galima saviems teologams duoti. Šitos, o be to ir psichologinės aplinkybės nežadina noro lietuviams stoti į svetimą seminariją.

Esant nenormalioms būsimų kunigų ruošimo sąlygoms, tautinio delegato susirūpinta, ar nebūtų tikslu organizuoti lietuvišką kun. seminariją Vokietijoje. Pasiteiravus tuo reikalu III Popiežiaus Misijos centre ir šiam reikalui gavus užgirimą bei paraginimą paruošti projektą, Seminarijų ir Universitetų Kongergacijai nukreiptas plačiai motyvuotas raštas.

III. BENDROJI PASTORACIJA

1. Pastoracinių reikalų tvarkymas. Šv. Sostui įkūrus III Popiežiaus Misiją ir paskyrus tautinį delegatą lietuviams, bendrųjų pastoracinių reikalų tvarkymas įgyjo teisinį pagrindą ir savą organizaciją.

Tautiniam delegatui pavesta tvarkyti visi religiniai-moraliniai reikalai visų lietuvių katalikų ir kunigų, esančių Vokietijoj ir Austrijoj. 1946 m. balandžio 15 d., sudaręs savo įstaigą, tautinis delegatas ėmėsi aukščiau minėtus reikalus tvarkyti. Stovyklų, gimnazijų ir kt. kapelionai aprūpinti jų teisę nustatančiais ir tarnybinę padėtį apibrėžiančiais bažnytiniams ir civiliniams organams reikalingais pažymėjimais. Jų darbui normuoti, patikslinti ir koordinuoti išleista 12 bendraraščių: Taut. Delegato kompetencijos ir darbo tvarkos, kanoniškų santuokų, formuliarų ir antspaudų vartojimo, sutvirtinimo sakramento teikimo, bažnytinių brolijų, bažnytinių metrikų pakaitalų sudarymo, kitatikių priėmimo ir grįžtančių rekonciliacijos, religinio gyvenimo kronikos vedimo, liber status animarum, kunigų išvykimo užsienin, informacijos ir (papildomai) baž. metrikų pakaitalų sudarymo reikalu. Pastoracinio darbo sėkmingumui ir pagyvinimui išleistos 8 pastoracinės instrukcijos su atitinkamais medžiagos priedais: novenos už tėvynę (rugs. 8 d. proga), rožančiaus mėnesio pamaldų pravedimo, mokyklų kapelionų darbo moksleivių organizacijose, Kristaus Karaliaus šventės, Kūčių — Kalėdų — N. Metų ir Trijų Karalių švenčių, maldos tridienio Neprikl. Šventei pasiruošti, Šv. Kazimiero šventės ir Pop. Pijaus XII vainikavimo metinių pravedimo. Religiniam ir moraliniam stovyklų stoviui nustatyti 1946 m. gegužės mėn. 29 d. išleistas žiniaraštis.

Pastoraciniams klausimams naujose sąlygose aptarti 1946 m. gegužės 7 d. sušauktas tautinių dekanų (Wiesbadene) ir birželio 4—6 d. visų kunigų (Hanau) suvažiavimai.

Tikinčiųjų dvasiai stiprinti ir atskirais klausimais naujos šviesos įnešti JJ EE tremtyje esą lietuviai Vyskupai išleido šiuos ganytojinius laiškus: Lietuvos Globėjo, Šv. Kazimiero, garbinimo reikalu (1946. 8. 10), bažnytinių brolijų atgaivinimo reikalu (1946. 8. 24), Kalėdų proga (1946. 12. 15). Tautinis Delegatas išleido šiuos pastoracinius laiškus: Tremtinių Motinos kulto reikalu (1946. 5. 1), katalikiškosios akcijos atgaivinimo reikalu (1946. 9. 29) ir vasario 16-tos proga (1947. 1. 25).

2. Sutvirtinimo sakr. teikimas ir stovyklų lankymas. 1946 m. gegužės 28 d. išleistasis bendraraštis Nr. 4 nustatė stovyklų kapelionams pasiruošimo sutvirtinimui ir jo pravedimo tvarką. Pagal jį sutvirtinimą teikia pakviestas vyskupas arba pats tautinis delegatas. 1946 m. gegužės 22 d. išleista sutvirtinimo sakramentui paruošti katechezių škicai stovyklų kapelionams.

JJ EE lietuviai Vyskupai dr. Brizgys ir dr. Padolskis aplankė 16 amerikiečių zonos ir Austrijos stovyklų ir suteikė sutvirtinimą ca. 270 asmenų. Tautinis Delegatas J. Pr. Kan. Kapočius aplankė 52 stovyklas anglų ir amerikiečių zonose ir suteikė sutvirtinimą 308 asmenims. Latvių vyskupo JE Urbšo savųjų tautiečių lankymo ir sutvirtinimo proga anglų zonoje priėmė sutvirtinimą ca. 35 lietuviai ir vokiečių vyskupų lankymu jųjų tautiečių ir sutvirtinimu pasinaudojo apie 40 lietuviu.

Tuo būdu lietuvių vyskupų ir tautinio delegato aplankyta per šiuos metus viso 68 stovyklos ir sutvirtinimo sakramentą priėmė 653 lietuviai.

3. Pedagoginiai ir teisiniai šeimų reikalai. Dvasiniam ir moraliniam lietuvių šeimų lygiui pakelti tautinio delegato parėdimu 1946 m. gegužės pabaigoj buvo paskelbta ir pravesta šeimų savaitė. Kiekvienos dienos konferencijoms šeimos klausimais paruošta medžiaga, kuria stovyklų kapelionai turėjo galimumo pasinaudoti.

Kanoniškos santuokos dalykams tvarkyti išleista 1946 m. gegužės 1 d. bendraraštis nr. 2 Krikšto, santuokos ir mirimų metrikacijai vesti lietuvių stovyklose duoti pavyzdžiai ir pagal juos Augsburge atspausdintos specialios knygos. Metrikų pakaitalų delegatūroje išduota 1843. Dispensų nuo kliūties mixtae religionis suteikta 27; dispensų nuo 3 užsakų — 96. Įvairių kitų santuokinės teisės atvejų, ypač kas liečia dubium iuris et facti būta 44, iš kurių 15 išspręsta pozityviai ir 29 negatyvai.

1947 m. kovo 13 d. šv. Sostas visiems tautiniams delegatams, taigi ir lietuvių, suteiktas specialines galias asistuoti kunigams savo tautiečių santuokos sudarymo atvejais atšaukė, pavesdamas pagal normalią

teisę kreiptis į vokiečių bažnytinę vadovybę. Šitai naujai padėčiai išaiškinti ir jos sunkumus iškelti bei pabrėžt tautinis delegatas lietuviams paruošė raštą ir 1947. 3. 18 dieną pasiuntė per III Pop. Misijos šefą šv. Sostui.

Vyr. Lietuvių Tremtinių Teismas 1947 m. sausio 11 d. padarė viešą pareiškimą, liečiantį ištuokas klausimą. Pareiškime sakoma: „Lietuvos įstatymai pripažįsta tik bažnytinę santuoką. Ministerių Žalkausko ir Šlepečio bandymas administraciniais aktais krašte įgyvendinti civilinę metrikaciją liko jus nudum ir Lietuvos įstatymais pasiliko teisėta santuoka vien tik bažnytinė, ir tik bažnytinis teismas teisėtas spręsti ištuokos bylas . . . Iš aukščiau pasakyto seka, kad lietuvių tremtinių bendruomenės teismai nėra kompetetingi spręsti ištuokų bylų (LTB Vyriausiojo Komiteto Biuletenis, nr. 2, p. 6).

4. Misijos ir rekolekcijos. Misijos, Tėvo Jono Bružiko SJ vedamos nuo 1945 m. rugpiūčio 28 d., ligi šiol pasiekė skaičiaus 115. Mažesnėse stovyklose misijonorius tenkinosi keletos dienų pamokslais, didesnėse — net iki dviejų savaičių. Misijomis naudojosi kai kur iki 100% stovyklų gyventojų, bet daugumoje 90—95%, atlikodami išpažintį ir keletą kartų per misijas prieidami komunijos. Pasinaudodamas pradžioj vokiečių vyskupų, o vėliau tautinio delegato įgaliojimais, misijonarius, jo paties žodžiais, yra sutvarkęs daugybę mišrių moterysčių, o taip pat nelegalių santuokų arba paprastų susimetimų, sutuokdamas tuos, kuriem nebūta kliūčių, arba išskirdamas, jei gyvena konkubinate. Misijų proga T. Bružikas lankė žmones jų butuose, aiškindamas religijos tiesas arba padėdamas sutvarkyti jų privatų gyvenimą. Susitaikymų su Dievu, užtęstų per 20—30 metų, ypač iš inteligentų pusės, misijonoriaus tvirtinimu, kiekvienoj stovykloj būta po keliolika ar net keliasdešimt. Per misijas buvo steigiamas Maldos Apaštalavimas, į kurio I-ąjį laipsnį beveik visi įsirašė. Buvo taip pat renkami maldų pasižadėjimai už Tėvynę. Lietuviams klierikams, kurie mokosi Eichstätte ir Pullache, o taip pat studentams, kurie studijuoja įvairiuose Vokietijos universitetuose, per misijas surinkta 100.000 RM. Misijų, vedamų katalikams, ateidavo klausytis gana didelis procentas ir lietuvių evangelikų, o taip pat latvių katalikų. Nuo 1947 m. sausio mėnesio misijonorius leidžia mėnesinius laiškus, spausdinamus rotatoriumi, ir siuntinėja visoms stovykloms, kuriuose gvildena religinius dorovinius klausimus, primena misijų metu padarytus pasižadėjimus ir bendrai stiprina religinę dvasią.

Rekolekcijos, kaip ir praėjusiais metais, pravestos visose stovyklose, vienur labiau suprastintu būdu (tik vakarinės konferencijos, nes žmonės, būdami darbuose, tik vakarais tegali susirinkti), kitur visas ištisas tris dienas. Beveik visos mokyklos ir universitetuose studijuoją mūsų studentai turėjo atskiras rekolekcijes. Kunigai šį darbą atliko pasikeisdami su kaimynais konfratrais, tačiau vienas kitas, kaip

kun. Vac. Paulauskas, kun. Vyt. Pikturna, kun. L. Jankauskas ir kiti, yra apvažiavę eilę stovyklų.

5. Brolijos. Lietuvių vyskupų (JJ EE Brizgio ir Padolskio) ir tautinio Delegato sutarimu, įvykusiu Münchene 1946 8. 10, nutarta atgaivinti tremtyje bažnytinių brolijų veikimą. Tuo reikalu tautinis delegatas išleido stovyklų kapelionams bendrarašti nr. 5 ir lietuviai vyskupai tikintiesiems aukščiau minėtą ganytojinį laišką. Tuo tarpu nutarta atgaivinti Gyvojo Rožančiaus broliją ir Maldos Apaštalavimą. Šioms brolijoms tiesiogiai rūpintis taut. delegatas paskyrė pirmajai Tėvą Rutkauską OP (Hanau) ir antrajai Tėvą Jona Bružiką S. J.

Po spalių mėnesio pamaldų, gautais kunigų pranešimais, kiekvienoj beveik stovykloj ir mokyklose susiorganizavo po 2—3 — iki 6 gyv. rožančiaus būrelių, kurių tikslas melstis ypatingai už savo tėvynę ir nelaimingus savo tautiečius.

6. Santykiai su liet. evangelikais. Tarp katalikų daugumos ir evangelikų lig šiol nebūta jokių religinio — bažnytinio pobūdžio santykių. Šio karo metu tačiau daugelis lietuvių evangelikų ir katalikų, o taip pat vienų ir antrų dvasiniukai kartu yra vargę kalėjimuose, koncentracijos stovyklose ir sueję į glaudžius santykius.

Tremtyje šaukdami pirmąjį savo tikinčiųjų ir kunigų suvažiavimą Hanau 1946 m. Šeštinėse, lietuviai evangelikai pakvietė tautinį delegatą, kuris lietuvių katalikų ir dvasininkų vardu perdavė sveikinimus ir pabrėžė, kad bendra kančia ir kova už bendruosius tautinius ir religinius idealus turi vesti vienus ir antrus glaudaus bendradarbiavimo keliu. Evangelikai iš savo pusės perdavė nuoširdžius sveikinimus šv. Tėvui už rūpestį lietuvių reikalais. Evangelikų kunigų atstovai dalyvavo katalikų kunigų suvažiavime ir evangelikų sinode, ivykusiame Lebensstätte dalyvavo Delegato atstovas, perduodamas Delegato sveikinimus. Nesusipratimai, kurie kartais pasitaiko stovyklose tarp vienos ir antros pusės tikinčiųjų, išsprendžiami bendru susitarimu. Daugelis evangelikų dalyvauja bažnytiniuose katalikų choruose, o kai kur net jiems vadovauja.

Individualus vienų ir antrų dvasininkų, o taip pat bažnytinės vadovybės kontaktas taip pat yra gyvas ir nuoširdus.

IV. JAUNUOMENĖS AUKLĖJIMAS

1. Religijos mokymas. Visose mokyklose, kurios tremtyje randasi, būtent — 24 gimnazijose ir 16 progimnazijų (3262 mokiniai) ir 104 pradžios mokyklose (4151 mokinys) katalikų vaikams dėstomas religijos mokslas. Išskyrus retas išimtis pr. mokyklose, kur kunigas negali iš toliau atvykti ir kur religiją dėsto pasauliškiai mokytojai, visur yra specialūs kapelionai. Religijos mokymui ir krikščioniškam auklėjimui dvasia visose mokyklose gera. Iš pedagogų per šiuos metus tik labai retais atvėjais pasitaikė kliūčių.

Gimnazijų ir progimnazijų kapelionų darbo klausimams pagilinti ir kylančioms laiko problemoms išspręsti 1946. 8. 27—29 d. sušauktas suvažiavimas Fuldoje. Religijos dėstymui programa, atsižvelgiant naujų sąlygu, peržiūrėta, kiek pritaikyta ir tautinio delegato aktu iš 1946. 8. 2, nr. 1578 patvirtinta naudoti.

Per šiuos metus išleista šie religijos mokymo vadovėliai: (be 1945 m. išleistų: Žitkaus „Tėve mūsų" ir Paltaroko „Tikybos pirmamokslis") Vaitiekaičio „Trumpa Bažnyčios Istorija", Kirvelaičio „Šviesa ir Gyvenimas" ir „Dorovės Mokslas" I d. santrauka, Čibiro „Liturgika", Burkaus „Eisių pas Tėvą" (tikėjimo tiesų santrauka).

2. Moksleivių organizacijos. Religinis moralinis jaunimo auklėjimas organizacijose, kuris dėl nelaimingų valstybės ir Bažnyčios santykių nepriklausomybės metu buvo atsidūręs neaiškioj teisinėj padėty, tremtyje rado savo sprendimą.

Skautų organizacija, kuri tremtyje skaito 5600 narių praktiškai atskirose vietose turėjo savus kapelionus arba bent buvo su jais ryšyje. Iškilus skautų vadovybėje konfliktui, kurio pagrinde buvo kaip tik skautų santykiai su Bažnyčia, pradėta šis klausimas spręsti kompetetingoj bažnytinėj vadovybėj. Po ilgų pasitarimų ir prieitos abiem pusėm priimtinos formos, skautų sąjunga savo statutu (§§ 2, 4, 25—29) patikrino religiniam katalikų skautų auklėjimui ir kapelionų veikimui reikiamą laisvę ir teises, o Tautinis Delegatas paskyrė dvasinę skautų vadovybę trijų vyriausių ir 36 tuntų kapelionų asmenyse. Vyr. Skautų dv. vadovas dr. J. Vaišnora išleido 1946. 10. 10 religinio skautų ugdymo programą. Skautų kapelionų veiklai patikslinti ir koordinuoti sušaukti vyriausių skautų kapelionų pasitarimai Kirchheime 1946. 8. 16 ir Münchene 1947. 2. 23. Skautų organizacijos spauda yra gana gausi, pasigendama joje kartais religinio momento.

Ateitininkų moksleivių organizacija 1930 m. švietimo ministerio Šakenio aktu buvo uždaryta, bet tremtyje ji vėl pradėjo viešą savo veikimą. Kadangi eilėje mokyklų kapelionai praktiškai dirbo su šia organizacija, dėlto tautinis delegatas tiek jų darbui su ateitininkais, tiek ir darbui su skautais nustatyti bei suderinti išleido pastoracinę instrukciją nr. 3 (1946. 8. 24).

LTB Švietimo Valdyba, atsižvelgusi į taut. delegato instrukciją ir remdamosi Švietimo Nuostatų 5 ir 10 §§ pripažino (1946. 11. 29) tiek skautų, tiek ir ateitininkų organizacijas mokykliniam jaunimui lavintis tinkamas ir leidžia moksleiviams jose dalyvauti.

Pačios skautų ir ateitininkų organizacijų vadovybės, norėdamos baigti ilgame laiko bėgyje trukusius tarpusavio nesutarimus, 1946. 10. 5. Augsburge pasirašė tarpusavio solidarumo ir bendradarbiavimo susitarimą.

Moksleivių ateitininkų šiuo metu yra apie 750. Be vyriausio jų kapelieno (kun. Patlabos), tautinio delegato minėta instrukcija kiek-

vienas gimnazijos kapelionas tuo pačiu yra ir moksl. ateitininkų dv. vadovas. Moksl. ateitininkai yra išleidę „Ateitį“ (1 nr. sp.) ir „Ateitininkų Vadą“ (3 nr. rot.), kuriuose pasaulėžiuriniams klausimams skiriama žymi vieta.

3. Studentų dvasiniai reikalai. Prie 11 universitetų Vokietijoj ir Austrijoj, kur studijuoja mūsų jaunimas, paskirti specialūs studentų kapelionai. Keletoje unversitetų studentus lietuvius aptarnauja vietos stovyklų kapelionai.

Lietuvių studentų nusistatymą religijai išreiškia anketos, pravestos stovyklų kapelionų. Pagal jas 85—95 % akademinio jaunimo yra praktikuojantys katalikai, kiti arba indiferentai arba tiesiogiai nekenkią religijai.

Studentai ateitininkai, kurių yra viso 450, turi atskirą savo dv. vadovą (kun. Vyt. Pikturna) ir religiją pabrėžia viešajame savo organizacijos gyvenime. Tuo tarpu „Šviesos“ samburis religijai neteikia viešosios reikšmės, tačiau ir atvirai prieš ją nekovoja.

Studentų moralinis lygis yra palyginti geras, nes jų dauguma rimtai žiūri savo darbo ir sunkiai kovoja už savo egzistencinę padėtį. Nežiūrint retų išimčių, kai kuriuose universitetuose, tarpusavis sutarimas ir solidarumas yra džiuginantis. Kiek kliudo kartais politinių pažiūrų skirtumai ir politinėse kovose vartojamos kai kada ne visai leistinos, artimo meilei priešingos priemonės.

Studentiškoji lietuvių spauda — ateitininkų „Studentų Žodis“ (rotatorium, išėjo 3 nr.) ir „Šviesa“ (spaustuvėj, išėjo 2 nr.) yra be ryškesnių kovos apskritai, o taip pat kovos už ar prieš religiją ženklų.

V. KATALIKŲ VEIKLA

1. Suvažiavimai — studijų dienos. Katalikų veiklumas per šiuos metus ieškojo būdų labiau išsikristalizuoti savo formomis ir prisitaikyti naujose sąlygose. Šituo tikslu šaukta ir šitoje dvasioje praėjo įvairūs suvažiavimai. 1946 m. gegužės 13—14 d. Stuttgarte įvyko vadovaujančių katalikų asmenų suvažiavimas, kuriame svarstyta, tarp kitų, ir katalikų susiorganizavimo reikalai. „Ateities“ sąjudžio 35 metų sukakčiai paminėti 1946 m. birželio 28—30 dienomis Tübingene sušauktas ateitininkų studentų ir akademikų suvažiavimas. Be organizacinių reikalų, svarstyta aktualios religinio gyvenimo ir krikščioniškosios pasaulėžiūros problemos. Kaip girtiną reiškinį tenka paminėti studijų dienas, kokios 1946 m. liepos 16—17 d. įvyko Nürtingene Oberlenningeno teamo stovyklų lietuviams katalikams, pravestos su dideliu pasisekimu. Iš keletos dalinių moksleivių ateitininkų suvažiavimų pažymėtinas 1946 m. rugpiūčio 5—11 d. įvykusios Eichstätte studijų dienos, su plačia paskaitų ir darbo programa, sutraukusios dalyvių iš visų zonų gimnazijų. Anglų zonos katalikų studentų ir akademi-

kų reikalams aptarti 1946 m. rugsėjo 14—15 d. Detmolde suruoštas specialus suvažiavimas. 1947 m. sausio 25 d. Augsburge įvyko ateitininkų akademikų suvažiavimas, kuriame dalyvavo apie 200 asmenų.

2. Katalikiškoji akcija. Katalikiškam veiklumui tremtyje stingant naturalios bazės, iškilo klausimas grįžti prie katalikiškosios akcijos. Reikalas jos jausta ir dėlto, kad religinis ir moralinis stovyklų gyvenimas šaukėsi gilesnės dvasios ir sugyvinimo.

1946 m. gegužės 15 d. buvo sudaryta komisija, kurios uždavinys-sušaukti suvažiavimą, tarp kitko, ir katal. akcijos reikalams apsvarstyti. Pačioj komisijaj kilus neaiškumams, kokia kryptim turėtų būt atkurta tremtyje katal. akcija, kreiptasi į Vyskupus ir tautinį delegatą. Rugpiūčio 10 d. Münchene Vyskupai dr. Brizgys ir dr. Padolskis kartu su taut. delegatu kan. Kapočium sutarė dėl pagrindinių akcijos atkurimo punktų ir pritarė studijiniam suvažiavimui. Toks suvažiavimas įvyko Neuffene rugsėjo 23—25 d. Jame nusistatyta akcijos pagrindine baze laikyti tremties parapiją. Tautinis delegatas po šio suvažiavimo išleido į tikinčiuosius pastoracinį laišką apie katal. akcijos atkurimą parapijos pagrindu.

Neuffeno suvažiavimo nutarimams pravesti ir su nauja akcijos struktūra supažindinti, sušaukti zoniniai suvažiavimai: amerikiečių zonos Scheinfelde (spalių 23—24 d.), prancūzų zonos Tübingene (spalių 29—30) ir anglų zonos Seedorfe b) Zeven (lapkričio 6—7 d.).

Katalikiškosios akcijos statutas persvarstytas visuose trijuose suvažiavimuose ir paliktas galutinai priimti taut. delegatui. 1947 m. sausio mėnesio pradžioje su numatytu akcijos centru aptarus galutinai statutą, jis buvo pasiųstas lietuviams vyskupams susipažinti ir savo pastabų padaryti. Belaukiant vyskupų atsakymo sudaryta KA centro prezidiumas iš pirm. doc. Antano Vasiliausko, vice-pirm. doc. dr. Jono Griniaus ir generalinio sekr. kun. Vaclovo Paulausko.

3. Religinė spauda. Iš perijodikos 1945 m. pradėjęs eiti dvisavaitinis religinės kultūros laikraštis „Naujasis Gyvenimas“, leidžiamas Liet. Kunigų Sąjungos ir redaguojamas kun. Vyt. Bagdonavičiaus, dėl licencijų stokos 1947 m. pradžioj sustojęs, patiekė daug ir gražios religinės skaitybos medžiagos.

„Tremtinių Mokykla“ — pedagoginis žurnalas, leidžiamas A. Kairio, išleidęs keturis sąsiuvinius, nemaža dalimi lietė ir religinius klausimus.

Kiti lietuvių laikraščiai, kaip „Žiburiai“, „Tėviškės Garsas“, „Mūsų Kelias“, „Tremtinių Žinios“, „Lietuvių Žodis“ ir kt. laiks nuo laiko talpino religinio — moralinio turinio straipsnių. Priešingos religijai spaudos ir paminėtoje spaudoje priešingos tendencijos visai nepastebėta.

Iš atskirų leidinių religiniais — pasaulėžiūriniais klausimais 1946 m. išėjo Prof. A. Maceinos „Didysis Inkvizitorius“ ir 1947 m. kun. prof. P. Aleksos „Marijos Žodis“.

Religijos mokymui per šiuos metus išleistus vadovėlius minėjom anksčiau.

Šv. Rašto leidimui 1946 m. lapkričio mėnesį Vysk. Brizgio sudaryta speciali komisija, kurios pirmininku paskirtas kun. dr. Mankeliūnas.

4. Bažnytinė muzika. Kun. K. Senkaus iniciatyva, 1946 m. lapkričio 20—22 d. Regensburge buvo sušauktas bažnytinės muzikos darbuotojų ir vargoninkų suvažiavimas. Svarstyta bažnytinio giedojimo suvienodinimo klausimai ir nutarta grįžti prie bendro liaudies giedojimo bažnyčiose, o taip pat daugiau dėmesio skirti choralui. Suvažiavimas išrinko komitetą (pirm. muz. Gaubas Dillingene), kurio tikslas būtų kelti baž. giedojimo lygį, paruošti bendruomenines mišias, parinkti naujų giesmių tekstų ir sukurti tinkamų kompozicijų.

Atsiliepdamas į Baž. Muzikos Komiteto prašymą, tautinis delegatas išsiuntinėjo katalikams poetams raštą, prašydamas sukurti kai kurių trūkstamų liaudies giedojimui giesmių.

Iš baž. muzikos leidinių paminėtinas muz. Kun. Senkaus „Giedanti Bažnyčia“ — lietuvių giesminėlis tremtyje (Regensburgas 1946), kun. J. Lechavičiaus „Giesmės“ (Dillingen 1946).

VI. KARITATYVINĖ VEIKLA

1. Caritas Lituana. JE Kauno arkivyskupui esant Romoje 1945 m. spalių mėn., sudaryta Caritas Lituana komisija šelpti lietuvius tremtinius po Berno nuncijaus arkivysk. Bernardini protekcija. Komisijos pirmininku paskirtas kun. dr. Pr. Petraitis. Gaudama pinigus iš įvairių kraštų katalikų, per jų vyskupus, Romai tarpininkaujant, komisija per šiuos metus šelpė studentus, gimnazijas, moksleivių organizacijas, spaudą, tautinius ansamblius, pavienias šeimas bei asmenis.

2. Lietuvos Raudonasis Kryžius. LRK, tarp kitų, yra ne kartą sušelpęs kunigus ligonis ir skyręs sumų lietuviams klierikams, studijuojantiems Eichstätto kunigų seminarijoj.

Tautinis delegatas, įvertindamas gražų šios įstaigos darbą, jos piniginio vajaus proga, yra kreipesis į stovyklų kapelionus paremti ją, skiriant specialią rinkliavą bažnyčiose.

3. Balfo veikla. Balfas tiek per besilankiusį jo pirmininką kun. dr. Končių, tiek per jo įgaliotinius yra parėmęs ne tik šalpos reikalingus atskirus katalikus bei jų šeimas, bet net pačias katalikų organizacijas bei institucijas, tuo būdų palengvindamas joms atlikti savo uždavinius.

4. Delegatūros karitatyvinė veikla. Neturėdama specialios paskirties užsiimti šalpa, tačiau gaudama iš visuomenės pati pa-

IDEALAS IR TIKROVE

GYVOS DVASIOS KUNIGAS

Kun. Vyt. Balčiūnas

„Viešpatie, aš neturiu žmogaus“ (Jo. 5,7), — širdį veriančiu balsu skundėsi prie Betsaidos tvenkinio Kristui jau trisdešimt aštuonerius metus sergąs ligonis. Jam niekas nepadėjo sujudėjus vandeniui prisiartinti prie tvenkinio ir atgauti sveikatą.

„Aš neturiu žmogaus“! Gal būt niekuomet dar taip ilgesingai žmonių tarpe neieškota žmogaus, kaip dabar, nes vargu ar kada žmogus tiek kentėjo nuo žmogaus, kaip mūsų dienomis. Tas ilgesingai ieškomas žmogus pirmoj eilėj yra kunigas: kunigas kaip žmogus, bet ypač kaip kunigas. Baigiąs užtrokšti doroviniame tvaike žmogus ilgisi tikro kunigo, degančio Kristaus ir sielų meile, gyvosios dvasios kunigo.

Siųsdamas pas pilypiečius su savo laišku Timotiejų, šv. Povilas pažymi: „Aš neturiu nė vieno kito taip vienodų su manim jausmų, kuris tikrai širdingai rūpintųsi jumis, nes visi ieško savo naudos, o ne kas Jėzaus Kristaus“ (Pilyp. 2,21). Visi ieško savo naudos, net ir iš tų, kuriuos Apaštalas laikė artimiausiais bendradarbiais!

Po keturių šimtmečių to meto sąžinė šv. Jonas Auksaburnis, matyt, gyvenimo išprovokuotas pasisako: „Jei kunigija būtų savo aukštumoje, visa Bažnyčia klestėtų. Taigi, kai matysi nedisciplinuotus ir nepamaldžius tikinčiuosius, be jokios abejonės žinok, kad jų kunigija nesveikuoja“ (Vinzeno Muzzatti, Sacerdos, 41).

Dar po poros šimtmečių popiežius Gregorius Didysis skundžiasi: „Štai pasaulis pilnas kunigų, bet retai kuris yra tikras darbininkas Dievo piūtyje, nes kunigo poaukštį prisiėmėme, o pareigų nevykdome“

---

ramos, Delegatūra pagal išgales yra parėmusi moksleivius ir studentus (32.000 RM), katalikus akademikus, menininkus ir rašytojus (16.000), klierikus, kunigus ligonis ir pagalbos reikalingus (12.000), katalikiškąją akciją (5.000), katal. spaudos reikalus (8.000).

(Manete in dilectione mea, 17). Ir kitoj vietoj aštriai konstatuoja: "Žmonių puolimo priežastis yra blogi kunigai" (t. p. 21).

Taip pat skundėsi ir šv. Bernardas 12 šimtmetyje: „Jei retumas padaro brangiu, tai nieko Bažnyčioje nėra brangesnio ir pageidaujamesnio, kaip geras ir uolus ganytojas, nes tai retas paukštis" (V. Muzzatti, Sacerdos, 192).

Panašūs posakiai girdisi visais vėlesniais šimtmečiais iki mūsų dienų. Iš vienos pusės iškeliama ir pabrėžiama nežemiška kunigo didybė ir galia: „Žemiau Dievo, bet aukščiau žmogaus: mažesnis už Dievą, bet didesnis už žmogų" (Inocentas III. V. Muzzatti, Sacerdos, 49). Iš antros pusės palyginama žala sieloms, kurią padaro nupuolęs ar nestovįs savo pašaukimo aukštumoje kunigas, kunigas, kurio gyvenimas yra pasauliečių skaitoma knyga (Con. Turonense, a. 1557; V. Muzzatti, Sacerdos, 41).

Visai natūralu, kad ir išėjęs į Lietuvos visuomenę su gyvosios dvasios šūkiu prof. Šalkauskis pirmąjį savo dėmesį atkreipė į dvasininkiją, ir tai labiausiai į priaugančią: „Visų pirma svarbu susirūpinti, kad kunigų semiarijų auklėjimo darbas ir nuotaika būtų pagrįsta gyvosios dvasios metodais . . . Viešpataujanti kunigų seminarijose dvasia turi didelės reikšmės būsimųjų kunigų suformavimui. Kokia yra ta dvasia, tokie bus ir kunigai; o kokie bus kunigai, nuo to priklausys žymioje dalyje ir katalikų visuomenės religinis gyvenimas. Tuo budu dvasiškijos ruošimas ir formavimas yra pirmutinis veiksnys, galįs suvaidinti didelę rolę katalikų visuomenės perauklėjime. Tai yra tiek aiškus dalykas, kad nėra reikalo jo įrodinėti" (Tiesos Kelias, 1938, 2, 115 p., Gyvosios dvasios reikalu).

Būtų nayvu, jeigu čia imtumėmės tai įrodinėti; lyg mums nebūtų aišku, kad, pastačius visų Lietuvos kunigų seminarijų priešakyje vadovais ir profesoriais, gimnazijų bei institutų kapelionais, parapijų klebonais ir vikarais degančius uolumu, gyvenančius tik Kristui ir Bažnyčiai, pilnus gyvosios dvasios kunigus, — užtektų dešimtmečio kito pakelti bendram visų Lietuvos tikinčiųjų doroviniam lygiui ir radikaliai išspręsti pagrindinį mūsų tautos egzistencijos klausimą, o su juo ir kitus. Čia laikome taip pat nereikalingais išvedžiojimus, kad ryžtingai nesiveržiąs į šventumą, taigi be gyvosios dvasios, kunigas yra užgeseęs žiburys, išsivodėjusi druska, aklas vadas — Kristaus duota charakteristika, — nemokąs skaityti mokytojas, kurčias dirigentas, meluojąs tiesos skelbėjas, girtas blaivininkų pirmininkas, nelaimingas laimės nešėjas.

Nėra lengva parodyti gyvosios dvasios kunigo idealą konkrečiame gyvenime, isikūnijusį šiame ar kitame žmoguje. Kaip joks žmogus negali būti pakartotas, taip negali būti ir dviejų niekuo vienas nuo antro

nesiskiriančių gyvosios dvasios kunigų. Nemėginsime čia taip pat pavaizduoti vienokio ar kitokio kunigo tipo, į kuriuos būtų galima suskirstyti visus kunigus pagal tai, kokią dvasinę mokyklą sąmoningai ar nesąmoningai jie seka, kokią gyvenimo linkmę, sakytume daugiau išorinę jo formą, pasireiškimo būdą dėl savo prigimties savumų ar kitų veiksnių yra pasirinkę. (Šiuo klausimu visai neseniai išleistas puikus veikalas. Tai 1945 m. Gregorianumo Universitete, Romoje skaitytų paskaitų ciklas: „Il sacerdote e la spiritualita, Roma, Pont. Univ. Gregor., 1946, 282 p. Čia randame paskaitas žymių prelegentų apie kunigą ir benediktinų, augustinijonų, dominikonų, pranciškonų, karmelitų, Pranciškaus Salezo dvasią. Gale - kunigas Mistiniame Kristaus Kūne). Mėginsime iškelti tai, kas mūsų manymu yra bendra ir būdingiausia kiekvienam gyvosios dvasios kunigui, kokiais laikais jis begyventų, kokio tipo jis bebūtų.

„Mes norime matyti moderniųjų laikų, dabarties gyvosios dvasios kunigą" girdisi balsai. Bet jokios abejonės, tai spirginanti savo aktualumu tema. Mūsų giliausiu įsitikinimu, jeigu modernus kunigas nustojo autoriteto ir įtakos žmonėse, tai ne dėl to, kad nepažįsta laiko dvasios, kiek dėl to, kad neturi ar maža turi Kristaus dvasios, kad jame užgesus ar išblėsus gyvoji dvasia. „Kas yra pilnas Kristaus dvasios, tam nebus sunku kitus laimėti Kristui" — žodžiai Pijaus XII (L'Osservatore Romano, 1946. III. 17.65 nr., Kalba Romos klebonams ir gavėnios pamokslininkams). Reikia apgailestauti, kad ne vienas ir tikras mūsų laikų idealistas, nejučiomis kvėpuodamas visokiais „izmais" persunktu dvidešimtojo šimtmečio oru, pervertinęs laiko dvasios supratimo ir natūralių priemonių svarbą santykyje su dieviškosiomis, būdamas net geriausios valios, nuslydo nuo tikrojo pagrindo, nukrypo nuo to, kas kunigą padaro tikru kunigu ir tuo neišvengiamai, bent didžia dalimi, pasmerkė savo darbą nepasisekimui.

Gyvoji dvasia yra ta pati pas kunigą, kaip ir pas kiekvieną krikščionį. Tai tas pats dieviškasis gyvenimas taip gaivalingai ir pastoviai besiplėtojąs jo valios įsijungimu į dieviškąją. Skirtingas čia tik šito valios įsijungimo būdas. Vienaip tą pati pirmąjį ir didžiausią aukščiausios meilės įsakymą, apimantį visus kitus įsakymus ir patarimus, turi vykdyti vaikas, kitaip šeimos tėvas, motina, kitaip mokytojas, gydytojas, kitaip fabriko darbininkas, įstaigos tarnautojas, kitaip vienuolis ir dar kitaip kunigas, kurio įsijungimas egzistencialiai viršija visų kitų, nes kunigystės sakramentas suteikia jam ypatingas teises, uždeda ypatingas pareigas, iškelia jį į išskirtiną padėtį Mistiniame Kristaus Kūne.

Prieš kunigo akis stovi didysis jo pavyzdys Vyriausias Kunigas, į kurio lūpas šv. Dvasia deda žodžius: „Štai ateinu, — knygos rietime yra parašyta apie mane, — daryti tavo, o Dieve, valios" (Žyd. 10,7); liepęs Jį sekti savo apaštalams, sakė: „Aš visuomet tai darau, kas jam (Tėvui) patinka" (Jo. 8,29); tiems patiems apaštalams

jis vaizdžiai kalbėjo: „Mano valgis yra daryti valią to, kurs mane siuntė, kad ištesėčiau jo darbą (Jo. 4,34). Visas Didžiojo Kunigo gyvenimas nuo Betliejaus iki Golgotos yra vienas ištisas nenutrūkstąs Dangiškojo Tėvo valios vykdymo aktas. Tenka įsižiūrėti į šį Pavyzdį, atskirti, kąs čia yra Jam, kaip Kunigui, esminio, kas ir kaip sektino, — kai kurie bruožai savi tik Jam, kaip Dievažmogiui, — ir bus surastas gyvosios dvasios kunigo idealas visiems laikams. Mėginimas visokiais kitokiais grynai žmogiškais būdais sukurti gyvosios dvasios kunigą, paliekant šalia Kristų, visada bus daugiau ar mažiau passus extra viam. Labai svarbu išvengti šio pavojaus ir moderniojo kunigo tipo ieškotojams.

Koks turi būti gyvosios dvasios kunigas pagal Kristaus idealą? Ieškant atsako į šį klausimą, mūsų akys nukrypsta į neklaidingą Kristaus valios reiškėją, žemiškojo Kristaus gyvenimo pratęsėją Bažnyčią. Bandymas be jos, šalia jos ar prieš jos mintį sukurti idealaus kunigo tipą buvo, yra ir bus pastangos protestantiškoj dvasioj išspręsti vieną pagrindinių katalikiškojo tikėjimo klausimų, praktiškai atsistojant šalia Kristaus duotų direktyvų: „Kas jūsų klauso, tas manęs klauso, kas jus niekina, tas mane niekina“ (Luk. 10,1). Tai savęs pastatymas aukščiau Šv. Dvasios veikimo dėka neklaidingai mokančios Bažnyčios. Dėl to „Sentire cum Ecclesia“ yra būdinga kiekvienam gyvosios dvasios krikščioniui, bet ypač kunigui.

KUNIGIŠKOJO GYVENIMO FORMA

Prof. A. Maceina

Kunigo gyvenimas yra tragiškas. Ne antikinės tragedijos prasme, kada žmogus buvo vedamas aklo likimo, neišvengiamai turėjo patekti į kaltę ir tuo būdu žlugti. Tokios aklos būtinybės, tokios situacijos be išeities krikščionybėje iš viso nėra. Čia, gražiu Guardinio pasakymu, ir žmonės ir daiktai „stovi Dievo akivaizdoje, kuris, tiesa, yra jų Viešpats, bet sykiu ir jų Išganytojas“ (Der Herr, 434). Kunigo gyvenimas yra tragiškas prasme krikščionies, tojo aukštesnio žmogaus, kuris stovi pasaulyje ir vis dėlto yra ne iš pasaulio. Kristaus cituotieji žodžiai: „Hi in mundo sunt“ (Jon. 27,11) . . . „de mundo non sunt“ (ibd. 15) yra esminė kunigiškojo gyvenimo formulė. Ir nors šitoji priešginybė nėra fatališka, dar daugiau, nors ji išreiškia kunigo pranašumą ir jo išaukštinimą, vis dėlto praktiniame gyvenime, toje banalioje kasdienoje, ji yra sunki ir skaudi. Kunigo gyvenimas yra tragiškas ne dėl kokio aklo lėmimo ar sprendimo, bet dėl skirtumo, kuris yra tarp Bažnyčios ir pasaulio.

Kunigas yra toks pat žmogus, kaip ir visi kiti. Jis ateina į seminariją ir vėliau išeina į gyvenimą nešinąs ta pačia prigimtimi, kurią jis gavo iš tėvų, kurią suformavo jo gamtinė ir kultūrinė aplinka, jo mokytojai ir draugai. Kartais šita prigimtis yra apvilkta Kristumi, kar-

tais kunigas yra virtęs nauju žmogumi. Bet kartais pro šitą antgamtinį drabužį dar tebematyti neperkeisti ir neišskaistinti pradmens. Net ir tuo atveju, kai kunigo asmenybėje gyvena Kristus, niekad jis nėra tikras, kad žemesnioji jo pusė neprasiverš ir nesunaikins jo ilgų metų darbo. Kaip kiekvienas krikščionis, taip ir kunigas visados gyvena neperkeisto gamtiškumo grėsmėje. Žmogiškumo taurę jam, kaip ir visiem, lemta išgerti ligi dugno.

Iš kitos tačiau pusės kunigas yra n e i š pasaulio. Savo pašaukimu ir savo pašventimu, savo uždaviniais ir savo darbais jis yra toji „žemes druska", toji „pasaulio šviesa", apie kurią Kristus kalba kalno pamoksle (Mat. 5,13—14). Kunigo uždavinys yra šviesti žmonėms, kad jie matytų gerus jo darbus ir garbintų Tėvą, kuris yra danguje. Ir šitas žmonių patraukimas į Dievą, šita pagrindinė kunigo apaštalavimo misija turi vykti ne tiktai grynu formaliniu jo pašaukimu — jo priklausymu kunigiškajam luomui — bet i r j o asmenybės taurumu ir jo gyvenimo šventumu. Vadindamas savo mokinius pasaulio šviesa ir liepdamas jiems šviesti žmonėms, Kristus čia pat paaiškino, kokiu būdu šitoji šviesa gali būti pastebima ir kokiu būdu ji gali virsti žmonėms vadove jų kelyje į Dievą: „u t v i d e a n t o p e r a v e s t r a b o n a" (Mat. 5,16). Kitaip sakant, formalinis k u n i g o p a š a u k i m a s i r k u n i g i š k ų j ų p a r e i g ų a t l i k i m a s y r a t i k t a d a p i l n u t i n i s i r v a i s i n g a s , k a i j i s s u s i j u n g i a s u t o b u l a k u n i g o a s m e n y b e. Gyvenimas p a s a u l y j e gręsia kunigui, kaip ir apskritai krikščioniui, pasauliškumu. Buvimas n e i š pasaulio reikalauja iš kunigo asmeninio tobulumo. Iš šitos priešginybės kaip tik ir kyla kunigiškojo gyvenimo įtampa, sunkumai ir net tragedijos. Bet sykiu iš jo kyla ir toji herojinė nuotaika, lydinti tikrai kunigiškus žygius, ir toji aureolė, kuria pasaulininkai apsupa kunigą, esantį savo asmenybe antruoju Kristumi. Žemės ir Dievo, prigimties ir malonės susikryžiavimas niekur nėra toks ryškus, kaip kunigo gyvenime. Užtat niekur nėra ir tokių garbingų laimėjimų, kaip čia.

Būdamas pašauktas tęsti pasaulyje Kristaus žygį, kunigas yra išskirstas iš paprastos tikinčiųjų minios ne tik savo konsekracija, tuo vienkartiniu aktu, bet ir visu tolimesniu savo buvimu. B ū t i p a s a u l y j e i r s y k i u b ū t i n e i š p a s a u l i o y r a k u n i g i š k o s i o s e g z i s t e n c i j o s e s m ė. Kunigiškasis gyvenimas nuo bet kurio kito gyvenimo skiriasi ne tiek savo turiniu, kiek savo pagrindine linkme, savo specifiniu stiliumi, savo nuotaika, kuri įspaudžia bruožų visiems kunigiškojo gyvenimo turiniams ir juos atskiria nuo tokių pat profaninio gyvenimo turinių. Kunigas gali ir pasilinksminti, ir stikliuką išgerti, ir atsidėti mokslui bei menui, ir apsirūpinti ekonomiškai, Rytų Bažnyčioje net šeimą sudaryti. Tačiau viską jis darys kitaip, negu pasaulininkas. Esminis jo pašaukimas būti pasaulio šviesa yra nepamirštamas net smulkiuose kasdieniniuose darbeliuose, nekalbant jau apie didžiuosius gyvenimo uždavinius. Kiekvienas mėginimas pateisinti

kunigo supasaulėjimą inteligentiškumo, profesijos ar žmogiškumo reikalavimais sudūžta į instinktyvią visų mūsų nuojautą, kad kunigas turi gyventi kitaip, negu kiti. Šita nuojauta kyla iš pačios krikščionybės esmės ir ją turi net ir tie, kurie savame gyvenime krikščionybės principų nėra perdaug realizavę.

Kas tad sudaro šitą kunigiškojo gyvenimo formą, ir kuo ji skiriasi nuo profaninės formos? Oskaras Bauhoferis savo veikale „Geheimnis der Zeiten" (Laikų paslaptis) sustato vieną priešais antrą didvyrio ir šventojo gyvenimo būdus. „Didvyris ir šventasis, sako Bauhoferis, yra kraštutinės išraiškos dviejų žmogiškojo buvimo galimybių" (140). Tačiau kiekvienas kitaip. Didvyris, pasak Bauhoferio, išsisemia tam tikroje istorinėje misijoje. Darbas arba žygis yra būdinga ir esminė didvyrio žymė. Jis yra susietas su bendruomene ir su istorija. Didvyris esmingai yra šios žemės ir šio gyvenimo žmogus. Tuo tarpu šventasis priklauso antgamtinei bendruomenei. Žmogus tampa šventuoju ne dėl kurio nors darbo ar žygio, bet dėl nuolatinio gyvenimo Kristuje. Šventasis neišsisemia šioje žemėje ir šioje istorijoje. Jis yra naujos būties reiškėjas ir jos vykdytojas savo asmenyje. Todėl nors šventasis veikia net daugiau, negu didvyris, nors šventumas iš esmės yra kas kita, negu otium cum dignitate, vis dėlto ne šie darbai padaro žmogų šventą, bet toji gyvenimo linkmė, tasai sakralinis gyvenimo stilius, kuris visus tokio žmogaus darbus apšviečia antgamtine šviesa ir juos persunkia dieviškąją malone.

Jeigu šitas dvi aukščiausias žmogiškojo buvimo formas didvyriškumą ir šventumą — palyginsime su kunigiškuoju gyvenimu, lengvai galėsime pastebėti, kad kaip tik šventumas yra kunigiškojo gyvenimo forma. Savo konkrečiais kasdieniniais darbais reikšti naują antgamtinę būtį, savo mąstymo ir elgesio stilių paversti sakraliniu, savo socialinę ir draugijinę nuotaiką semti iš Šventųjų Bendravimo — štai kas sudaro kunigiškojo gyvenimo būdą ir formą. Tai nereiškia, kad kiekvienas kunigas būtų kanonizuotas šventasis. Bet tai taip pat nereiškia, kad šventumas kunigui būtų tiktai atsitiktinė žymė. Kunigiškumas ir šventumas esmėje yra tas pat dalykas. Ir juo kunigas yra šventesnis, juo jis yra kunigiškesnis ir atvirkščiai.

Dviem žodžiais galima išreikšti kunigo gyvenimo būdą: gyventi šventykloje. Kaip šventykla, nors būdama pastatyta iš tų pačių akmenų, kaip ir kiekvienas profaninis namas, savo dvasia ir savo nuotaika išsiskiria iš visos aplinkos ir virsta jos centru bei aukštesnio ilgesio simboliu, taip ir kunigo gyvenimas, nors būdamas sudėtas iš tų pačių žmogiškųjų veiksmų, savo linkme ir savo stiliumi išsiskiria iš profaninio gyvenimo, patraukdamas jį antgamtinėn sritin. Kunigiškasis gyvenimas žavi kiekvieną pasaulininką. Jame pasaulininkas mato įvykdytą tąją pilnatvę, tąjį normalų žmogaus santykį su Dievu, kurio jis savame gyvenime dažnai pasigenda, tačiau kurio visados ilgisi ir

trokšta. Bet susižavėjimas kunigiškuoju gyvenimu kyla tik tada, kai kunigas savo darbus persunkia tikrai sakraline forma. Sakralinė šventyklos nuotaika yra kunigiškojo gyvenimo siela, toji Spiritus Creator, kuri teikia jam jėgos ir aplinkinio pasaulio sunkenybėms nugalėti ir savos prigimties kuždesiams atsispirti. Dieviškojo pašaukimo spindėjimas pro kunigo asmenybę sudaro kunigiškojo gyvenimo bei veikimo pagrindą ir jo sėkmingumo laidą.

Pats didžiausias kunigui pavojus ir yra netekti sakralinės gyvenimo formos ir prisiimti profaninę. Ne atskiri paklydimai užmuša kunigiškąją dvasią, bet tasai pasaulinis gyvenimo stilius, toji profaninė nuotaika, kuri ryšku pasaulio gyvenime ir kuri įsibrauna į kunigo mąstymą bei veikimą. „Vienintelis pavojingas dalykas, gražiai yra pasakęs S. Kierkegaardas, yra leisti Dievui iškeliauti". Kai kunigiškasis gyvenimas virsta nebe gyvenimu šventykloje, bet aikštėje ar rinkoje, tuomet Dievas iškeliauja ne tiek iš kunigo teorinio nusistatymo, kiek iš praktinio pajautimo ir pergyvenimo. Tuomet kunigas pradeda būti ne tik pasaulyje, bet ir iš pasaulio. Tuomet prasiveria toji tragiška priešginybė tarp formalaus dieviškojo jo pašaukimo ir konkrečios profanine būsena apspręstos jo asmenybės.

Pirmas dalykas, kuris patiria šitos priešginybės nelaimę, yra kunigo skelbiamas dieviškasis žodis. Dažnai pamirštama, kad pamokslas esmingai skiriasi nuo bet kokios paskaitos. Paskaita yra teorinis idėjų išdėstymas. Ji yra grynas žodis. Tuo tarpu pamokslas yra visados gyvenimas. Pamokslas yra dalyvavimas Kristaus misijoje ir jos pratęsimas istorijoje. Kai kunigas išeina į sakyklą, kai jis prabyla šventykloje, — vistiek ar tai bus altorius, ar kapas, ar šventinamas kryžius bei laukai — jis nėra paskaitininkas, bet antrasis Kristus, skelbiąs gerąją naujieną išganymo išalkusiai miniai. Kunigas pamokslo metu daro tai, ką Kristus darė ant kalno, prie Genezareto ežero, Jeruzalės bažnyčioje ir įvairiose kitose vietose. Pamokslo žodis tikrumoje yra Kristaus žodis, skambąs žmonijos istorijoj ligi jos pabaigos. Todėl šitas žodis turi turėti tokią pat prasmę, kokią jis turėjo Kristaus lūpose. O Kristaus pamokymai ir palyginimai buvo ne paskaitos, ne teoriniai idėjų išdėstymai, bet: Jo pamokslai buvo žodinė Jo gyvenimo išraiška. Kristus sakė tai, kas Jis buvo. Šitokios ir tiktai šitokios prasmės pamokslas gali turėti ir kunigo gyvenime. Kunigo pamokslas turi būti jo gyvenimas, virtęs žodžiu. Kur to nėra, kur pamokslas yra ne asmeninio gyvenimo, bet tiktai formalinio idėjinio turinio išraiška, ten jis virsta ne tikėjimo skelbimu, bet tikėjimo propaganda. Niekas taip nepažemina ir paties kunigo ir dieviškojo žodžio, kaip tasai dažnai girdimas ciniškas posakis: „Nežiūrėkite mano darbų, bet klausykite mano žodžių". Profaninės gyvenimo formos prisiėmimas neišvengiamai šitą posakį padaro realų, ir tuo būdu dieviškąjį žodį išniekina. Tikėjimo skelbimas yra sakra-

linis aktas. Todėl jis tegali kilti tiktai iš sakralinės gyvenimo formos. Žodis šventykloje tik tada yra tikras, kai ir gyvenimas vyksta šventykloje.

Antras dalykas, kuris patiria profaninės formos prisiėmimą, yra tikėjimas į dieviškąją Apvaizdą. Kiekvienas krikščionis teoriškai žino, kad Dievas palaiko ir globoja kiekvieną padarą, o tuo labiau žmogų, kuris yra žymiai vertingesnis ir už dangaus paukščius ir už lauko lelijas. Tačiau dažnai praktinis gyvenimas yra tvarkomas taip, tarsi Dievas žemę būtų visiškai pamiršęs, tarsi Jis būtų ne rūpestingas Tėvas, bet šaltas pasaulio kovų ir kančių stebėtojas. Šitokia nuotaika yra labai būdinga pasauliui. O su profanine gyvenimo forma ji nekartą įsibrauna ir į praktinį kunigo gyvenimą. Kunigas pradeda veikti taip, tarsi Dievas nebūtų jo pašaukęs ypatingiems uždaviniams ir tarsi nebūtų jo padaręs savo draugu ir savo broliu.

Geriausias ir tikriausias tokio praktinio netikėjimo į dieviškąją Apvaizdą ženklas yra kunigo pastangos apsirūpinti materialiai. Santykis su turtu visados buvo ir bus toji ugnis, kuri išmėgina tikrąją krikščioniškąją, o ypatingai kunigiškąją dvasią. N. Berdiajevas teisingai yra pasakęs, kad „vargšo ir turtuolio kategorijos neturi būti suprastos socialiniu atžvilgiu. Jos yra dvasinės kategorijos, rodančios arba išsivadavimą iš materialinių pasaulio gėrybių arba joms pasivergimą“ (De la destination de l'homme, 297 p.). Krikščionybė skelbia ir laimina neturtą ne socialinę, bet dvasinę prasme. Ne pats turto turėjimo faktas yra smerkiamas, bet toji išvidinė vergija, kuria turtas yra turimas arba kuria jo ieškoma. Ir kai šitoji vergija yra pastebima kunigo gyvenime, ji yra ženklas, kad sakralinė forma yra čia išnykusi. Turto — vistiek kokiu pavidalu — vaikymasis kunigui turi visai kitokios prasmės, negu pasaulininkui. Jeigu dažnam pasaulininkui jis reiškia būtinybę, tai dažnam kunigui nereikalingą apsunkinimą, atimantį laiką ir užmušantį dvasią. Turtas yra žemės padaras. Ir kiekvienas savos širdies pririšimas prie šito padaro stipriai įjungia žmogų į profaninį žemės gyvenimą ir virsta profaninės formos geriausia ir labiausiai pastebima išraiška.

Bet čia dar nėra santykio su turtu galas. Paul Simon, savo veikale „Das Menschliche in der Kirche Christi“ kelia vieną mintį, kuri, mano supratimu, turėtų rasti susidomėjimo kunigų gyvenime. Štai jo žodžiai: „Kokios didelės reikšmės turėjo laisvas neturtas Bažnyčiai, rodo istorija. Viduriniais amžiais šitas neturtas pirmiau buvo faktinis, o tik vėliau jis virto juridiniu. Šiandien jis pirmoje eileje yra juridinis, nes iš viršaus jau nebegalima pastebėti, kad jis būtų faktinis. Tikintysis žino, kad atskiras vienuolis savos nuosavybės neturi, kad jis daugių daugiausia yra tik gerybių administratorius, kuriam jos nepriklauso ir už kurių naudojimą jis turi duoti apyskaitą. Tačiau šiandieninis pasaulis neturtą supranta kitaip. Tiesa, retas norėtų savo likimą sukeisti su vienuolio likimu. Bet viena yra tikra: kas šian-

dien daro neturto įžadus, tas paprastai yra tikras, kad jokių didesnių materialinių sunkenybių neturės. Be abejo, tai nereiškia, kad jam nereikės pakelti sunkių asmeninių aukų (67). Tačiau šitomis aukomis jis laimi tikrumą, kurį jam duoda jį palaikanti ir ginanti bendruomenė . . . Tikras neturtas šiandien būtų ten, kurs žmogus iš idealizmo išsižadėtų šito tikrumo. Toji askezė, kad išsižadama gero arba gausaus maisto, šiandien deja tinka dideliam žmonių skaičiui, kurie neturi pakankamai reikalingų pragyvenimui dalykų ir yra patenkinti galėdami apsiginti nuo bado. Šitiems žmonėms daugelio vienuolių gyvenimo būdas reikštų turtą . . . Jokūbas Burckhardtas apie 1870 metus rašė, kad Europos padėties pagerinimas gali ateiti tiktai iš asketinių žmonių. Asketiniai žmonės šiuo metu kaip tik ir būtų tie, kurie dėl Kristaus ir artimo meilės atsisakytų nuo to tikrumo, kurio taip labai ieško buržuazinis gyvenimas. Tuo tarpu priklausymas didelei oragnizacijai, kokia yra ir privalo būti ordenas, kaip tik tokį tikrumą sudaro, kurio trokšta, nors ir kitokia forma, 20 šimtų žmogus . . . Tačiau ateina laikas, ir gal jis yra nebetoli, kada Bažnyčia apreikš savo jausmą kaip tik tokiais asketiniais žmonėmis, kurie sutiks dėl "Kristaus ir dėl Dievo Karalystės prisiimti ant savęs kiekvieną žmogiškosios bendruomenės netikrmą" (169). Tuo Simon nori pasakyti, kad neturto dvasios paprasti vienuoliniai įžadai šiandien jau nebepatenkina: kad reikia išsižadėti ne tik turto, bet ir rytojaus tikrumo materialinio aprūpinimo atžvilgiu. Jeigu taip yra su vienuoliais, tai tuo labiau šitokios neturto dvasios šiandien pasigendama tarp kunigų, kurie neretai užsikrečia tąja pasauline apsirūpinimo dvasia ir gaudo turtą visiškai profaninėmis formomis, nevengdami net oficialiais nuostatais neleistinų būdų. Šiandien, kada pasaulis yra ypatingai netikras ir kada kiekvienas šito tikrumo tiesiog karštligiškai ieško ir trokšta, kunigai kaip tik turėtų būti pirmieji, kurie prisiimtų šitą netikrumą ir sudėtų savo rytojaus likimą į dieviškosios Apvaizdos rankas. Konkretus ir praktinis tikėjimas į dieviškąją Apvaizdą šiandien yra pasauliui gal labiau reikalingas, negu kada nors anksčiau. Kunigai turėtų būti šito tikėjimo pirmatakai. Reikia parodyti pasauliui, kad istorijoje veikia ir Dievas, ne tik žmogus su savo gera ar pikta valia. Kas gi šitą Dievo veikimą parodyti yra labiau pašauktas, jeigu ne kunigas sakraline savo gyvenimo forma?

Šitie du dalykai: žodžio bei gyvenimo persiskyrimas ir noras materialiniu apsirūpinimu patikrinti sau rytojų, yra ryškiausi profaninės gyvenimo formos ženklai, bet nevieninteliai. Profaninė forma, sykį prisiimta kunigo gyvenime, persunkia visą jo mąstymą ir veikimą. Profaniškai gyvenančio kunigo ir lektūra, ir pasilinksminimai, ir santykis su žmonemis, ir santykis su savo vyriausybe bei su savo konfratrais darosi kitoks. Čia atsiranda netiesus žvilgis į savo aplinką, čia gema ambicijos, karjerinės pastan-

gos, pataikavimo dvasia ir įvairios kitos pasaulinio buvimo apreiškos. Kunigiškasis gyvenimas tokiu atveju virsta grynai formaliniu pašaukimu, beveik formaliniu paskyrimu, kuriame nebėra tos kunigiškosios asmenybės, kuri visados ir visur yra kunigiškojo gyvenimo pagrindas. Profaninės gyvenimo formos prisiėmimas, įjungimas savo gyvenimo į profaninę nuotaiką yra pats didžiausias kunigui pavojus. Jis ateina pamažu, nejaučiamai, bet užtat visados tikrai, jeigu tik kunigas bent kiek nebus jautrus ir bent kiek leisis išviliojamas iš šventyklos. „Domine, dilexi decorem domus tuae et locum habitationis tuae" turi būti kunigo kartojama ne tik lavabo metu, bet ir kiekvieną jo gyvenimo momentą. Viešpaties gyvenimo vieta turi būti ir kunigo buveinė. Kunigas yra altoriaus tarnas ir sekramentiniu savo charakteriu ir savo visa konkrečia egzistencija, nes Dievas yra visur ir jo altorius taip pat yra visur ir visados.

KŪNIGO LŪŽIS

Kun. St. Yla

Kunigystė, kaip tikslas savyje, patenkina tik iki tam tikro laiko. Lyg koks bendras idealas, ji sotina jauno kunigo ilgėsį aukotis žmonėms ir tarnauti Dievo garbei. Kai iš tos bendrumos jis ima leistis į tikrovę, į šiauresnį savo ir žmonių dvasios pasaulį, į apibrėžtus kunigystės uždavinius, — jam iškyla specialus klausimas: iškyla kunigo, kaip žmogaus, tikslas kunigystėje. Jis pasijunta nieko dar nepadaręs sau ir kitiems: jokios pažangos savyje ir jokio konkretaus baro kitų labui! Ir jis pradeda abejot, ar nepadaręs klaidos pasirinkdamas šį pašaukimą, kuriam reikia šventųjų ir didvyrių, o jis toks nėra ir neatrodo, kad tokiu galėtų pasidaryti. Kartais jam atsistoja prieš akis klausimas, ar kunigystė iš viso neužmuša jame žmogaus ir tų žmogiškų palinkimų į kitas sritis, kur būtų save atradęs ir kitiems šį tą davęs. O gal jis eina ne tuo keliu arba ne toks kunigystės gyvenimas jam parodytas seminarijoj? Gal yra kitas kelias, kurio jis nežino ar neatranda? Kodėl yra kunigų, kurie ir save atranda ir tam tikrą vagą varo Bažnyčioj ir tautoj!

Šitaip galima apibudinti ženklus to dvasinio lūžio, kurį išgyvena dažnas kunigas, prieš atrasdamas kunigystėje save ir specialią savo paskirtį. Ją reikia atrasti ir, tik atradęs, kunigas drąsiau atsistoja ant savo kojų. Pati dvasinė raida per lūžius veda kunigą į asmeninę tobulybę. Jei nebūtų lūžių, nebūtų dvasinės pažangos; žinoma, nebūtų ir tų nuostolių — palūžimų ir sudūžimų. Bet kiekvienas žmogaus prigimtin įdiegtas tikslas turi dvi pusi — gerovę ir žalą, žiūrint, kaip jo siekiama. Reikia, kad apsiniauktų dangus, kad vėliau pasirodžiusi saulė labiau žavėtų. Reikia patekti į krizę, kaip sako Peter Lippert, kad Dievas būtų atrastas per nauja ir tikroj šviesoj. Krizė yra konvertitų

prieglobstis ir šventųjų mokykla. Retas įžengė į Dievo pašauktųjų kelią, neišgyvenęs didelių dvasinių sukrėtimų ir kančių. Net Marija turėjo laikinai pamėsti Kristų iš savo akių ir išgyventi klajojančio, ieškančio žmogaus kančią. Krizė yra tragiška: ji gimdo arba žūdo, bet kiekviena krizė yra tokia.

Kunigystės krizė dažnai sutampa su amžiaus persilaužimu. Prigimtinė žmogaus raida veda į savarankišką asmenybės subrendimą. Viskas, kas sena, pervertinama. Objektyviniai mokyklos ir kitų įdiegti principai, nustatytas gyvenimo stilius turi būt pritaikytas subjektyviam žmogaus charakteriui, jo dvasinei konstrukcijai. Turi ateiti susiderinimas viršasmeninio pasaulio su asmeniniu. Kritika ir autokritika pasidaro priemone, būtina ir neišvengiama, šitam siekiamam išsilyginimui. Jaučiama, kas reikia, tačiau ne visuomet pajėgiama sau išsiaiškinti ir kitiems pasakyti. Neišvengiami konfliktai su aplinka ar su vyresnybe, kuri šito nepajėgia pajausti. Taip pat neišvengiami konfliktai ir kompromisai su savo sąžine, nes ir čia ne visuomet pajėgiama, kas norima ir siekiama. Iš to kyla blaškymasis, ieškojimas pabėgti iš savęs, kuo nors užsimiršti. Draugų kompanijos būna tokia ieškoma atvanga, tačiau draugų, kurie taip pat gyvena užsimiršimų Ne kartą metamasi į pasauliškių draugystę, kaip visiškai svetimą tam pasauliui, kuriame kunigas nerimsta. Ir pagal tai, kokių pradų persvarą jis sutinka šituose ieškomuose žmonėse, pats pasineša tokia kryptim. Dažnu atveju kunigas, net jautrųjį krizės tarpsnį pergyvenęs, pasilieka tame gyvenimo stiliuje, kokį apsprendžia draugystės.

Dvasinės krizės laikas gali trukti pas vienus ilgiau, pas kitus trumpiau. Tačiau jis pareikalauja ne vienų metų. Kiekvienas jį pergyvena kitaip tiek intensyvumo, tiek būdo atžvilgiu. Visiškai jo nepergyvena tik reti kunigai; bet jie ir lieka visą gyvenimą su tuo pačiu seminarijoj gautu antspaudu, nė kiek nepadarydami pažangos nei galvojime, nei reiškimosi formose. Kunigystė jiem lieka pridėta, nesutapusi su individualia asmenybe. Gali jie būti nuoširdūs ir savo pareigas atlikti objektyviai įmanomu tobulumu, tačiau tuo pačiu štampu jie „krikščionins" visas sielas ir skelbs su gyvu ir individualiu gyvenimu nesutapdomą Kristų. Krizė padeda kunigui pačiam savo kūnu ir krauju pasisavinti gyvą depositum fidei, kad tokį jis galėtų ir kitiems perduoti. Krizė jį padaro jautrų gyvenimui ir dar jautresnį Dievo reikalams.

Krizėje atsidūręs kunigas ieško, kas pasotintų jo — pabrėžiame jo — dvasią. Liturgijos kalba buvo graži savo išore; dabar, jei neturima supratimo apie jos vidinį turtingumą, ji pasidaro šalta ir nebeįdomi. Dvasinės pratybos buvo įdomios, kol buvo šviežios; su laiku jos virsta pareiga, netenka vidinės traukos. Religinės tiesos, išmoktos ir pasisavintos, dabar kartojamos tiek jau kartų mokomiesiems be jokio naujo atspalvio, — darosi pačiam nebeįdomios. Kunigo dvasia šaukiasi šilumos, laukia atgaivinama. Laimingi tie, kurie tokioj būsenoj atsidūrę

galėjo pastudijuoti ar, mokėdami svetimų kalbų, atrasti literatūros, kuri atskleidžia naujus akiračius tiek dogmatikoj, tiek moralinėj, tiek liturgikoj. O tų platesnių akiračių nestinga teologiniam pasauliui; tik seminarijos žinynas būna, dėl suprantamų priežasčių, palyginti elementarus. Štai kodėl krizei apgalėti reikia uždegančių idėjų, kurios atrandamos lektūroje arba tuose naujuose krikčioniškuose sąjūdžiuose, kurie šiandien pulsuoja įvairuose kraštuose. Gėra juos pažinti iš arčiau, pervažiavus ir savo akimis pamačius. Nėra ko bijotis, kad kunigas susižavės „svetimybėm" ir bandys jas populiarinti savųjų tarpe. Gera jau, kad jis išeina iš abuojumo, kad susižavi. Kartą patyręs vieną žavų dalyką, su laiku jis atras ir kitus, turės progos juos palyginti ir prieis vidurio.

Atradimas naujo tuose pačiuose, apsibodusiuose dalykuose kelia kunigui džiaugsmo ir tai yra ženklas, kad jis pamažu apgali savo krizę. Nuostabu, tokių atradimų jis padaro net mišiose. Vieną kartą jį pagauda žodžiai „Suscipe, sancte Pater" ir jis laiko pateną iškėlęs ilgiau, kaip visuomet, lyg neatsisotindamas šiais žodžiais. Savaitę, dvi ar daugiau ties ta vieta jis rodos pakyla į ekstazę. Kitą kart jį „nubloškia" žodžiai „Per ipsum, et cum ipso, et in ipso . . . sit omnis honor et gloria". Arba, ruošdamas homiletinius pamokslus, jis atsiskleidžia evangelijas ir keletą dienų nešiojasi tas mintis. Jei bus skaitęs kai ką iš naujesnių veikių (Adamo, Guardini, Lipperto, Congaro, Lubaco), jam tos pačios evangelijos vietos švistels nauja šviesa, kurios nerado seminarijoj ar vėliau. Ir ims jis kalbėti žmonėms nebe išmoktus pamokslus, kurie buvo lyg sunki našta, bet iš savo širdies, ir jam bus džiaugsmo dabar kalbėti.

Draugysčių kunigas niekad negali atsisakyt. Tačiau dabar jis ieškos tokių, kurioms galėtų savo „atradimus" apreikšti ar panašius kitų atradimus patirti. Bus ir intymių draugysčių, kurios kaip dvasinė giminystė sotins ir turtins jo pasaulį. Ne kartą tokias draugystes jis atras iš pasauliškių ir juose ras sau žavių pavyzdžių. Gal būt reti būna tokie atvejai, bet būna! Spiritus flat ubi vult!

Apgalėti krizę kunigui iš vienos pusės yra sunkiau, nes jo kunigystė yra persunkianti visą gyvenimą, visom šaknim įauganti į žmogiškąjį pasaulį. Pajutęs atsiskyrimą, kunigas turi pritaikyti save ne vienu kuriuo atžvilgiu, bet visu savimi. Tačiau iš antros pusės kunigui ir lengviau šitai padaryti, nes jame veikia malonė. Čia svarbu — krizėje — išsaugoti malonei reikalingą dispoziciją.

Amžinasis žmogaus dvilypumas lieka kunigo gyvenime ir krizę apgalėjus. Lieka dvasia ir kūnas, idealas ir tikrovė. Pagal šv. Povilą, ir save atradęs kunigas visada jaus, kad jis siekia viena, o yra kitas. Visiškai šį dvilypumą apgalėti žmogiškai nėra galima. Net šventieji jaučia jį savo prigimtyje. Tačiau yra didelio skirtumo tarp dvilypumo, kurį išgyvena kunigas krizėje ir to, kurį jis nešiojasi savyje, krizę apgalėjus.

LITHUANIAN YOUTH CENTER
REMONT
BIBLIOTEKA
CHICAGO, IL
60636

galėjęs. Šioj pastarojoj padėty jis vis dėlto yra vieningas, stabilizavęsis; jis dirba ir neabejoja, gilina savo vidaus pasaulį ir nesiblaško, kuria, kas galima ir ko vox temporis — vox Dei reikalauja, nesiekdamas nepaprastybių. Tačiau jis visada jaučia, kad savo darbą nepakankamai pašventina, kad daro klaidų ir nepajėgia tarnauti savo Bažnyčiai, kaip jaučia ir nori. Bet ir šis dvilypumas turi tą pačią prasmę — jis verčia nesustoti vietoje, bręsti savo kelyje, siekti tobulybės.

IŠ KUNIGO RŪPESČIŲ TREMTYJE

Visuomet nestigo rūpesčių kunigo darbe, o ypač jų pagausėjo dabar, atsidūrus tokiose nelauktose sąlygose. Progomis, kada atsiveria vienam kitam širdis, pasirodo, kad tie rūpesčiai ir vargai ne vienam yra panašūs. Kai kuriais bandom čia pasidalinti.

I.

— Įsivaizduok, mano kolonijoj perdėm inteligentai — visokie profesoriai, direktoriai, pulkininkai. Prieš juos visuomet turi jaustis lyg menkesnis. Iš kunigo jie reikalauja daug — ne tik pamoksluose, bet ir šiaip darbe. Jie kartais mėgsta įsakyti, o tau nėra žodžių atsikirst, juoba, kad kunigo padėtis dažnai šito neleidžia . . .

Pasirodo, ne vienam tenka išgyventi toks jausmas. Tačiau kunigas neturi pasiduoti menkumos psichozui. Jam nėra pareigos žinoti viską, ką žino kitų profesijų žmonės. Nesveika intelektualizmo pažiūra, kad žinojimas, diplomai, daktaratai ar profesorių titulai sudaro žmogaus vertybę. Kunigas nėra žemesnis, kaip visi kiti diplomuoti inteligentai. Žinoma, jis negali prilygt tiems, kurie visą amžių tarnavo mokslui, kaip profesoriai. Kunigas dirbo žmonėm ir jis negalėjo savo žinyno taip praplėsti, kaip jie. Tiesa, kunigo veikla, o ypač jo pamokslai, reikalauja platesnio horizonto; tokis jau kunigo pašaukimas, kad šalia teologinio išsilavinimo, jam reikia daugiau — mažiau pažinti ir kitas sritis . . . Summa summarum kunigui nedera pasiduot savo menkavertiškumo jausmui. Patirtis rodo, kad mes klystam, norėdami kitiem prilygti tuo, kuo žmogiškai neįmanoma ir nereikia. Kunigo visa jėga ne jo profesoriškame pasiruošime, bet jo dvasioje, uolume, širdyje. Reikia mest — net pamoksluose — vaikytis aukštų kategorijų ar imantrių idėjų. Paprastumas ir gyveniškumas — štai, kas svarbiausia. Pagaliau dažnai, beieškodami nepaprastybių patys įsitikiname, kad žmonės, net tie patys inteligentai, nežino paprasčiausių religijos tiesų ir religijos praktikos formų.

Įdomu pastebėt, kad tie kunigai, kurie net seminarijoj nepasižymėjo dideliu mokslumu, o gyvenime juo labiau savo išsimokslinimo nepapildė, dabar tiems patiems inteligentams tapo dvasiniai ir gyveni-

mo vadovai. Jie prieina labai paprastai, kaip žmonės prie žmonių, kaip žmonės, kurie neturi kito išrokavimo, kaip jiems padėti ir juos suprasti. O kiek šiandie turi žmonės sunkumų ir nevilties valandų, kad vienas jau ramus jų išklausimas, pajuokavimas, protingas ir naturalus (gink Dieve, ne „kunigiškas" — įprastas klausykloj ar sakykloj) paguodimas, padaro kunigą neatskiriamu draugu. Jei tokiu paprastu, žmogišku būdu kalbėti žmonėms ir iš sakyklos — jie džiaugsis ir bus dėkingi, o kunigo autoritetas bei jo įtaka pasidarys didelė.

II.

— Jūs palietėt pamokslų sritį. Tai sunkiausias klausimas kunigo darbe tremtyje. Tiesa, dabar jau pasirodė pamokslinės medžiagos. Bus kiek geriau. Nežinau, kaip kitiems — man gi daugiausia kaštuoja. Turiu kiekvieną kartą išgyventi baimę. Pamatai prieš save — suprantat — žmones, kurie rodos taip ir sako: na, pakentėsim, ką gi nepatogu išeiti, bet bene tu mums ką nauja pasakysi! Kalbėk su tokiu jausmu. Pakalbi, o dūšioj visuomet lieka rakštis. Gal kitiems lengviau, turi kalbos dovaną, o gal ir knygos pasiskaityt nusitveria. Lietuvoj buvo mažesni reikalavimai — su liaudimi . . .

Nežinau, ar ne perdaug bus pasakyti — kad šitais žodžiais kalba paslėptas noras būti nepaprastu ir baimė, kad toks nesi ar nepajėgi būti. Čia atrodo ir bus pati didžiausia psichologinė kunigo nepasisekimų priežastis. Žmonės šitą jaučia — jie jaučia, kad kunigas stengiasi save prašokti, ieško kaž ko nepaprasta, kai jie nieko kito nenori, kaip paprastumo ir naturalumo. Nereikia vaidinti, o gyventi — kaip geras artistas daro scenoje. Kai retorikas galvoja, kur jis pagal taisykles turi pakelti toną, kur gestą padaryti, atrodo dirbtinas ir juokingas. Viskas turi būt paprasta ir nedirbtina — tada kalbi į žmonių širdis. Imk paprastas, gyvenimiškas temas. Kalbėk ne norėdamas klausytojus b ū t i n a i įtikinti, bet tarsi pats sau kalbėtum. Turėti galvoj žmonių padėtį ir jų galvoseną, ir jų jautrumą visuomet reikia, bet juo labiau stengsies „jiems" kalbėt, juo labiau jie šitai jaus ir tavo sėkla neprigys. Ir ūkininkas neįspaudžia primygtinai kiekvieną grūdą, bet paženia paviršiumi, o paskui pamažu priakėja. Kunigas neturi norėt vienu kartu atverst ir įtikint pasaulį. Dievo kantrybė turi būt ir kunigo kantrybė — yra gi daug laiko ir daug progų. Vieną kartą už visus metus išlietas debesų vanduo užuot naudos, žalą atneš. Reikia laistyti pamažu ir su saiku.

III.

— Čia aš noriu jums kai ką pasakyt. Jūs paminėjot gausų lietų. Taip atsitiko man. Susitvenkė per ilgesnį laiką kartumas. Žmonės pradėjo apsileist: nebeina tiek sakramentų, pamaldose vis mažiau dalyvauja. Emiau, ir išdrožiau su visa apsunkusia širdim! Kalbėjau, rodos,

iš uolumo, buvau stipriai pajaudintas. Kietesnių žodžių taip pat nestigo. Visi buvo nustebinti. Klausėsi su dideliu įsitempimu. Maniau, bus geri vaisiai, nes ir pats savo kalba buvau patenkintas — gal dėl to, kad sutrintą širdį galėjau išlieti. Bet koks rezultatas? Pradėjo mano žodžius komentuoti — keletą dienų apie tai ir kalbėjo. Žinot, lageryje daug nereikia. Vieni džiaugėsi, kiti piktinosi. Pastebėjau, kad kai kurie formaliai įsižeidę — matyt, sau asmeniškai prisitaikė. Ne tik manęs nebesveikino, bet ir į pamaldas nebėjo, kartais mano adresu ir pakalbėdavo. Suprantat, koks nusivylimas! Juk iš gryniausių intencijų kalbėjau, bendro gero norėdamas. Šiandien, kai jau daug kartų pergalvojau, priėjau išvados, kad su blogybių kėlimu reikia atsargumo . . .

Teisingai! Kiekvienas kunigas šitai ne kartą yra patyręs. Kodėl gi Kristus dažniausia kalbėjo pridengdamas dalykus palyginimais. „Kas turi ausis, teklauso", vadinas, kas supras gerai, kas ne — tepalieka nežinioj. Žaizda nepakelia suerzinimo. Tik būtiniausiais atvejais reikalinga operacija. Bet gydytojas, kurs šitai daro, turi būt ramus ir visai tikras. Negalima — niekad neverta — kalbėt susijaudinus. Dievo kantrybės reikia ir čia. Visų pirma išbandyti visus kitus būdus, savo uolumą ir geraširdiškumą dar labiau padidinti. Štai, kaip man buvo vieną kartą.

Mūsų stovykloj koplyčia buvo įrengta šalia gyvenamų kambarių. Per nelaimę tuose kambariuose pasitaikė ne per uoliausi mano parapijiečiai. Vieną šiokią dieną laikau mišias ir per patį pakilėjimą girdžiu visu balsu šaukiant: „Po velnių, negaliu pakęst šitos koplyčios artumos! Tylėk! — kalba kitas, — gal dabar kunigas kaip tik meldžias. — O kas man, tegu jis ten bumba savo poterius! Visą dieną jis ten sėdės ir žmogus, kaip pelė, turėsi tylom čia lindėti!" Man taip skaudu pasidarė. Po mišių norėjau užeit ir pasibart. Bet ar tas padės, galvojau. Sutikau tą žmogų paskui kieme. Prisiverčiau jį maloniai pasveikinti. Bet jis, matyt, pastebėjo mano susikrimtimą. Po pietų, ilgai galvojęs, parašiau laišką. Jis buvo maždaug toks: „Mielas prieteli, atleisk man. Noriu tavęs atsiprašyti ne už save, bet už kitą. Šiandien, man laikant mišias, išgirdau mane šiurpu nupurčiusius žodžius. Jie buvo taikyti ne man, bet aš kaltas, kad norėjau pagarbinti savo ir visų mano žmonių vardu Tą, kuriam mes tiek skolingi .Jis buvo užgautas! Man sunku šitai pasakyti. Sakyk, broli, kuriuo laiku aš galėčiau laikyti mišias, kad tavęs ir tavo draugo netrukdyčiau Galiu keltis valandą anksčiau, bet nenoriu jums miego trukdyti. Prisitaikysiu, tik nenorėčiau, kad dėl manęs turėtų Tavo širdis pykti ant Dievo ir Jį įskaudinti. Būk geras atleisk man ir pasakyk, ko prašau, kad galėtumė susiderinti ir daugiau tas skaudus dalykas neįvyktų".

Daviau laišką vienam vaikui nunešti. Po gerų dviejų valandų, ateina jaunas vyras, sujaudintas, prašo jam atleisti — nes jis pasikaršč iavęs. Jam į galvą neatėjusi mintis, kad tuo būdu jis įžeidžiąs Dievą.

Nors nesąs uolus religijos dalykams, tačiau motinos įdiegta pagarba Dievui jam likusi. Išsibučiavom, apsiašarojom, nes ir man buvo graudu. Išsiskyrėm bičiuliais, ir ne tik sekmadieniais, bet kartais net šiokiom dienom pradėjau jį matyti mūsų koplyčioj.

Tenepajunta žmonės, kad mes stovim centre tų dalykų, dėl kurių sielojamės ir už kuriuos kovojam. Kiek galima išjungti savo asmenį ir asmeninius jausmus. Kunigas — nors ir kaip sunku šito pasiekti — yra tik įrankis Dievo rankose. (Y)

KARO NUOSTOLIAI LIETUVOS KUNIGŲ BALANSE

1. Kunigų koeficientas prieš karą, palyginus su kitų tautų. Bendras kunigų skaičius prieš karą Lietuvoj buvo 1040. Pastoracijos darbe jų dirbo a. 800; tikinčiųjų vidurkis 1 kunigui buvo 2.500. Praktiškai 1 kunigui provincijoje teko aptarnauti iki 3—4.000, miestuose iki 7—10.000.

Kaip šiuo atžvilgiu buvo kitur? Išvardinsim: Italijoj 1 kunigui teko 4—500 sielų, Anglijoj — 500, Belgijoj — 800—1.000, Prancūzijoj — ca. 1.000, Vokietijoj — 1.200. Visoj Europoj, išskyrus Portugaliją (apie Balkanus neturime žinių), Lietuva turėjo patį nedėkingiausią santykį.

Kunigų prieauglio vidurkis naujai įšventintais visoj Lietuvoj buvo apie 45 per metus. Kunigų mirčių atvejų metinis vidurkis 25. Tuo būdu gryno metinio kunigų prieauglio vidurkis buvo 20 visai Lietuvai.

2. Kunigų nuostoliai Lietuvoj šio karo metu. Per abi pirmąsias okupacijas (iki 1944) lietuvių kunigų nuostolis susidarė:

išvežtais į Rusiją, nužudytais ir žuvusiais	40
padidėjusio mirtingumo pasėkoj, įskaitant visus 4 m.	120
nukunigėjusiais	10
Bendras nuostolis	170

Tuo tarpu bendras per visas vyskupijas naujų kunigų prieauglis, dėl seminarijų reorganizacijos ir pašaukimų sumažėjimo, per keturis metus buvo 65.

Išvedant galutinį rezultatą, gryno nuostolio susidarys apie 105 kunigus.

Nuo trečiosios okupacijos pradžios ir didelės lietuvių dalies pasitraukimo į vakarus, eventualus kunigų nuostolis susidaro toks:

mirusiais	46
išvežtais į Rusiją	40
nužudytais ir žuvusiais	25
Bendras nuostolis	111

Tuo tarpu apitikris kunigų prieauglis nuo 1944 m. iki dabar yra:

Vokietijoj įšventintais, įskaitant vienuolius . . .	12
Romoj . . . . . a.	10
Lietuvoj	15
Bendras prieauglis	37

Suvedant bendrą rezultatą, trečiosios okupacijos nuostolis 74 kunigai.

Tuo būdu grynas viso karo meto nuostolis Lietuvai yra 179 kunigai, arba 17,2% visų Lietuvos kunigų.

Vaizdo pilnumui turime dar pridėti tuos 240 kunigų (23%), kurie su savo tautiečių dalimi (23%) turėjo pasitraukti nuo antrosios bolševikų okupacijos. Taigi, iš Lietuvos ir jos pastoracijos šiuo metu išimta 419 kunigų arba 40,2%.

3. Kokios kunigų prieauglio perspektyvos artimoj ateity? Jeigu minėta grynąjį mūsų kunigijos nuostolį (179) reiktų padengti normaliu prieaugliu, koks buvo prieš šį karą (20), tai reiktų laukti dar 9 metus. Tačiau kol kas apie prieškarinį metinį prieauglį negalime nė galvoti. Iš keturių kunigų seminarijų liko Lietuvoj tik viena, kurios kandidatų skaičius nesiekia šimto. Vokietijoj mokosi kol kas Eichstätte 34, kitose seminarijose 3. Romon išvykusių 1945 m. buvo 26, bet šis skaičius nepapildomas. Belgijoj tėra 2 auklėtiniai. Jokio sistemingo pašaukimų ugdymo ir kunigų ruošimo organizacijos kol kas nėra.

Ir vėl norime save lyginti su kitais, savo tėvynės netekusiais. Ukrainiečiai unitai turi savą seminariją Weilheime (Bavarijoj), kuri veikia jau antrus metus, su savu personalu ir per 100 auklėtinių. Rytų vokiečiai, kurie savus kandidatus galėjo siųst į kitas vokiškas seminarijas, susiorganizavo tačiau savą (Königstain — Taunus) ir Roma jiems davė leidimą. Latviai tokį leidimą yra gavę savam židiniui Belgijoj Baltų seminarijos vardu ir turi 15 auklėtinių su savu mokomuoju personalu.

Tiesa, iš mūsų pusės žygiai taip pat padaryti. Iš anksto atsiklausus Popiežiaus Misijos centro ir jam pritarus, buvo paruoštas motyvuotas prašymas, mokslo planas ir eventualus mokomojo personalo sąrašas. Misijos centrui visa tai buvo perduota pernai rugpiūčio mėn. ir iš ten tuoj persiųsta Seminarijų ir Universitetų Kongregacijai. Lig šiol rezultatų nėra; kliūčių atsirado iš mūsų pačių . . .

4. Kas darytina? Negalima sakyt, kad savos seminarijos reikalas nerūpėtų platesnei mūsų visuomenei. Net tie, kurie išeina grynai iš tautinių reikalų, supranta, kad kunigas tėvynėje ir tremtyje atlieka tautos moralinio — dvasinio kario pareigas; kai jų pristigs, pristigs

mums patiės didžiausio ginklo kovoje už savo egzistenciją. Jaunimas, išgirdęs apie daromus žygius savajai seminarijai steigti, taip pat reiškė džiaugsmo, ir ne tik abiturientai, bet ir studentai ruošėsi į ją stoti. Tačiau tikrosios padėties, kokioje, dėl kunigų nuostolio, atsiduria mūsų dvasiniai reikalai plačioji mūsų tautiečių masė nežino ir tuo nesisieloja. Jei Prancūzija ir Vokietija atvira burna kalba apie jų nuostolius kunigijos skaičiui, nekalbant jau apie Lenkiją, kodėl gi mes turėtume tylėti! Lietuva prieš I-ąjį pasaulinį karą buvo garsi savo kunigų priaugliu ir yra jų davusi Rusijai, Latvijai ir Lenkijai. Nūnai ji nejaučia, kokioj padėty pati yra astidūrus!

Reikia šį klausimą visu atvirumu kelti. Težino žmonės ir ypač jaunimas tikrąją padėtį. Atitinkama bažnytinė vadovybė ir toliau darys žygius, bet kad ir jie būtų suprasti mūsų pačių ir paremti. Kaip kitur, taip ir mūsų tarpe reikia maldos sąjūdžio už naujus pašaukimus į kunigystę.

LIETUVIŠKOJO KATEKIZMO JUBILIEJUS

Kun. Kl. Razminas

Pirmasis katekizmas. Jau keturi šimtai metų praslinko nuo pirmojo lietuviško Katekizmo pasirodymo. 1547 metais sausio 8 dieną Karaliaučiuje išleista Martino Mažvydo „PRASTY ŽADŽIAI“ su ilgoka prakalba į lietuvius. Joje autorius ragina mūsų tėvus savo kalba garbinti Aukščiausiąjį. Tai didžios svarbos įvykis, kuris lietuviam ir jų literatūrai davė žymiausį akstiną kurti savąją spaudą. Šito galingo žodžio nepajėgė užgniaužti nei laikas, nei rusifikacija, nei spaudos draudimas, nei įvairiausios okupacijos. Jis skamba ir šiandie, tik daug aiškiau ir ryškiau.

Martino Mažvydo KATEKIZMAS, kiek žinoma, mūsų laikus pasiekė tik dviejuose egzemplioriuose, kurių vienas buvo randamas Karaliaučiaus Universiteto Bibliotekoje, o antras — Petrapilyje. Jo fotografinis leidimas išėjo Nepriklausomoje Lietuvoje ir visi galėjome susidaryti konkretų jo vaizdą. Deja, dabar tremtyje ir to neturime. Užtat minėdami šį jubiliejų, pasitenkiname bendresnio pobūdžio mintimis.

Ar Martino Mažvydo Katekizmas buvo originalus darbas, sunku pasakyti. Greičiausia tai buvo vertimas ar pritaikymas mūsų kalbai pragarsėjusio tuo laiku visoje Europoje Jono Gersono veikalo „Opus tripartitum“. Jis buvo išverstas į daugelį Europos kalbų ir galėjo būti pagrindu Mažvydo katekizmui. Tačiau, aišku, kad Mažvydas galėjo naudotis ir kuriuo nors lenkų katekizmu, kaip arčiausiai prieinamu lietuviam.

Neturint po ranka lietuviškų šaltinių, sunku pavaizduoti Mažvydo katekizmo įtaka į tolimesnį kateketinį vystymąsi Lietuvoje, tačiau nėra abejonės, kad jis sudarė pagrindą visai eilei vėliau išėjusių lietu-

viškų katekizmų. Mūsų katekėtų ir pedagogų uždavinys artimoje ateityje būtų — išnagrinėti lietuvškojo Katekizmo raidą ir tuo būdu pastatyti pionieriui Martinui Mažvydui atitinkamą paminklą, įvertinant jo nuopelnus tiek mūsų kalbai, tiek ir mūsų kateketikai.

Tolimesnis katekizmo kelias. Martino Mažvydo darbą sekė ištisa eilė naujų katekizmų: originalių, arba verstinių iš svetimų kalbų. Vieni iš jų ilgiau, kiti trumpiau buvo naudojami lietuvių katekizacijoje, taikantis laiko reikalavimams. Neturint tuo klausimu literatūros, tenka pasitenkinti vien žymiausiais vardais, kurie Lietuvos Katekizme paliko savo pėdsakus. Pirmoje eilėje tenka paminėti tėvus Jėzuitus, kurie, įsikūrę Vilniuje, pagyvino Lietuvos bažnytinį gyvenimą ir turėjo didelės įtakos katekizmo raidai. Merkelis Giedraitis, Širvydas, Daukša, Valančius, Katelė, Dovydavičius, Paliulis sudaro ištisą Lietuvos Katekizmo istoriją. Naujaisiais laikais seka Lietuvos vyskupų katekizmas ir galiausiai vysk. K. Paltaroko katekizmas. Prieš jį Lietuvoje buvo plačiai vartojamas J. E. Arkivyskupo. J. Skvirecko paruoštas ir 1908 metais šv. Kazimiero Dr-jos išleistas katekizmas. Tai buvo vysk. A. Baranausko katekizmo atnaujinimas, ištaisant kalbą ir pritaikant naujiesiem reikalavimam. Ankstesnieji katekizmai, kaip maldaknygės bei lietuviškoji literatūra, buvo daugumoje spausdinamos Tilžėje ar kituose Prūsų miestuose. Iš ten jie oficialiai ar knygnešių rankomis keliavo į Lietuvos kaimus ir miestelius. Čia jie skleidė tą gaivinančią katalikybės dvasią, kuri pajėgė išlaikyti nepalaužtą tikėjimą ir gyvą tautiškumą. Aišku, pastarajam klestėti daug padėjo ir pasauliškoji literatūra, tačiau be religinės atramos ji viena nieku būdu nebūtų įstengusi išvesti Lietuvą į laisvę.

Katekizmas laisvėje. — Po pirmojo pasaulinio karo buvo jaučiama visose gyvenimo srityse laicizmo ir indiferentizmo dvasia. Iš Rusijos grįžusi, mūsų inteligentija ir laisvoje Lietuvoje religiniam atgimimui buvo indiferentiška arba net priešinga. Materialistinės pažiūros iššaukė aštrias kovas su krikščioniškai nusistačiusia dauguma ir šią paskatino daugiau kreipti dėmesio į religinės kultūros kėlimą. Organizuojant švietimą, kuriant katalikiškas mokyklas, tvarkant katalikišką akciją anaiptol nepamiršta religinės literatūros. Vienas iš svarbiausių uždavinių buvo jaunimo religinis auklėjimas. Atatinkamai literatūrai pagrindą davė J. E. Vysk. K. Paltarokas, paruošdamas išpopuliarėjusį „Katalikų tikybos Katekizmą“. Knygutė parašyta tradicinėje klausimų ir atsakymų formoje, kurioje randame pagrindines katalikų tikėjimo žinias, formuluotas 600 klausimų. Visi tie klausimai suskirstyti į tris skyrius: tikėjimas, įsakymai ir sakramentai. Šis katekizmas išsilaikė per visą laisvosios Lietuvos laikotarpį. Tačiau pajustas reikalas įnešti ir naujų pataisų į bendrą katekizacijos formą. Šitai padaro žinomas kateketas kun. Žitkus savo knygelėmis „Tėve Mūsų“, „Sveika Marija“ ir „Tikiu“. Dėl naujos savo formos, paprasto dalykų formulavimo, pritaikytų iliustracijų šios knygelės susilaukė didelio pasisekimo. Aišku,

jų atsiradimui netrūko užsienio įtakos, tačiau tai rodė, kad visos geros idėjos ir pasiekti laimėjimai negali likti atskiros tautos rėmuose.

Katekizmo ateitis. — Pasirodčius Kun. Žitkaus knygelėms, pasigirdo balsų, ar nebūtų galima duoti naują formą ir katekizmui? Kauno ordinarijatas, tai suprasdamas, nedelsė paskirti specialią komisiją katekizmo reformai pravesti. Komisijon įėjo kun. Žitkus, prel. St. Jokubauskis, prof. P. Penkauskas, kapel. A. Lapė, kun. P. Bačinskas ir kiti žymesni kateketikos specialistai. Parengiamieji darbai tačiau buvo antrojo karo paraližuoti. Tačiau kas buvo tos komisijos užsimota ir atsiekta pavaizduoja kun. Žitkaus pranešimas J. E. Arkivyskupui Metropolitui 1943 met. gruodžio 8 dieną, kurį čia bent dalinai pacituosiu:

„Pradėjus man ruošti pavestąją Jūsų Ekscelencijos bažnytinės katekizacijos instrukciją, prieita išvados, kad nei pati instrukcija, nei jos vykdymas neturėtų realaus pagrindo, jei nebūtų paruošta: a) smulkios programos kiekvienų metų bažnytinei katekizacijai; b) paruošti vaikams vadovėliai, pagal kuriuos jie galėtų eiti numatytąjį programose katekizacijos kursą; c) pagaminti kunigams ir kateketams katekezių vadovėliai, kurie susistemintų ir suvienodintų dirbamąjį pas mus katekėtinį darbą".

Tuo tikslu kun. Žitkus jau buvo paruošęs pirmųjų metų bažnytinės katekizacijos programą — projektą ir jai pritaikintą tikybos vadovėlį „Dievo vaikas". Taip pat jau buvo paruoštas „Mažųjų katekizmas" pagal Kard. Gasparri katekizmą „Pro puerilis".

Reiškia, katekizmo reforma buvo jau pradėta, tik ji dar laukia tąsos. Reikia tikėtis, kad ji bus tinkamai ir užbaigta, kai tik sąlygos leis. Tačiau jau ir dabar, ypač minint M. Mažvydo primojo katekizmo jubiliejų, reikia apsidairyti, kas kitų toje srityje pasiekta.

IDEJOS IR FAKTAI PASAULIO SPAUDOJE

KRIKŠČIONYBĖ AKIVAIZDOJE NAUJŲ POSUKIŲ

Naujas artėjimas į Dievą. — Tokiu vardu žinomas prancūzų filosofas, dabar Prancūzijos pasiuntinys prie Vatikano, Jacques Maritainas yra išspausdinęs straipsnį Šveicarijos Fribourgo žurnale „Nova et Vetera" (1946 m. 2 nr.). Straipsnis turi tris dalis. Pirmojoje Maritainas nagrinėja žmogaus artėjima prie Dievo metafizikos srityje, antrojoje — kultūros ir istorijos gyvenime, trečiojoje artėjimą prie Dievo jis palygina su dabartinio ateizmo pastangomis. Šitas visokeriopas artėjimas, pasak Maritaino, kaip tik ir sudarysiąs svarbiausią naujojo amžiaus žymę.

„Naujasis amžius, bent tiems, kurie pajėgs jį suprasti, bus nusižeminimo ir didžiadvasiškumo amžius. Tačiau jis iš naujo suvoks žmogaus galias ir žmogiškųjų problemų gilumą, didybę bei visuotinumą. Naujasis artėjimas į Dievą bus naujasis artėjimas į tikrąjį Dievą, kaip Jį supranta izraelitiškai-krikščioniškoji tradicija, į Evangelijos Dievą, kurio malonė prigimtį patobulina, bet neardo; protą pralenkia, bet jį sustiprindama, ne aptemdindama ar sunaikindama; dorinę sąmonę verčia žengti priekin amžių eigoje ir veda žmonių istoriją . . . į antlaikinį išsimezgimą. Šitas naujasis artėjimas apsireikš ne kūrinių garbinimu, kas buvo mūsų laiko kvailybė, ne karčiu visko niekinimu, ką krikščionys dažnai sumaišo su dievišku šventųjų asketizmu, bet pagilintu kūrinijos supratimu ir jos pagarba, mėginant joje atskleisti kiekvieną Dievo pėdsaką . . . Atrodo, kad dabartinėje žmonijos situacijoje tiktai praktinis žmogaus atradimas, tiktai realus asmenybės, teisingumo, laisvės, pagarbos žmogui ir meilės savo artimui pergyvenimas galės mums iš naujo atskleisti Dievą. Atrodo, kad religinių ginčų laikas yra pasibaigęs. Religinei dabarties minčiai pažadinti reikia protą ne tiek žeminti, kiek jį skatinti . . . Jis turi ginti antgamtinės tikrovės buvimą ne tiek nuo gamtos per didelio pabrėžimo, kiek nuo jos griovimo. Žmogaus pažinimo sąrangoje teologija, be abejo, užėmė ir užims aukščiausią vietą. Tačiau išvidinių kultūros akstinų atžvilgiu naujoji civilizacija gaus daugiausia paskatų iš krikščioniškosios filosofijos, kiek ji bus tikrai krikščionybės įkvėpta. Religinės minties per-

spektyvose išsivystys filosofinė etika, kiek ji yra skirtinga nuo moralinės teologijos ir kiek ji suima į save antropologiją, kaip sociologijos šaką. Prigimtosios teisės sąvoka, apvalyta nuo netikrų, ją sugadinusių racionalistinių aiškinimų, bus atstatyta ir atnaujinta. Praėjusiais amžiais religinės minties sunkiausios problemos sukosi aplinkui tikėjimo dogmas. Dabar šitos problemos susitelks aplinkui politinę teologiją ir politinę filosofiją".

Tačiau Maritainas neslepia, kad šalia grįžimo į Dievą naujajame amžiuje reikšis ir ateizmas. „Esama praktinių ateistų, kurie, manydami tikį į Dievą, kiekvienu savo veiksmu neigia Jo buvimą. Iš gyvojo Dievo jie padaro stabą. Tačiau esama ir absoliutinių ateistų, kurie tikrai neigia Dievo buvimą ir kurie yra priversti sukeisti vertybių eilę ir savyje naikinti viską, kas tik primena Jo vardą". Šitas absoliutinis ateizmas kaip tik ir atsispindi kultūros gyvenime. „Žmogus, būdamas Dievo paveikslas, visai natūraliai apreiškia savo kultūroje tai, ką jis apie Dievą mąsto . . . Picasso tapyba yra tikroji ateistinė tapyba. Mes esame tik iškraipyti, bukaprotiški žmonių veidai, ir tos žiaurios patelės jau nebėra žmonės". Šitas absoliutinis ateizmas yra ano praktinio ateizmo konkreti ir logiška išraiška. Todėl norint juo nusikratyti, visų pirma reikia pergalėti praktinį ateizmą. „Tikėjimas turi būti realus, praktinis ir egzistencinis. Tikėti Dievą, reiškia gyventi tokiu būdu, kuris būtų negalimas, jeigu Dievo nebūtų. Praktiniam tikinčiajam evangelijos teisybė ir jos nusistatymas visų žmogiškųjų daiktų atžvilgiu turi įkvėpti ne tik šventųjų veiksmus, bet ir bendruomeninio gyvenimo santvarką ir institucijas ir įsisunkti ligi socialinės žemiškosios egzistencijos gelmių."

Šitos Maritaino mintys primena prieš dvidešimtį metų išleistą N. Berdiajavo knygą „Naujieji viduramžiai". Patį Maritainas neslepia, kad būsimasis amžius bus savotiškai panašus į vidurinius amžius, kada žmonija taip pat buvo palinkusi į Dievą ir kada dieviškumas perskverbė visas gyvenimo sritis. Tačiau šitas žmogaus artėjimas į Dievą naujajame amžiuje apsireikš ne „naiviu ir nesąmoningu žmoniškumu, kaip viduriniais amžiais. Jo naujasis paprastumas bus subrendimo ir patirties paprastumas, sąmoningas paprastumas, apšviestas to, ką galima būtų pavadinti laisva ir evangeliška introspekcija".

Ateizmo ateitis. — Michel Carrouges tokio vardo straipsnyje (La vie intellectuelle 1946 m. 10 nr) tarsi papildo aukščiau minėtą Maritaino studją, suteikdamas jai platesnių perspektyvų. „Žmogaus dieviškumas yra tuščia svajonė, paneigta paties nepergalimo žmogiškosios būties fakto. Tačiau ar ateitis nėra priebėga net ir kvailiausioms viltims? Ar tai, kas yra klaida šiandien, negalės tapti tiesa rytoj? Jeigu žmogus nėra dievas savyje ir tuo labiau nėra dievas hic et nunc, ar jis negali būti tampąs dievas? . . . Tai yra problema, kurią mes norime paliesti konkrečiausiu jos atžvilgiu. Mes norime žinoti, kiek aukš-

tai žmonija pati viena savo jėgomis gali iškilti, bandydama perkeisti gyvenimą be Dievo pagalbos. Kiek aukštai gali siekti Babelio bokšto viršunė? . . . Jeigu teorinis ateizmas ir aukščiausi antiteizmo siekimai yra tik paprastos kvailybės, nepajėgiančios tikrovės perkeisti, tai praktinis ateizmas yra galimas tikrai realizuoti, nes žmogus naudojasi baisia laisve gyventi be Dievo ir statyti liuciferišką kosmos. Štai kodėl Babelio bokšto statymas yra mitas, tačiau nuolatos žengiąs realizavimo keliu. Bokštas yra niekados nebaigtas ir negalimas baigti. Jis visados pergyvena nepasisekimą, ir visados yra vykdomas . . ."

„Pasaulis buvo pavestas žmogui paties Dievo, ir Jis, nepaisant puolimo, savo žodžio neatsiėmė. Žmogus įtraukė pasaulį į puolimą. Bet pasaulis jam pasiliko jo laimėjimo laukas. Nėra jokių ribų žmogui apvaldyti pasaulį. Šituo atžvilgiu antžmogio pažadai nėra melas. Būtų kvaila juos atmesti, kaip netikrus . . . Argi neaišku, kad jau šimtas metų, kai žmogus žengia prie visiško gamtos apvaldymo?" . . . Tačiau niekados nereikia pamiršti, kad šita žmogaus galia atsiremia į Dievo kūrybą. „Galimas daiktas, kad mes galime statyti Babelio bokštą, kurio aukštai nesiliaus vis aukščiau kilę, bet kurio pamatai visados remsis į Dievo sukurtą pasaulį. Jo viršūnė galės kilti amžinai, tačiau jis niekados nepastatys žmogaus vienodoje plotmėje su Dievu". Tuo būdu ir žmogaus noras sudievėti savo paties pastangomis pasilieka nesėkmingas. „Dievas yra šaltinis bet kurios būties ir bet kurio sudievėjimo. Kai tik žmogus nusisuka nuo Jo, jis patenka į gamtos dėsnius arba nuslysta į nebūtį".

Todėl ateizmas niekados nesugebą pergalėti žmogaus ribotumo ir suteikti jam absoliutumo. „Kas manosi galįs ištrūkti iš Dievo karalystės, tas patenka liuciferio valdžiai, kad jai dar sunkiau vergautų. Neitralios dirvos nėra. Tačiau žmogaus laisvė yra priversta kiekvieną momentą rinktis ir šitą pasirinkimą čia žemėje nuolatos kartoti".

„Koks tad bus ateizmo istorijos galas? Toks, kokio ji nori. Būtent, jis sėkmingai vyks, kaip ateistai mano, šalia Dievo buvimo. Dievas bus tikrai miręs jiems ir jie bus mirę Dievui. Jie vis labiau paskęs lediněje naktyje, apie kurią kalba Nietzschė. Bet kaip tik čia pasirodys visa gundytojo melagysčių gilybė, nes šie antžmogiai netaps dievais. Priešingai, jie praras paskutinę priemonę pasiekti dieviškumo. Jie nemirs, kaip žaltys yra jiemas žadėjęs, tačiau gyvens klaikioje ir nevaisingoje naktyje. Istorijos pabaigoje fizikos, fiziologijos ir psichologijos mokslai visiškai atskleis pasaulio paslaptį ir tuo būdu blogį ir gėrį pastatys vienas prieš kitą baisioje jų nuogybėje. Pirmieji mūsų tėvai juk norėjo pažinti, kas gera ir kas bloga, ir jų noras buvo baisingai išklausytas, nes visa jų giminė buvo pasmerkta tyrinėti šitas baisias gelmes. Istorijos pabaigoje Adomas neberas krūmo, kur galėtų pasislėpti. Be abejo, kol Teismo nebus, Dievas nebus regimas. Bet žmonės iš visų pusių prisiartins prie tuštumos krantų, kurie supa visus sukurtus pasaulius,

ir klausinės baimingai vienas kitą, negalėdami peržengti šitų nebūties sienų. Tuomet prasidės paskutinė kova; baisiausia iš visų audrų sukrės kosmą. Žmonijos kviečiai ir raugės, beveik pabaigę augti būdami savo jėgų pilnatvėje, susikirs tarp savęs . . . Ir šitų dvasinių jėgų didžiausios įtampos momentą pasaulis sprogs . . . Dievo veikimas istorijoje yra visados suderintas su žmonijos išsivystymo ritmu. Reikia manyti, kad Dievo ir šėtono tarnų grumtynės sukels pačioje žmonijos gelmėje tokią įtampą, kad ji sudraskys pasaulį. Ir šito didžiojo kataklizmo viduje pragariškas babelis nugrims į tamsybes, o palaimintųjų minios pakils į dangiškąją Jeruzalę. Tuomet Žodis pasirodys ir žibės kaip vidudienio saulė". Ateizmo tad galas, autoriaus nuomone, sutampa su mūsų istorijos pabaiga.

Pasauliškių vaidmuo Bažnyčioje

Atskiras žmogus Bažnyčioje. — Šitą problemą nagrinėja Karl Rahner S. J. „Stimmen der Zeit" 1947 m. 4 nr., iškeldamas privatinės sferos buvimą bažnytiniame gyvenime. „Esama asmeninio, malone pakilninto žmogaus vienkartiškumo zonos ir tuo pačiu privatinės sferos, kuri principialiai Bažnyčios negali ir neprivalo būti paliesta . . . Šita sferą yra, kaip sakyta, principinė ir esminė. Kiekvienoje organizuotoje bendruomenėje esama dalykų ir jos narių elegsenos būdų, kurie faktiškai dėl jų nereikšmingumo nėra bendruomeninio autoriteto ir vadovybės objektai. Jie yra paliekami atskiriems žmonėms, nors savyje jie ir būtų . . . bendruomeninei tvarkai prieinami. Tai yra, galėtume pasakyti privatinė sfera į apačią. Tačiau jos nereikia maišyti su privatine sfera į viršų ir į vidų, kuri principialiai ir esmingai negali būti Bažnyčios tiesioginiu būdu liečiama . . . Didelė krikščionies gyvenimo dalis bent faktiškai vyksta šalia tikrojo valdančiojo juridinio Bažnyčios gyvenimo ir šalia jos normavimo. Bent praktiškai esama privatinio religinio gyvenimo. Ką atskiras krikščionis mąsto, skaito, meldžiasi, kokį dvasinį pašaukimą jis pasirenka, kokiu keliu eina į krikščioniškąjį tobulumą — visa tai yra palikta jo paties nuožiūrai".

Iš šitų bendrų principinių pastabų autorius daro šias konkretesnes išvadas: 1. atskiram žmogui „ir religiniuose dalykuose esama teisės bei pareigos apsispręsti". Tai reiškia, kad kiekvienas tikintysis turi turėti savą individualinę etiką ir kad „šita individualinė etika negali būti tiesioginiu būdu Bažnyčios normuojama" . . . Bažnyčia neturi ir nenori, kaip didžiojo inkvizitoriaus legenda mano, atskiram žmogui nuimti apsisprendimo naštos, ir „jis neturi teisės visur ir visados pasislėpti už bažnytinių nurodymų". — 2. atskiras žmogus gali veikti charizmatiškai. „Kiekvienas turi savo charizmą, savo dovaną, savo pašaukimą, sako Povilas . . . Vaikai, mergelės, neturtėliai dvasioje gali ir Naujajame Įstatyme tapti pranašais ir regėtojais, gali, kaip Dievo pamokytieji, turėti naują krikščioniškąjį buvimą ir gyvenimą ir todėl tam tikrą mi-

siją Bažnyčioje. Valdančioji Bažnyčia ir mes žmonės Bažnyčioje apsiriktume, jeigu nenorėtume tokios misijos išgirsti, jeigu tokias pasiuntinybes, paskatas, uždavinius, charizmas verstume pasirinkti: arba sena arba klaidinga". — 3. privatinė sfera Bažnyčioje virsta socialine, vadinasi, suburia aplinkui save žmones. „Bažnyčioje esama sąjūdžių, ‚laisvų grupių', vadinasi, veikiančių socialiniame gyvenime ir vis dėlto oficialios bažnytinės organizacijos nenešamų gyvenimo paskatų, kurios kyla iš atskirų žmonių . . . Kitaip viskas būtų bažnytinis etatizmas, kuris pamirštų, kad ir Bažnyčia yra žmonėms, o ne žmogus Bažnyčiai, ir kad visos juridinės bažnytinės organizacijos formos ir sąrangos, net jeigu jos būtų ir dieviškosios teisės, turi pagelbinį charakterį ir privatinį religinį bendruomenės gyvenimą turi ne iščiulpti, bet skatinti, saugoti ir palaikyti".

Kunigas ir pasauliškis Bažnyčioje. — Privatinės sferos buvimas Bažnyčioje mus veda į kunigo ir pasauliškio santykių problemą, kurią nagrinėja tėvas Congar O. P. „La vie intellectuelle" 1946 m. 12 nr. Visų pirma jis pastebi, kad dabartinėje ekleziologijoje yra per maža skiriama vietos dviem realybėm: „iš vienos pusės Kristaus Dvasiai, Tai, apie Kurią mes, kalbėdami Credo, sakome, kad Ji esanti mūsų Mokytoja ir duodanti mums gyvenimą; iš kitos pusės — tikinčiajai, bendruomenei arba laikatui, tai tikinčiajai, besimeldžiančiajai ir mylinčiajai Bažnyčiai. Laikato atžvilgiu šitoje ekleziologijoje turima grynai negatyvi sąvoka, būtent, tokia, kurią gerai išreiškia kanoniškoji Vermmersch ir Creusen apibrėžtis: pasauliškiai yra tie, kuriems stinga bet kurio dalyvavimo jurisdikcijoje, o ypač šventimuose. Aišku, kad tokio supratimo pasėkos buvo labai didelės pastoracijoje, kuri juk yra praktinis teologijos, ypač ekleziologijos, išplėtimas ir pritaikymas".

Todėl autorius savo straipsnyje ir stengiasi iškelti laikato vaidmenį Bažnyčios gyvenime. Ekleziologijoje reikia skirti tai, kas Bažnyčioje jau yra įvykdyta ir duota, nuo to, kas pažadėta ir laukiama. „Protestantai mato tiktai eschatologinį pažadą ir laukimo elementą. Mes katalikai esame tykomi pavojaus pabrėžti tiktai duotus dalykus, nepastebėdami, kiek labai Bažnyčia laukia Dievo žygių atbaigos". Įvykdymas ir pažadas, gavimas ir laukimas sudaro bažnytiniame gyvenime tam tikrą įtampą ir teikia jam judrumo. Šitoje dialektikoje keroja ir kunigo santykių su pasauliškiais šaknys. „Kiek Bažnyčia jau gyvena amžinojo gyvenimo Kristuje dovanomis . . ., kiekvienas Kristaus narys yra kunigas, pranašas ir karalius, nes jis priklauso kūnui To, Kuris yra pateptas šiuo trejopu būdu. Tačiau kiek Bažnyčia yra dar tik kelyje . . ., ji turi hierarchinę sąrangą".

Su šitą būsmo ir tapsmo dialektika Congar sieja ir kitus du religijoje esančius elementus: opus operatum ir opus operantis, pastebėdamas, kad pirmasis elementas, deja, nuo protestantizmo laikų vis labiau nustelbė antrąjį. „Išpažintyje buvo matoma tiktai absoliucija, mišiose

buvo pabrėžiama konsekracija ir realus buvimas. Tuo tarpu mažiau buvo pastebima eucharistijos, garbinimo momentas, kaip ir išpažintyje Dievui teikiamas kultas mūsų gailesčiu. Šiais dviem atvejais ir beveik visuose kituose sakramentuose buvo regima beveik tiktai vieno Dievo dovanos, ateinančios sėkmingai, mechaniškai, beveik automatiškai". Kiek Bažnyčioje reiškiasi opus operatum, tiek šita sritis priklauso hierarchinei ir sakramentinei kunigijai (moterystės sakramentas vienintelis sudaro išimtį). Bet kiek Bažnyčioje reiškiasi opus operantis, jis yra kiekvieno tikinčiojo uždavinys. „Šiuo titulu pakrikštytasis ir sutvirtintasis vykdo savo kunigystę kiekvienu savo veiksmu, kuris atliekamas Dievo garbei ir kuris pasaulio akivaizdoje paliudija jo tikėjimą, vistiek ar jis dalyvautų kulte, ypač eucharistiniame, turėdamas aukojimo ir garbinimo dvasią, ar naudotųsi kitais sakramentais ta pačia nuotaika".

Jurisdikcijos atžvilgiu pasauliškiai šiandien neturi jokių galių ir teisių Bažnyčios valdyme. Tačiau „jeigu pasauliškiai nedalyvauja . . . tikrai hierarchiniame valdyme, jie turi teisę būti Bažnyčioje išklausyti. Elgtis taip, tarsi jų visiškai nebūtų, laikyti juos visuomet vaikais, kurie nekalba suaugusiųjų rateliuose ir kurių elgesį nustato autoritetai be jų žinios, reikštų padaryti juos pasyviais, kas vestų į nesidomėjimą ir indiferentizmą, arba pastūmėtų juos į nedrausmingumą, net į maištingumą".

Mokymo atžvilgiu vienintelis tikras mokytojas Bažnyčioje yra vyskupas. Jis moko autoritetingai ir oficialiai. Tačiau neoficialaus privatinio mokymo srityje „kiekvienas tikintysis, vistiek ar jis būtų kunigas ar pasauliškis, jei tik jis mano turįs ką nors pasakyti, gali kalbėti ir negavęs jokios misijos: ex spiritu. Jo darbai reikš tiek, kiek bus stiprus pagrindimas, argumentai, žodžiu tariant — mokytojo kompetencija".

Visa tai rodo, kad pasauliškių vaidmuo Bažnyčioje nėra nereikšmingas. Todėl šiandien „pasauliškių apaštalavimas iš privatinės srities pereina į viešąją, virsdamas katalikiškąja akcija". Pasauliniukai čia yra pašaukiami ir įgaliojami. „Jie gauna apaštališkojo autoriteto, tai yra vyskupų, palaiminimą ir tuo būdu prisideda prie Bažnyčios, kaip tokios, o ne prie to ar kito jos nario aktyvumo. Pašaukimas arba misija prisijungia prie dvasios".

Katalikiškoji akcija

Socialinis katal. akcijos charakteris. — Toulousos kardinolas Saliege savo kalboje, pasakytoje prancūzų akademikams, iškelia naują lig šiol mažai kieno išryškintą katal. akcijos uždavinį — apvaldyti medžiaginį ir socialinį pasaulį. Drąsiais savo sprendimais ši kalba atkreipė plačiojo pasaulio dėmesį. Paėmę iš žurnalo „Universitas" (1947 m. 1 sąs.), mes duodame ją čia ištisai.

„Socialinės negerovės, sako kardinolas, yra šiandien nepaneigiamos. Kiekvieną dieną jos stiprėja ir reiškiasi visur — zokristijose, salionuose, darbovietėse. Niekas negali jų išvengti. Robinzono Krūzės laikai jau praėjo.

Socialines negerovės apvaldyti ir jas tvarkyti, panaudoti vaisingam krikščioniškajam gyvenimui, jų pagalba sukurti nuotaiką, kurioje žmogus išvystytų savo žmogiškąsias vertybes, kurioje krikščionis laisvai kvėpuotų ir galėtų pasilikti krikščionimi — štai, jeigu neklystu, katalikiškosios akcijos tikslas.

Šitą tikslą ji turi nuolatos turėti prieš akis, nes jis apsprendžia jos priemonių pasirinkimą ir jų panaudojimą.

Ar galima socialinėse negerovėse ką nors pakeisti, nekeičiant tų pradų, kurie jas yra sukėlę. Juk šitie pradai yra žmonės, sudėti iš sielos, kūno ir dvasios.

Jeigu dvasinis nusistatymas iš lėto yra pakeliamas fabrike, dirbtuvėje, biure, salione, universitete, mokykloje, jeigu mėginama tokiu būdu nušvarinti ne tam tikrus elementus pašalinant, bet tik juos praskiedžiant, tuomet gerėja ir pati aplinka, ne tik atskiras žmogus. Žmogiškumas ir dieviškumas tuomet ne taip greitai uždūsta. Pati aplinka tuomet atskleidžia, bent iš naujo parodo tikrąją gyvenimo prasmę.

Tačiau ko reikia griebtis šio tikslo siekiant?

Yra viena sėkmingai išmėginta priemonė, būtent, veikimas vieno arba keleto aplinkos narių, konkretus veikimas. Tai apsivalymo, pagalbos, savitarpinės paramos akcija; tai laisvalaikio panaudojimas, tarnavimas ligoniams; tai akcija kultūriniams reikalams. Kas nežino, kad veikimas padeda galvojimui, kad pagalios galvojama, kaip veikiama, kad veikla tampa samprotavimų šaltinis. Kai katalikiškoji akcija įsiskverbia į kasdieninio gyvenimo tikrovę, ji laimi ploty, gyly ir pajėgume. Tada pakeliama ne tik pavieni asmenybė, bet ir masė. Vadas, kuris iš masės ateina ir masėje pasilieka, pašaukia ją, prikelia gyvenimui. Šis vadas savo ruožtu yra veikiamas pasiruošusio jauno kataliko, kuris pats sugeba likti užpakaly, skatindamas kitus veikti ir leisdamas jiems veikti. Ne jis organizuoja kat. akciją, ne jis daro ją Kūnu ir Krauju, bet tai daro kiti, dažnai nesąmoningai. Bet jie, veikdami ir aukodamiesi, išvysto savo žmogiškąsias savybes, savo natūralines dorybes ir įgyja pajėgumo atėjus laikui išgirsti Kristaus balsą, jį priimti, gal būt, dargi tą balsą suprasti ir jį patys atidengti. Padėti žmonėms išvystyti jų kūną ir sielą, širdį ir valią, yra darbas, kuris pats per save apsimoka, nieko nenuslepiant ir negalvojant apie tokius užkariavimus. Jis yra gyvybinis pasiruošimas krikščionybėn. Juo labiau pasiaukojantis yra šis darbas, juo arčiau prieinama prie evangelijos dvasios, juo kilnesnes mintis jis pažadina ir juo aiškiau parodo kur glūdi šio darbo šaltinis, vedąs į Dievo kelią.

Nuo gyvojo gyvenimo atitolusi, kat. akcija neturėtų pasisekimo. Tokia Akcija duotų pamaldžius krikščionis, bet neduotų drąsių krikščionių, kurie nebijo užsimoti ir rizikuoti. Pasitenkindama tik dvasine, viršgamtine sritimi, kat. akcija netektų savo pagrindo žemėje, negalėtų ant jos tvirtom kojom atsistoti. Mes gyvename medžiagoje. Kas tai užmiršta, pila vandenį ant materializmo malūno.

Žmogus yra dvasia ir medžiaga. Medžiaga yra Dievo kūrinys, Dievo dovana ir kaip tokia turi didelės vertės. Mes gyvename laikinume. Socialinis spausdimas reiškiasi laikinume. Mūsų smegenys yra medžiaga, nors gyva, bet vis dėlto medžiaga, o ne dvasia. Jos dirbą laikinume. Mes nesame angelai. Kat. akcija turės įtakos ir prasmės, jei ji pajėgs pasaulietiškomis institucijomis reikštis, jei ji bus dvasia medžiagai. Per tokias institucijas ji sukurs tinkamą atmosferą ir suvaldys socialinį spaudimą. Tokiu būdu ji palies ne tik atsitiktinai pavienį žmogų, bet visą masę, mažiausia bent didelę tos masės dalį. Tokiu būdu vadovaujantieji nestovės nuošaliai, tartum kokia pamaldžiųjų kongregacija, jie atsistos ten, kur Dievo jiems nurodyta, kaipo elementai veiklos, iniciatyvos ir tų pačių institucijų kūrėjai. Aš nesuprantu, kodėl mes turėtume vengti pasaulio, kodėl dvasia turėtų išsižadėti apipavidalinti medžiagą?

Dvasia ir medžiaga, amžinumas ir laikinumas kartu — tai yra mūsų žmogiškoji būklė. Aš pažinojau ir pažįstu tokias kat. akcijos organizacijas, kurios sudaro uždarus ratelius, studijų būrelius, draugiškus subuvimus, kuriuose skaldomas plaukas, vedamos nepabaigiamos diskusijos apie negeroves, kur tačiau širdis ir dvasia tampa tuščios. Tokiu būdu sukamasi užburtame rate, o ne nusileidžiama į gilumas. Metoduose nuobožiaujama. Turima baimės prieš pasaulį, turima baimės pasauly paskęsti. Stinga užsimojimo ir drąsos kirsti, kur kirsti reikia. Natūralu, kad tokiu atveju vertingi jaunuoliai pasitraukia ir nueina savais keliais. Kat. akcija išsaugos žmogiškąsias vertybes tik tada, kai ji užsiims žmogiškais reikalais, o tai reiškia — pasiners pasaulį. Šiandien daugiau, negu bet kada istorijos eiga reikalauja pasiaukojančios veiklos, o ne propagandos, dargi vaikiškos propagandos, kuri yra nulis, akivaizdoj to gilaus perversmo, kokio laukia pasaulis.

Kuriami metodai, ruošiami Bažnyčios tarnai, veikėjai ir propagandistai, tačiau šie metodai kat. akcijai netinka, nes jais Bažnyčios tarnai, veikėjai ir propagandistai neauklėjami.

Kat. akcijos tikslas turi būti socialinę naštą pakreipti gyvojo gyvenimo linkme. Argi mes negalėjome pastebėti, kad įvairios sistemos, kapitalizmas, socializmas ir visos kitos tik skirtingais būdais aukoja žmones ūkiškajai idėjai ir kad jos visos yra šiek tiek skirtingos individualizmo bei sužaloto humanizmo sistemos.

Jos užmiršta dvasią, dvasiškumo sąskaiton iškelia medžiagiškumą; tai yra įkūnijimas ateizmo, kuris yra ekonomizmo dvasia ir nuodėmė.

Net patys geriausi krikščionys nevisuomet yra nuo to laisvi.

Krikščionybė yra virš-humanizmas, atviras humanizmas, pilnas humanizmas.

Dvasininkas yra dvasininkas, o ne vadovas, ne vadas. Jis atneša dvasią ir leidžia jai veikti. Aš stoviu kat. akcijoj už pasauliškių savystovumą laikinajame gyvenime. Jie turi pripildyti krikščioniškąja dvasia tą laikinąjį gyvenimą ir būtent: darbą, laisvę, kultūros gyvenimą, šeimą, profesiją, gatvę, priemiesčius, socialinę ir ūkiškąją sritis.

Mes turime išeiti iš neaiškumo: nei materializmas, nei idealizmas! Materija egzistuoja; kūnas, visuomenė egzistuoja. Mes negalime išsilaisvinti nei iš materijos, nei iš kūno, nei iš visuomenės. Ar kat. akcija, nepaisydama kūno laike, tuo pačiu nepaneigtų šių realybių, kuriose (materija, kūnas, visuomenė)mes patys neišvengiamai gyvename, kurios dalinai sudaro ir mus pačius? Ar ji nenusidėtų savo angelizmu?

Būdama reali, įkunyta, kat. akcija turi apleisti sapnų sritį ir pasinerti į tikrovę, į socialinį, materialinį, ūkiškąjį ir laikinąjį pasaulį. Ji veikia.

Religinio indiferentizmo sąjūdžiai

Rotary ir YMCA Bažnyčios požiūriu. — „The Irish Ecclesiastical Record" 1946 m. birželio mėn. duoda medžiagos apie du sąjūdžius, kurių vieną mes pažinojome jau Lietuvoje, o antrą turim progos jausti čia, tremtyje. Minėtas žurnalas atskleidžia jų dvasinę pusę.

ROTARY sąjūdis prasidėjo Chicagoje 1905 m. vietiniuose verslovininkų klūbuose. Susirinkimai sukosi iš eilės (rotate) iš vieno nario įstaigos į kitą. Iš čia ir kilo vardas Rotary. Sąjūdis iš Amerikos greitai persimetė į Europą. 1912 m. jis pasidarė tarptautinė sąjunga ir dėlto vadinamas „Tarptautiniu Rotary". Paskutiniais metais, kaip matyt, yra dedamos didelės pastangos su šia organizacija dar labiau visur įsiskverbti.

Rotary sklebia, kad jo tikslas išplėsti vienybę ir savitarpinį supratimą įvairiose veikimo srityse ir tokiu būdu puoselėti socialinius santykius, tarptautinę gerą valią ir draugiškumą ir paskatinti patarnavimą bei aukštą etiką versle. Idealas yra tarnavimas, o ne savanaudiškumas: kitiems daryti tai, ko nori pats iš kitų. Pagal statutą sąjudis yra apolitinis ir nekonfesinis. „Tarptautinio Rotary", Didž. Britanijoje ir Airijoje priimtoje konstitucijoje sakoma (Str. VII, dalis I): „Partinė politika ir sektantinė religija turi būti išskirta iš klūbo veiklos". Neđaroma skirtumo tarp įvairių religijų: nariai laisvai priimami iš bet kurios religinės grupės.

Daugelis katalikų rašytojų ginčija, kad tarp Rotary ir masonerijos yra artima giminystė. Mūsų korespondentas primena Dr. Fahey'jo

teigimus ir citatas veikale „Mistinis Kristaus Kūnas modernijame pasaulyje". Mes dar sustosime prie kaikurių iš jų. Tėvas Cahill S. J. savo veikale „The Framework of a Christian State" vadina „Tarptautinį Rotary" kaip tam tikrą tipą netobūlos masonerijos, kuri kartais vadinama Baltąja Masonerija. Šis terminas taikomas (ne masoninių autorių) daugeliui sąjungų, kurios atsirado naujaisiais laikais (ir vis dar atsiranda naujų) tariamai skatinti prie savaime gerų siekimų arba mažiausiai prie tokių, kurie nėra priešingi įstatymams, bet kurie dėl savo charakterio bei tendencijų, besireiškiančių praktikoje, yra naudojami siekti masonų idealams, kaip laiciškumas, religinis indiferentizmas ir klaidingas internacijonalizmas. Kitur (Free masonry and the Anti-Christian Movement, p. 148) autorius apie „Tarptautinį Rotary" yra pasakęs: „Nors jos (organizacijos) tikslas iš profesijos yra skatinti ir puoselėti aukštą etinį lygį versle ir profesijose ir tarnavimo idealą padaryti pagrindu visam veikimui, tačiau moralės kodeksas, kurį ši organizacija iškelia, yra grynai naturalistinis; bent mažiausia, kaikuriuose kraštuose Rotary yra parodžiusi stiprų antikrikščionišką palinkimą".

Konsistorinei Kongregacijai eilės vyskupų buvo patiektas klausimas: „An Ordinarii permittere possint clericis ut nomen dent societatibus, hodiernis temporibus constitutis, quibus titulus Rotary Clubs vel ut earumdem saltem coetibus intersint". Atsakymas 1929 m. vasario mėn. buvo šis: „Non expedire" (A. A. S. XXI p. 42). Galbūt, galima ginčytis, kad šie žodžiai non expedire nereiškia visiško draudimo (Cf. Cahill, op cit., p. 149, ad Calc.). Tačiau ir klausimas ir atsakymas aiškiai rodo, kad Rotary klūbai yra labai įtartini. Jei būtų kitaip, tai kuriam galui iš viso būtų klausiama; kodėl tad būtų pasakyta, kad yra nepageidaujama arba nepritinka, kad vyskupai leistų savo kunigams tapti klubų nariais ar netgi lankyti susirinkimus? Tėvas Cahill rašo (Loc. Cit.): „Osservatore Romano" viename straipsnyje įvardina tris pagrindinius Kongregacijos sprendimo pagrindus: masoniška Rotary kilmė, jos įrodytas priešiškumas Bažnyčiai ir jos moralinis kodeksas, kuris beveik visomis smulkmenomis atitinka masonerijos kodeksui".

Istoriškai galima įrodyti, kad Rotary Klūbai bendradarbiavo su katalikų Bažnyčios persekiotojais Meksikoje. Doktrininiu požiūriu yra aišku, kad visas Rotary sąjudis yra nuspalvintas indiferentizmu. Pats jų statutas, kaip aukščiau pažymėjome, nedaro skirtumo tarp įvairių religijų. Popiežiai nuolatos įspėdavo katalikus saugotis organizacijų, kurios neturi katalikiškų principų, o indeferentizmas Rotary sąjūdyje buvo Bažnyčios autoritetų pabrėžtas visoje eilėje kraštų. Kardinolas Segura, Toledo arkivyskupas (Cfr. Dr. Fahey, op cit. p. 112), rašė beveik savaitę prieš Konsistorinės Kongregacijos atsakymą šitaip: „Rotary Klūbas yra iš profesijos laicistinis ir visiškai indiferentiškas religijos atžvilgiu . . . Jis rodosi komerciniu, filantropiniu, internacionaliniu, neutraliu, bet kiekvienu atveju jis yra laicistinis. Taip paslepiama tikroji prasmė šio sąjūdžio, kuris paneigia tikrą moralę ir tikrą religi-

ją ir jų vieton stato moralę ir religiją, kurios nėra Jėzaus Kristaus". Sekančiais metais katalikų hierarchai Olandijoje rašė apie Rotary, kaip bandantį pasiekti savo tikslą „taikant moralinius principus, skirtingus nuo visų religinių principų" (Fahey, op. cit. p. 113).

Rotary jungėsi ir bendradarbiavo su Jaunųjų Vyrų Krikščioniška Sąjunga, Y.M.C.A. (Cf. Jorio, loc. cit.). Ši sąjunga Vatikano (Cf. Instrukcija, išleista 1920 m. lapkričio 15 d. A.A.S. XII p. 595) buvo įsakmiai pavadinta tokia sąjunga, kuri daro didelę žalą katalikų jaunimui, įvairiais pretekstais atitraukdama jį nuo tikro tikėjimo. Y.M.C.A. Vatikano pavadinta motina daugelio kitų organizacijų, kurios kultūrą ir religiją apibrėžia kaip „visišką minties laisvę, nesujungtą su jokia religinio tikėjimo kontrole". Tradicinis narių tikėjimas diskredituojamas; jie vedami per svyravimą į visišką abejojimą ir „pagaliau įkalbami nurimti neaiškioje bendroje religijoje, kuri tikrai yra toli nuo to, ko mokė mūsų Viešpats Jėzus Kristus". Vėliau Vatikanas pareiškė, kad Y.M.C.A. „giriasi širdinga jaunimo meile, tartum ji nieko kito negalvotų, kaip tik apie jo kūno ir dvasios gerovę. Bet tuo pačiu metu ji puola jo tikėjimą, prisidengdama noru šį tikėjimą apvalyti ir geriau supažindinti su tikruoju gyvenimo keliu „virš visų bažnyčių ir atskirai nuo bet kurio tikėjimo". Visi kurie rūpinasi sielomis yra prašomi saugoti savo aveles ir ypač, įspėti nebudriuosius nuo šių draugijų užkrečiamumo. Vyskupai turi viešai paskelbti, kad Bažnyčios įstatymas atskirai smerkia laikraščius, periodiką ir kitus raštus šių organizacijų, kurios nepastebimai įneša racionalizmo ir religinio indiferentizmo klaidas.

Ši religinio indiferentizmo klaida yra ypač žalinga ir klastinga. Ji veda į dar stambesnes klaidas — į paneigimą visos apreikštosios religijos, į naturalizmą. Vatikano instrukcijoje, kurią mes aukščiau citavome (A.A.S. XII p. 596), rašoma: „In eum misere labuntur indifferentismum religiosum quem vocant, pluries ab Ecclesiae auctoritate damnatum, quocum cujusvis religionis negatio conjuncta est!" Tokiu būdu mes randame naturalistinių elementų ir tendencijų Rotary Klūbų sąjudyje. Vyskupas Garcia, apibudindamas Rotary kaip sąjudį, pareiškia, kad jis skelbia reikalą išjungti Kristų, Jo moralę ir doktriną, arba mažiausiai atitraukti nuo viso to, tarytum Jėzus Kristus nebūtų aiškiai pasakęs: „Kas ne su manim, tas prieš mane".

Šias Rotary tendencijas norėdamas paryškinti, Dr. Fahey cituoja patį rotariečių vadovėlį „Manual of Procedure for Rotarians", kuriame randami pasisakymai pačių žymiųjų Rotary vadų. Duotose citatose visa krikščionybės sistema ir jos antgamtiškumas yra aiškiai neigiami ir iškeliama grynai naturalinė etika. Kai minimas Kristus — o Jis minimas viename cituotame Rotary lyderio pareiškime, — Jisai paprasčiausiai sugretinamas su Voltaire, Shakespeare, Lincoln ir Confucius.

Mes nenorime, kad kas padarytų išvadą, jog mes visą Rotary sąjudį pastatome prie gėdos stulpo dėl atskirų jo narių pareiškimų.

Būtų neteisinga pasmerkti bet kurią organizaciją tik dėl keletos jos narių pareiškimų. Šituos Rotariečių pareiškimus mes laikome kaip sąjudžio tendencijos išraišką. Mums pakanka, kad visas Rotary fonas, istorija ir konstitucija rodo tai, jog jisai savo pagrinde yra indiferentiškas ir naturalistinis. Mes esame tikri, kad tam tikruose kraštuose ir tam tikromis aplinkybėmis jis yra įgavęs daug labiau nepageidaujamų bruožų, negu anglasaksuos — ir kad kai kurie iš tų bruožų nėra jokiu būdu esminiai šiam sąjudžiui. Gali taip pat būti, kad šiuo metu, kai-kuriuose kraštuose Rotary yra taip pasikeitęs ir nuskaidrėjęs, kad beveik visiškai eliminuotas indiferentizmo ir naturalizmo pavojus ir kad jisai tam tikrose aplinkybėse yra visiškai atsiskyręs nuo masonerijos ir kitų ydingų organizacijų. Tačiau viso to, kas buvo pasakyta apie šio sąjudžio praeitį apskritai, jo istoriją ir tendencijas, šviesoje Bažnyčios pareiškimų, kuriuos mes minėjome, tenka pasilikti pažiūros, kad Rotary laikytinas įtartinu. Todėl katalikas neturėtų būti Rotary klubo nariu, nebent jisai turėtų Bažnytinės vadovybės leidimą. Mes manome, kad turi būt suponuojama, jog buvimas Rotary nariu yra dažnai pavojingas. Tačiau šitai gali pareiti nuo vietos sąlygų, apie kurias tesprendžia vietos Ordinarijatas. Jeigu ištikrųjų randama, kad Rotary visur yra pagalbinė Masonerijos jėga (Cf. Jorio, loc. cit.: „A principiis ipsarum sectarum massonicarum non videtur penitus aliena."), tai jam priklausymas yra visiškai draudžiamas. Leono XIII žodžiai Italijos vyskupams čia nekelia jokių abejonių, nors jie buvo parašyti 1892 m., t. y. keletą metų prieš Rotary įsteigimą. Popiežius rašė: „Reikia vengti ne tik tų draugijų, kurios padeda masonerijai, bet ir tų, kurios sudaro daigyną ar gamyklą masonų gizeliams auklėti. Visi turi vengti bet kurių ryšių, bet kurių artimų santykių su asmenimis, kurie įtariami masonais ar priklausančiais masonerijos filijalinėms organizacijoms . . . Panašus bendradarbivimas turi būti nutrauktas su tais, kurie dangsto savo tikrą charakterį universalinės tolerancijos ir respekto visoms religijoms ženklais".

Rytų bažnyčia politinio žaismo rankose

Juridinė ortodoksų krizė. — Negausios žinios mums neduoda susidaryti pilnesnio vaizdo apie sovietų politikos žaismą ortodoksų Bažnyčia Rusijoje. Tačiau šitos įtakos faktą Vakaruose esantiems ortodoksų bažnytiniems vienetams ne vienu atveju patiriame. Pernai rudenį, kaip rašo Anglijos katalikų savaitraštis „The Tablet" (1946 m. rugsėjo 14 d.), „Maskvos patriarchatas norėjo paskirti sovietų hierarchą Orel'io ir Briansko arkivyskupą Focijų savo naujuoju egzarku Vakarų Europai. Tačiau Maksvai šitai nepavyko. Kodėl? Prancūzijos vyriausybė reikalavo abišališkumo, pareikšdama, kad Prancūzija prisiimtų sovietų egzarchą į Paryžių tuo atveju, jei sovietų valdžia priimtų prancūzų vyskupą į Maskvą. Sovietai šią sąlygą atmetė".

Sovietai, kaip rašo minėtas laikraštis, jau seniau bandė savo pu-

sėn palenkti Vakarų Europoj esantį ortodoksų bažnyčios galvą metropolitą Eulogijų. Šis jau 1931 m. buvo atsisakęs paklusti Maskvos patriarchatui ir pripažino save priklausančiu Konstantinopolio patriarcho, kuris jį paskyrė savo egzarku rusų parapijoms vakarų Europoje. 1945 m. rugpiūčio mėn. senas ir ligotas metropolitas, palūžęs nuo politinio spaudimo, Kruticų metropolitui Nikalojui atvykus į Paryžių, kaip Maskvos patriarcho atstovui, atliko susitaikymo su Maskvos sostu ceremonijas ir buvo paskirtas patriarchaliniu egzarku Vakarų Europai. Šitai padėčiai susidarius, Eulogijus pakartotinai prašė Konstantinopolio patriarchą atleisti nuo juridinės priklausomybės jam, bet šis to nepadarė. Jausdamasis kanoniškai netvirtoje padėtyje, kadangi vienu metu priklausė dviems patriarchams, Eulogijus galutinai turėjo apsispręsti.

Išeivių rusų bažnyčioje plėtojosi tyli kova. Žymiai didesnė kunigų ir pasauliškių dalis, apimanti ir didžiumą profesorių iš ortodoksų kolegijos Paryžiuje, Nicos metropolito Vladimiro vadovaujami, susijungė prieš Maskvą. Vladimiras priešinosi paklusnumui dėl aiškių politinių painiavų, kurios turėjo sekti tokį žingsnį. Jisai gynė tolimesnį priklausymą Konstantinopoliui. Mažuma, blogai suprasto patriotizmo ar net mažiau aukštų aspiracijų, buvo už besąlyginį pasidavimą Maskvos patriarchui.

Kolei Eulogijus buvo gyvas, abi pusės ir abu patriarchatai tylomis sutiko delsti, tačiau po jo mirties krizė greitai išaugo. Abi pusės tuojau puolė, ir įvykiai sėkė greitu tempu vienas po kito. Rugpiūčio 9 d., tą pačią dieną, kai Eulogijus mirė, du aukštieji Maskvos bažnyčios dignitoriai, Leningrado ir Novgorodo metropolitas Gregorijus, Orelio ir Briansko arkivyskupas Fotijus, išvyko į Paryžių specialiu lėktuvu. Jie su savimi atsivežė šventojo sinodo dekretą, kuriuo Eulogijaus įpėdiniu skiriamas metropolitas Serafimas, buvęs Karlovac'o sinodo atstovas Paryžiuje. Pastarasis visai netikėtai buvo susitaikęs su Maskvos patriarchatu tuo pačiu metu, kaip ir Eulogijus, būtent, kai Paryžiuje lankėsi Kruticų metropolitas Nikalojus. Serafimas paskyrimą priėmė. Tuo pat metu Maskvos patriarchas pasiuntė telegramą Konstantinopolio patriarchui, kurioje truputį kategorišku tonu pasakyta: „. . . Mes esame nutarę laikyti, kad laikinoji Jūsų Ekumeninio sosto jurisdikcija rusų parapijoms vakarų Europoje yra nustojusi galios".

Tą pačią dieną, kai Maskvos emisarai atvyko į Paryžių, Vladimiro pasekėjai, kurie priešinosi paklusnumui, viešai deklaravo, kad jie atsisako paklusti Maskvos išleistam dekretui ir Serafimą pripažinti Eulogijaus įpėdiniu, kadangi, jų nuomone, pagal kanonus įpėdinį tegali paskirti Konstantinopolio patriarchas.

Sekantis žingsnis priklauso Konstantinopolio sostui. Jeigu jisai energingai parems rusų ortodoksų daugumą Prancūzijoje ir kituose vakarų Europos kraštuose, tai Maskvai kils pavojus prarasti jungtį su

tais rusų emigrantais, kuriuos Maskva yra laimėjusi taip sunkioje kovoje. Kaip ten bebūtų, Maskvos sosto prestižas yra nukentėjęs. Maskvos naujai nominuotas į Paryžių Serafimas — silpnas ir kiek blankus: daugelį metų Paryžiuje atstovavo monarchistinių ir ultra-konservatyvinių rusų vyskupų grupę. Pastarieji per paskutiniuosius 20 metų ginčyjosi su metropolitu Eulogijum dėl religinio rusų emigrantų vadovavimo. Karo metu Serafimis neslėpė savo simpatijos vokiečių bylai, todėl kraštutinis cinizmas, kuri Maskvos Sostas parodė, pasirinkdamas jį savo atstovu Europoje, daug prisidės opozicijos padėčiai sustiprinti.

— Vatikano radijo žiniomis iš š. m. kovo mėnesio, panaši Maskvos patriarchato intervencija buvo padaryta JAV-se esančių rusų emigrantų bažnytinei padėčiai išspręsti. Tačiau visi ortodoksų vyskupai ir kunigai, susirinkę, vieningai pasisakė prieš priklausomybę Maskvai, motyvuodami, kad sovietiniame režime Bažnyčia nėra laisva savo sprendimuose.

Anglikonizmas ieško kelių į katalikybę

Anglikonų bendruomenė, virtusi benediktinų vienuolynu. Po pirmojo pasaulinio karo viena Anglijos bažnyčios pamaldžių vyrų bendruomenė panoro gyventi katalikiškų vienuolynų pavyzdžiu ir, Canterbury arkivyskupui pritarus, įsikūrė vienoje saloje. Ieškodami konkretesnės formos, jie susipažino su šv. Benedikto regula ir bandė ją sau pritaikyti. Dar arčiau norėdami pažinti šį gyvenimo stilių, jie kvietėsi katalikų vienuolius benediktinus duoti jiems paaiškinimų ir nurodymų. Sekdami jų pavyzdžiu, panašias vienuoliškas bendruomenes ėmė sudaryti anglikonų mergaitės, kurių dėmesys taip pat krypo į benediktinių gyvenimo formą. Canterbury arkivyskupas, kuris šiuos sąjūdžius noriai rėmė, pastebėjęs jų per daug artimą ryšį su katalikais vienuoliais, įsakė jiems išsiskirstyti. Tačiau šito žygio pasėka buvo ta, kad jie ne tik nepakluso, bet perėjo į katalikybę ir, Romai davus sutikimą, persiformavo į benediktinų vienuolyną. Vyrais pasekė moterų bendruomenė.

Į šituos vienuolynus šiandie vyksta daugelis anglikonų susipažint arčiau su katalikybe ir pačia vienuolynų dvasia. Kokius jie čia patiria įspudžius? Štai vienas aprašymas, kurį įsidėjo nepriklausomas liberalinės tendencijos britų savaitraštis „The Spectator" praeitų metų spalių 18 d. Richardas Rumbold, britų karo aviacijos atsargos karininkas, anglikonas, rašo:

„Savo vasaros atostogas aš praleidau vienuolyne. Tai buvo įdomus, nepaprastas ir daugiu atžvilgiu jaudinąs eksperimentas. Aš pasirinkau Prinknash Abbey — benediktinių vienuolyną Glouçestershire, labai gražioj vietoj. Įdomu, kad ankščiau tie vienuolynai buvo anglikonų bendruomenė ir gyveno Caldey saloje, bet susiginčiję su Canterbury arkivyskupu dėl savo apeigų ir pamaldų (jie gyveno pagal šv. Benedikto regulą) in corpore perėjo į Romos katalikybę.

Mane atvykusį sutiko svečių priėmėjas, aukštas, tonzūruotas, baltai apsirengęs jaunas vienuolis. Pamatęs, kad aš laikau rankoj Geraldo Heardo knygą, jis tuojau su manim įsileido į ilgą pokalbį apie katalikinio ir rytietinio misticizmų nuopelnus. Tiek prisiklausiusi apie griežtą Katalikų Bažnyčios discipliną, mane nustebino jo kalbos laisvumas. Bet vėliau, išsikalbėjęs su juo ir su abatu, aš pasidariau išvadą, kad bent tiems vienuoliams tikėjimas yra baisiai praktiškas reikalas. Jų nesupa „odor sanctitatis" ir nebuvo nė šešėlio hipokrizijos bei nuduoto dievobaimingumo. Apie tikėjimą, jo metodus ir tikslus jie kalba su tuo pačiu atvirumu ir susidomėjimu, su kuriuo žmonės paprastai kalba apie juos dominančius kitus gyveniminius reikalus.

Parodę man mano celę, jie nuvedė mane į refektorių, kur pasodino prie vieno stalo su abatu ir kitais jo svečiais, daugiausia pakeleivingais kunigais ir vienuoliais, kurie nori išbandyti savo pašaukimą. Mano atostogų metu vienas iš jų metė savo civilius drabužius ir užsidėjo juodą postulanto abitą.

Šeštame amžiuje steigdamas Monte Cassino savo ordiną, šv. Benediktas specialiai įsakė priiminėti pakeleivinguosius ir svečius, gerbti juos ir pildyti visus jų norus, ypač vargšų, „kurių asmeny tikriausiai pagerbiamas Kristus", nes turtingiesiems garbės teikia jų turtas. Tą vaišingumo tradiciją benediktinai išlaikė ligi pat šių dienų. Kai svečiai susėda šalia abato, servitoriai priklaupia ir nusilenkia prieš juos, prašydami palaiminti jų darbą. Matydamas jų veiduose paprastų krikščioniškų jausmų išraišką ir nuoširdžią pagarbą, aš negalėjau nepagalvoti, kad kadaise tokia pat ceremonija būdavo atliekama prieš nešvarius, susivėlusius elgetas, galingos ir arogantiškos Romos Imperijos pastumdėlius. Tie skurdžiai tikrai turėjo pajusti, kad jie priimami ir pagerbiami Jėzaus vardu.

Vienuolių gyvenimas uolus. Nuostabiai melodingas varpų gaudimas prižadina 4 val. ryto ir kviečia bendruomenę Matutinai. Saulei tekant — Laudos, ypatingai puikios pamaldos; kai dangum nusidriekia pirmieji šviesos pluoštai, chore matai neryškias vienuolių apybraižas. Po to 6 val. Prima. Po pusryčių, vadinamojo „užkandžio", susidedančio iš košės ir duonos — Suma, giedama oriai, neskubant. 8,11 ir 14 val. kasdieninės pamaldos, o vakare Mišparai. Pagaliau, Kompletai; juose siela pasiveda Dievui nakčiai, ir po jų, pagal šv. Benediktą, visi turi būti kaip kapas. Tiesiog negalima apsakyti tos rimties ir laimės, kurią teikia šis paprastas gyvenimo ritmas; o jisai duoda foną žmogaus laikinųjų minčių nepastovumui ir netikrumui. Visur jauti prasmingą penkiolikos šimtmečių tradiciją.

Benediktinai ypatingai pabrėžia rūpestingą pamaldų recitavimą. Jų tikslas yra savo gyvenimu ir bendruomeninė visų veikla duoti pavyzdį prasmingo dalyvavimo Mistiniame Kristaus Kūne. Jie tiki, kad bendras meldimasis ir ypačiai maldingumo nuotaikos išlaikymas per

visą dieną jiems leidžia tai geriau pasiekti kaip renesanso mistikų à la šv. Teresės ir šv. Jono nuo Kryžiaus pabrėžtinis individualizmas. Dėl to privačiai maldai čia tepaliekama labai nedaug laiko; pabrėžiamas pirmųjų krikščionių bendruomeniškumas. Visas gyvenimas yra lyg vientisas audinys. Bet tą gyvenimą suvokti ir pajusti reikia jį pačiam išgyventi.

Vienuoliai tą mistinį broliškumą Kristuje pabrėžia paprasčiausiuose dalykuose. Pav., suklydę recituodami liturgiją ar skambindami varpais, jie viešai tai išpažįsta atsiklaupdami refektoriuje ar koplyčioje ir sukalbėdami miserere. Ir tai jie daro be šešėlio nesmagumo; jų individualybės taip paskendusios visumoje, kad jie tai daro tiesiog noriai. Deja, lankytojui negalima kalbėti su vienuoliais; jie tarp savęs tekalba tik kokią valandą per dieną, valgoma tyloj, tik skaitoma iš „The Tablet" ar kokios teologinio turinio knygos. Išsyk toji tyla stebėtojui daro nerealumo įspūdį, — nerealumo, kurį išsklaido savotiški nedideli mostai, kaip nusišypsojimas vienas kitam sutikus koridoriuj arba paėmimas švęsto vandens nuo vienuolio piršto užuot pačiam siekus indelio.

Bet kas man padarė giliausį įspūdį, tai, būtent, kad visą laiką jauties lyg vienu ir tuo pačiu metu gyventum dviejuose pasauliuose: paprastame „tikrovės" pasauly ir simboliniame, dieviškame. Tam tikra prasme man tai nebuvo svetima, nes kažką panašų aš buvau išgyvenęs tarnaudamas RAF (britų karo aviacijoje). Šalia žemės gyvenimo, mes, lakūnai, turėjom savo pasaulį ore — pasaulį, kuriame pakitėja erdvės ir laiko pajautimas, kuriame žemėj esą daiktai ir vietos bei jų tarpusavio santykiavimas regimas iš kitokios perspektyvos, kuriame begalinės aukštybės ir vieniša glūduma kartais tampa vidinės vizijos dalimi. Jausmas tikrai panašus. Bet ir tūlu kitu atveju vienuolinis gyvenimas man nuostabiai priminė RAF: jo drausmė, rutina, bendruomeninis gyvenimas ir ypačiai — karo metu — bendro idealo jungties jausmas. Beje, abatas man sakė, kad ilgame savo eilės laukiančiųjų kandidatų į postulantų sąraše daugumas yra jauni buvę fronto kariai.

Būdamas Prinknash vienuolyne aš įsistebėjau daug skaidrumo ir paprastumo reiškinių, pav., kai vos aušrai švintant vienuoliai skambina Laudai arba popiet laukuose daboja kaimenę. Aš niekad neužmiršiu vieno jauno paraližuoto vienuolio chore. Šalia jo stovįs brolis padėdavo jam laikyti brevijorių, ir jį skaitydamas jis būdavo pagautas tokios ekstazės ir jo veidas spindėdavo tokiu giedriu maldingumu, kad primindavo Rafaelio Madonas. Bet ir visą vienuolyną supa švelnumo, rimties ir ramumo atmosfera.

Neturiu vietos pakalbėti, ar vienuoliškumas atlieka kokią nors naudingą visuomeninę funkciją, nes tai savaime pareikalautų patyrinėti platesnį klausimą — ar veiksmas, ar kontempliacija yra tikrasis gyvenimo tikslas. Kaip ten bebūtų, vienuoliai ūkiškai patys išsilaiko, o šiais konfliktų ir nerimo laikais jie saugoja tyrąjį religinį gyvenimą,

kartu padėdami gyvenimo sukrėstiesiems ir suvedžiotiesiems atrasti ramybę ir Dievo taiką".

Dvasinė Amerikos tikrovė

Krikščioniškųjų bažnyčių krizė. — Prancūzų rašytojas Andrė Maurois, Prancūzų Akademijos narys, karo metą praleido JAV ir 1946 m. kurį laiką dirbo Kansas City universitete. Savo dienoraštyje 1946 m. gegužės 9 ir 10 d. skiltyse jis aprašo tame universitete vykusią JAV protestantų dvasininkų konferenciją. Vienas dalyvių, episkopalų kanauninkas B., kalbėjęs savo konfratrams:

„Ar jūs norit žinoti, kokiems ganomiesiems jūs sakot pamokslus. Paskaitykit žurnalų skelbimus. Jie jums pasakys, ko nori skaitytojai: jie nori būti turtingi, patrauklūs, atrodyti tokie, kokie nėra, turėti šį-tą už nieką. Paklausykit radijo. Ko pageidauja klausytojai? Prastų kalambūrų, primityvios, juslinės ir halturinės muzikos, sentimentalių dainušku. Pavartykit madinguosius romanus. Kas jie? O gi infantilizmo ir seksualizmo mišinys. Taip, mūsų krašte pakanka maisto ir kuro. Patogiose mokyklose mes auginame patogius vaikus, kurie patogiai vedę pasistatys patogius namus ir lauks to meto, kada patogiame karste bus nunešti į patogų kapą. Bet ar taip mes išgelbėsim pasaulį? Ar taip mes pasiruošim milžiniškiems naujosios gadynės reikalavimams? Kas parengs tos gadynės žmones? Šeima! Bet kad patys tėvai yra vaikai. Mokykla! Bet kad ji moko ne to, kas reikalinga, bet to, ką vaikai teikiasi mokytis. Lieka Bažnyčia, bažnyčios. Bet ar jūs patys tikit, kad mes, pamokslininkai, patys geresni už tuos savo ganomuosius?"

Andrė Maurois, pasikalbėjęs su įvairių protestantinių sektų dvasininkais, buvo pritrenktas jų pesimizmo dėl krikščioniškųjų bažnyčių įtakos JAV. „Mes kasmet pralaimim", kalbėję jie. „Vos 40 % vaikų gauna religinį auklėjimą, vos 20 % rimtai jį priima . . . JAV masės į tikėjimą žiūri kaip į buržuazinės klasės bruožą. Daugumas mūsų dvasininkų neturi ryšio su darbininkų klase . . . Toliau, mokslas šiandien yra tapęs religija, kaip kadaise protas. Mano 9 metų sūnus mane klausia, ar mokslas įrodo, kad yra Dievas; klaiki frazė! Kadaise proto religija privedė prie Reformacijos; dabar mokslo religija reikalauja naujos reformos. Ji galima, ir jai rengiamasi. Jau šimtmetis kaip mokslas žudo pats save. Freudas įrodinėjo, kad mokslininkas negali būti objektyvus; Marksas įrodinėjo, kad mokslas tarnauja aistroms. Atominė fizika, atpalaidavusi katastrofines pajėgas, kurių mokslas nebepajėgia sutramdyti, įrodė, kad reikia antžmoginio moralinio įstatymo, jeigu norim, kad žmonija egzistuotų. Nenusiminkit: ateis religinis atgimimas. Jis jau prasideda Europoj, kur jis kyla iš katalikybės. Pas mus, Amerikoj, kliudo sektų gausumas, kuris žmonėms sumaišo galvojimą. Bažnyčių susivienijimas būtų didelis žingsnis į naująją reformą, ir daugelis mūsų taja linkme dirba".

Lyčių karas Amerikoje. — Meilės ir moterystės klausimas Amerikoje yra sprendžiamas visai kitaip, negu Europoje. Šiuo atžvilgiu yra pamokantis Denis de Rougemont straipsnis „La Nef" 1947 m. sausio mėn. Autorius, keletą metų pats gyvenęs Amerikoje, duoda įdomų lyčių santykių vaizdą. Visų pirma amerkiečiai nežino, kas yra meilė. „Meilė gali būti tik tokioje kultūroje, kuri tiki į atskiro asmens nepakeičiamą vertę". Tuo tarpu Amerikoje tokio tikėjimo nėra. Amerikietis „neturi skonio pastovumui. Jam arba tuojau arba niekad . . . Meilė negali egzistuoti tokioje kultūroje, kuri nepasisekimui neteikia jokios dvasinės vertės ir kuriai tikra yra tik tai, kas pasiseka". Todėl viena amerikietė inteligentė paklausta, ar esama Amerikoje savižudybių dėl meilės, atsakė: Ne, jeigu mes žudomės persiskyrę, tai tik dėl to, kad nenorime būti vieni.

Iš meilės jausmo stokos kyla ir moterystės savotiškumai, kurių mes randame Amerikoje. „Statistikos rodo, kad Amerikoje skiriamasi daugiau, negu visame likusiame pasaulyje, pridėjus ir Šveicariją. Tačiau statistikos pamiršta pasakyti, kad ten skiriamasi visai kitaip, negu kitur. Europoje vedusiųjų perisiskyrimas paprastai reiškia gyvenimo griuvimą. Tai yra skausminga didžios vienybės lūžtis. Tai buvusios laimės laidotuvės. Tuo tarpu Amerikoje divorsas yra naujo gyvenimo ir naujos laimės pradžia. „Divorsą amerikietis pergyvena visų pirma kaip dviejų gyvenimų sutvarkymą". Kaip Europoje, taip ir Amerikoje didžiausia divorsų dalis įvyksta dėl svetimoterystės. Tačiau Europoje šitai žaizdai dažnai leidžiama užgyti, nes čia tikima į moterystę, kaip sakramentą, į šeimos šventumą, į vaikų auklėjimo reikalą ir tt. „Amerikoje šitoji socialinė hipokrizija atmetama. Vieno iš vedusiųjų nusikaltimas čia kaštuoja 1000 dolerių — kelionė į Reno (kur gaunama persiskyrimai), pragyvenimo ir advokatų išlaidos".

Baigdamas savo straipsnį, autorius šitaip apibūdina seksualinę amerikiečio moralę: „nebuvimas meilės tragiškos prasmės; mokslinis ir net pedantiškas realizmas (kas liečia žmogaus atsiradimą); bendras vengimas jausmų intensyvumo ir painumo; lytiniai santykiai bendru susitarimu, neįpareigoją nei meilei nei vedyboms; teisės į laimę, kaip vienintelės taisyklės teigimas; visiška lygybė ir abiejų lyčių nujautrėjimas".

Žymaus komunisto atsivertimas. — Specialus „New York Herold Tribune" korespondentas Don Ross minėto laikraščio š. m. kovo 22 d. nr-yje rašo straipsnį, pavadintą „Ekskomunistas pasakoja, kodėl jis paliko partiją ir perėjo į Kat. Bažnyčią".

Buvęs vyriausias Amerikos komunistų laikraščio „Daily Worker" redaktorius L. F. Budenz savo knygoje „Tai yra mano istorija" kuri pasirodė neįprastai dideliame tiraže (45.000), aprašo savo sielos ginčą tarp marksizmo ir Marijos. Budenz yra 55 metų amžiaus ir šiuo metu dirba kaip ekonomijos mokslų asistentas Fordhomo kolegijoje. Dešimt

metų būdamas komunistu ir užimdamas aukštas vietas partijoje, jis stengėsi suderinti komunizmą su katalikybe. Savo minėtoje knygoje kaip tik ir bando atidengti tų pastangų didumą. Pačią knygą parašęs keturių savaičių bėgyje pačioj „Daily Worker" redakcijoj, sukdamas rožančių savo kišeniuje. Budenzo kova suderint Romą su Maskva galutinai sugniužo 1945 metais. Būdamas išaugęs katalikų religijoj, iš jos liko išskirtas dėl civilinės santuokos su gyvanašle. Nūnai jo atsivertimą ir priėmimą į Katalikų Bažnyčią sutvarkė Amerikos katalikų universiteto profesorius Fulton J. Sheen.

Budenzui apsispręsti už tai, kad tarp katalikybės ir komunizmo yra neišlyginamas nesutarimas, iš dalies padėjo dabartinio Amerikos komunistų vado W. Z. Fosterio jam padarytas atsitiktinis pareiškimas: „Kiekvienas leninistas žino, kad religija yra nuodai, kuriuos reikia įtikinėjimais ar ginklu išrauti iš politinių masių; kertinis akmuo čia yra išsivadavimas iš katalikų mitologijos ir katalikų organizacijos". Toliau Budenz rašo, kad jo bandymai rasti bendrą bazę šioms priešingoms filosofijoms apėmė taip pat ir pastangas suderinti amerikonizmą su komunizmu. Būdamas komunistų partijos nariu, jis anaiptol nevengė visom priemonėm derintis prie amerikoniško gyvenimo. Į šias pastangas jis buvęs iš pat gilumos pastumėtas Earl Browder posakio, kad „komunizmas yra 20-tojo amž. amerikonizmas". Turėjusi jam įtakos ir šio amžiaus ketvirto dešimtmečio vidury paskelbta komunistų liaudies fronto linija, kuri kvietė bendradarbiauti su visais antifašistais. Budenz rašė straipsnius į „Daily Worker" giliai amerikoniškom temom, tačiau, prisipažįsta, neturėjęs jokios sekmės. Pagaliau įsitikinęs, kad: „Kiekvienas, stodamas į komunistų partiją, patenka į visišką nematomų jėgų valdžią, kurios tikslas užkariauti pasaulį Stalino vardu".

KONGREGACIJU DEKRETAI

ŠV. SAKRAMENTŲ KONGREGACIJOS DEKRETAS DĖL SUNKIAI SERGANČIŲJŲ SUTVIRTINIMO

Osservatore Romano Nr. 225 paskelbė reikšmingus istoriškai, teologiškai ir disciplinariai paaiškinimus, kuriuos Šventosios Sakramentų Kongregacijos pasekretorius Msg. Zerba yra davęs dėl Kongregacijos dekreto apie Sutvirtinimo Sakramento teikimą sunkiai sergantiems ligoniams; pats dekretas yra atspausdintas viename Acta Apostolicae Sedis numerių. Dekretas suskirstytas į 7 skyrius: 1) Ordinarinis sutvirtinimo teikėjas, 2) Ekstraordinarinis teikėjas, 3) Ekstraordinarinio teikimo istorija, 4) Naujieji nuostatai, 5) Krikšto ir Sutvirtinimo Sakramentų teikimas paeiliui, 6) Dabarties sprendimui pribrendusi problema ir 7) Dekreto normos.

Čia paduodame 6 ir 7 skyrių aiškinimus.

Patyrimas parodė, kad daug vaikų miršta nesulaukę 7 metų, t. y. nesuėję amžiaus, kuriame jie jau pradeda pažinti savo veiksmų moralinę reikšmę. Jau po pirmojo Pasaulinio karo vaikų mirtingumas daugelyje kraštų nepaprastai padidėjo, o dabartiniu metu tas mirtingumas yra dar didesnis. Be to ir suaugusių žmonių miršta staigia mirtimi, kurie dėl nežinojimo arba apsileidimo nebuvo sutvirtinti. Toji padėtis pasiliktų ir toliau tokia pat, jeigu sutvirtinimo teikimo teisė, kaip tai yra dabar vakarų apeigų Bažnyčioje, būtų palikta išimtinai tik Vyskupui. Nors sutvirtinimas išganymui nėra būtinai reikalingas, tačiau jis vis dėlto teikia labai vertingų religinių vertybių ir, pagal šv. Tomo Akviniečio mokslą, įgalina pasiekti aukštesnį malonės laipsnį šioj žemėj ir aukštesnį palaimingumo laipsnį danguje. Kodėl gi sulaikyti didelį skaičių tikinčiųjų prie amžinybės vartų, kur jie šv. Dvasios pagalbos prieš pikto dvasią yra ypatingai reikalingi ir neteikti jiems to sakramento vien dėl trūkumo ordinarinio jų teikėjo. Juk su šv. Sosto leidimu ir paprastas kunigas, teikiąs mirštančiajam sakramentus, gali suteikti ir Sutvirtinimo Sakramentą. Romoj ir kai kur kitur yra paprotys prie mirštančio vaiko kviesti Vyskupą jį sutvirtinti, tačiau tatai problemos pilnai neišsprendžia ir tas gali būti daroma siauru mąstu tik tuose miestuose, kuriuose gyvena Vyskupai. Net ir tose vietose, kur Vyskupai lengviau pasiekiami, jų dalyvavimas gali būti tik apribotas.

Dėl to mirštantieji, kurie nėra dar sutvirtinti, beveik visuomet negautų šio sakramento, jei jo teikimas būtų paliktas išimtinai tik Vyskupams. Šio klausimo svarbumas buvo pastebėtas Bažnytinės Teisės Koodifikatorių. 1914 metais Romoje miręs Jėzaus Draugijos Generolas P. Franz Wernz, žymus Bažnytinės Teisės žinovas, pasiūlė kanoną, kuris klebonui suteiktų teisę in extremis teikti Sutvirtinimo Sakramentą. Savo pasiūlymą jis rėmė argumentu, kad schizmatikų vaikai esą geresnėj padėty, kaip katalikų vaikai. Šv. Sosto komisija buvo dargi nutarusi prašyti Šv. Tėvą šį pasiūlymą prieš paskelbiant Bažnytinės Teisės Kodeksą priimti. Nors šis planas dėl nežinomų priežasčių nebuvo įgyvendintas, tačiau už jį ir toliau pasisakė žymūs kanonistai. Vėliau šio reikalo ėmėsi Šv. Sakramentu Kongregacijos Kardinolas Jorio ir kreipėsi į Šv. Tėvą Pijų XII. Šv. Tėvui buvo išdėstytos pažiūros ir norai įvairių žymių kanonų teisės patarėjų, kurie su šiuo klausimu praktikoje dažnai susiduria. Išeidamas iš tikinčiųjų reikalo, Šv. Tėvas pripažino šiam klausimui didelę svarbą ir pavedė Sakramentų Kongregacijai klausimą pilnai išstudijuoti ir patiekti apie tai pranešimą Kardinolų Kolegijos plenumui. Šių studijų rezultatas ir yra 1946 m. rugsėjo mėn. 14 d. Sakramentų Kongregacijos išleistas dekretas, kuris prasideda žodžiais „Spiritus sancti munera" ir apima sekančias normas. Kad apsaugoti Vyskupo teises, kuris yra vienintelis Ordinarinis Sutvirtinimo Sakramento teikėjas, dekretas nustato, kad katalikų mirties atvejais reziduojančiam Vyskupui priklauso teisė mirštantį aprūpinti Sutvirtinimo Sakramentu, jeigu Vyskupas nėra teisiškai sukliudytas sakramento teikimą asmeniškai atlikti. Vyskupo titulo ir padėties apsaugai yra numatyta, kad taip pat tituliarinis Vyskupas, vietoj nesančio arba sukliudyto Vyskupo Ordinaro gali mirštančius sutvirtinti. Ekstraordinariniams sakramento tiekėjams dekretas draudžia naudotis sakramento teikimo teise, laikydamas sakramentą niekiniu, jeigu yra galimybė šį sakramentą gauti iš Vyskupo. Dekretas bendruoju Šv. Sosto įgaliojimu suteikia kai kuriems kunigams galią tikrai ir leistinai teikti Sutvirtinimo Sakramentą tikintiesiems, kurie to sakramento prieš tai nėra gavę ir kurie randasi sunkioj ligos būsenoj surištoj su mirties pavojumi. Tuo reikalu dekretas nurodo tikslias normas, kaip tai: a) kuriems kunigams duodama galia in extremis sutvirtinti, b) kam jie šį sakramentą gali teikti ir kokiose aplinkybėse šia galia gali būti naudojamasi.

Sutvirtinimo teikimo galia (facultas) suteikiama šiems dvasininkams: 1) Parapijiniams klebonams; tos teisės nėgauna taip vadinami asmeniniai arba šeimų klebonai. 2) Klebonams, kurie pagal kanoną 471, pleno jure administruoja parapiją, priklausančią vienuolijai, kapitulai ar juridiniam asmeniui ir gauna atitinkamą Congrua. 3) Administratoriams (Kan. 472), kurie yra Ordinaro paskirti valdyti vakuojančią parapiją ir naudotis dalimi jos pajamų. Tuo tarpu visi kiti dvasininkai, apie kuriuos kalba kanonai 474—476, k. a. vikarai pagelbininkai, ko-

operatoriai tokios galios neturi. Taip pat toji teisė nenumatoma ir kapitulos bei generaliniams vikarams, nors jie būtų ir Vyskupai, nes dekreto noustatai yra visiškai tiksliai išdėstyti. 4) Kunigams, kuriems yra duotos visos klebonų teisės ir pareigos. Prie jų priklauso: kuratai, vikarai su visomis klebono teisėmis ir pareigomis.

Galios vartojimas yra griežtai asmeninis ir negali būti perleistas.

Kas liečia sakramento gavėjus ir aplinkybes, kuriomis ši galia gali būti vartojama, nustatyta, kad sutvirtinti galima tik tuos suaugusius arba vaikus, kurie randasi teikėjui priklausomoj teritorijoj, įskaitant pav. ligonines, seminarijas, sanatorijas, kurios klebonų jurisdikcijai nepriklauso, arba išimtąsias vienuolijas (Kan. 792), sąlyga — jei atitinkami tikintieji randasi mirties pavojuje. Jeigu kurios nors iš numatytų sąlygų nebūtų, tokiais atvejais mandatas ir tuo pačiu sakramentas tampa niekiniu ir gali būti taikomos kan. 2365 numatytos sankcijos.

Be to reikia pabrėžti kad: a) kalbamoji galia nėra asmeninė bet teritorinė pagal kan. 5 § 2. Pagal tai kunigas gali tikrai ir leistinai (valide et licite) sutvirtinti visus tikinčiuosius, net tokius, kurie jam priklauso, bet kurie hic et nunc dėl kurių nors priežasčių jo teritorijoj randasi. Ir priešingai, negalima nei tikrai nei leistinai sutvirtinti tų asmenų, kurie nors ir priklauso atitinkamam klebonui (ar klebono teises ir pareigas turinčiam kunigui), bet dėl kurių nors priežačių tuo metu randasi už jo teritorijos ribų. Tuo atveju teikti sutvirtinimo sakramentą yra kompetetingas laikino apsistojimo vietos klebonas.

b) Kalbamoji galia pratęsiama vietoms, kurios priklauso popiežiškos klauzūros (clausura papalis) vienuolijoms.

c) Galios vartojimui iš sutvirtintojo pusės reikia šių sąlygų: 1. tikras pavojus gyvybei; 2. pavojus turi kilti iš sunkios ligos, o ne iš kokios kitos priežasties pav. išvykimo į frontą, orinio puolimo; 3. pavojus gyvybei turi būti objektyviškai tikras. Pavojaus gyvybei tikrumas yra apspręstinas morališko tikrumo kriterijų. Prakštiškai pavojus laikytinas tikru, kai jį tokiu laiko gydytojas, arba kai kunigas iš savo pastoracinės praktikos žino, kad atitinkamas asmuo yra jau aprūpintinas šv. Sakramentais.

Dekretas toliau įsako laikytis kanonų teisės disciplinarinių Sutvirtinimo Sakramento teikimą liečiančių nuostatų, pritaikant juos kalbamiesiems nepaprastiems atvejams. Apeigų atžvilgiu laikytinasi Rituale Romanum priede nurodytų taisyklių. Toliau nurodoma, kaip turi būti paruošiamas Sutvirtinimo Sakramento gavėjas, kad jis, jei jau turi protą, galėtų naudingai šį Sakramentą priimti. Taip pat nustatoma kaip turi būti vėliau pamokomas Sutvirtinimo Sakramentą priėmęs ligonis, jei praėjus pavojui gyvybei, išlieka gyvas. Beto yra pridėti dar disciplinariniai nuostatai apie sutvirtintųjų asmenų knygų (registro) vedimą, pranešimus vietos Ordinarams, nurodant, kad ir vietos

Ordinarai iš savo pusės turi išleisti taisykles nepaprastiems Sutvirtinimo Sakramento teikėjams, paruošti juos šiam nepaprastam uždaviniui. Pagaliau įsakoma vietos Ordinarams pranešinėti Šv. Sakramentų Kongregacijai nepaprastomis aplinkybėmis sutvirtintųjų skaičių bei kuriuo būdu nepaprasti Sutvirtinimo Sakramento teikėjai šį Sakramentą teikė.

Dekretas galioja nuo š. m. sausio mėn. 1 dienos.

ŠV. RITŲ KONGREGACIJOS DEKRETAS

dėl ausų ir šnervės patepimo krikšto apeigose

Minėta Kongregacija 1944 m. sausio 14 dienos aktu yra dispensavusi vartojimą patepimo ausų ir šnervės Effeta apeigoje krikšto sakramentą teikiant. Lotyniškas šio dekrato tekstas randasi Acta Apostolicae Sedis, Tom. XXXVI, 1944, p. 28. Čia duodame esminę ištrauką lietuviškame vertime:

. . . Kaip daugelis vyskupų, kunigų ir misijonierių yra davę patirti, kad būna kartais pavojinga seilėmis liesti ausis ir nosį tiek vaikų, tiek suaugusiųjų, kuriuos reikia krikštyti, Šventoji Ritų Kongregacija, Jo Šventybės Popiežiaus Pijaus XII parėdimu, yra nusprendusi pataisyti žemiau sekančiu būdu Romėniškojo Ritualo rubriką (Tit. II, cap. 2, nr. 13): „Postea sacerdos pollice accipit de saliva oris sui (quod omittitur qutiescumque rationabilis adest causa munditiei tuendae aut periculum morbi contrahendi vel propagandi) et tangit aures et nares infantis . . .“ Ta pati Kongregacija yra parėdžiusi būsimuose Romėniškojo Ritualo leidimuose įtraukti šį pakeitimą į rubriką. Non obstantibus contrariis . . .

A. CARINI, sekretorius — C. card. SALOTTI, prefektas

KRONIKA

Vyskupas Muench Hanau stovykloje

Birželio 1 d. Apaštališkasis Vizitatorius Vokietijoj ir Popiežiaus Misijos Šefas vysk. Aloyzas Muench lankė pirmąją DP stovyklą. Ši garbė teko lietuvių stovyklai Hanau.

Tautinis Delegatas ir vietinės stovyklos komendantas Surviła iš ryto nuvyko į Kronbergą svečio pasiimti ir atlydėti į stovyklą. Tris kilometrus prieš Hanau svetį pasitiko 150 lietuvių dviratininkų, pasipuošusių tautinėm vėliavom. Minia žmonių ties puošniais specialiai papastatytais stovyklos vartais pasitiko plojimais ir prof. Gylys pasveikino visų vardu.

Arklydėse įrengta koplyčia išpuošta 1000 metrų vainikais. Nuo vartų iki koplyčios skautų špalieriai. Pro juos, fotografų „persekiojamas", svetys eina laikyti pamaldų. Choras pasitinka su „Ecce Sacerdos magnus". Tautinis Delegatas pasveikina ir vietos klebonas kun. Aloyzas Klimas padaro raportą. Aukštasis svetys atsako, pasidžiaugdamas gražia lietuvių religine dvasia ir nelauktai gražiu jo sutikimu. Pontifikalinems mišioms Svečiui asistuoja pats tautinis Delegatas ir šeši lietuviai kunigai.

Po pamaldų Svetys vaišinamas DP pietumis. Po pietų salėje priėmimo aktas su sveikinimais, rankų darbų dovonomis, adresais, koncertu. Svečio nustebimas lietuvių nuoširdumu ir pasiruošimu buvo neslepiamas. Chorui užgiedojus „God bless America", Svečio akyse ašaros. Padėkodamas, Svetys kalba vokiškai ir angliškai, giria lietuvių tvirtybę kovoj už religinius ir tautinius idealus ir reiškia tikėjimą geresnės jiems ateities.

Paskaigai Svetys pakviečiamas į užkandos salę kartu su visuomene. Nuotaika vis auga. Svetys nespėja pozuoti fotografams ir atsakinėti aplink jį besispiečiantiems. Pagaliau visų vardu taria paskutinį padėkos ir pagerbimo žodį. J. P. Kan. Kapočius. Svetys atsako trumpu atsisveikinimo žodžiu, baigdamas lietuviškai „Sudiev! Iki pasimatymo!" Lyg šito nelaukdami, visi atsako griausmingu plojimu.

Iš lagerio išlydi Svetį minia, tie patys dviratininkai, Tautinis Delegatas ir lagerio vadovybė. Vokiečiai stebisi jiems neįprastu paradu. Už trijų kilometrų nuo miesto svetys išlipa iš automobilio ir praeina pro dviratininkų špalerius, tardamas kas tris žingsnius lietuviškai „Ačiū! Iki pasimatymo!"

Paskutinis įspudžių apibudinimas iš Svečio lūpų: „Šito aš niekad netikėjau pamatyti!"

Vysk. Būčys pakviestas vesti kunigų rekolekcijas

Tautinis Delegatas numatomoms šiais metais kunigų rekolekcijoms vesti yra pakvietęs iš Romos J. E. vyskupą Būčį. Tikimasi, kad Jo Ekscelencija sutiks, nes panašia rekolekcijų kelionę yra šiais metais padaręs Anglijon.

Vyskupai Dr. Brizgys ir Dr. Padolskis išvyko anglų zonon

Pernai anglų zoną lankė J. Pr. Tautinis Delegatas, tačiau dėl laiko stokos negalėjo teikti sutvirtinimą. Tuo tarpu važiuojant vyrams į Angliją, manoma, netrukus pajudės ir šeimos. Kad lietuvių vaikai neliktų be sutvirtinimo, Tautinis Delegatas kreipėsi į lietuvius vyskupus,

prašydamas juos tai atlikti. Jų Ekscelencijos vyskupai Dr. Brizgys ir Dr. Padolskis sutiko aplankyti stovyklas ir suteikti sutvirtinimo sakramentą. Birželio 14 dieną jie išsiruošė į kelionę.

Delegatūros įgaliotinis anglų zonai

Sąryšy su lietuvių tikinčiųjų išvykimu į Angliją susidarė skubiai sprėstinų vietoje reikalų, kuriuos Delegatūra, dėl greito ryšio stokos nesuskumba. Šituos skubius reikalus ypač dėl kunigų persitvarkymo, pavesta tvarkyti dekanui Viktoriui Dabušiui — Dabašinskui.

Delegato Laiškas kard. Griffinui

Kunigų. ir tikinčiųjų lietuvių išvykstančių į Angliją reikalu Tautinis Delegatas gegužės 3 d. parašė laišką Londono kardinolui Griffin. Jame prašomas kardinolas priimti savo globon Aglijon nuvykstančius lietuvius kunigus ir tikinčiuosius ir rekomenduoti juos Anglijos episkopatui. Kad lietuviai galėtų būt aptarnaujami sava kalba, prašoma lietuvius kunigus skirti jų tautiečių pastoracijai. Ryšiui tarp Eminencijos ir lietuvių kunigų, jų paskirstymo reikalu, rekomenduojams Londone lietuvių klebonas marijonas kun. Sakevičius.

Kard. Griffino laiškas kan. Kapočiui

Birželio 9 d. Tautinis Delegatas gavo laišką iš Londono kardinolo, kuriame rašoma: „Aš noriu Jums užtikrinti, kad aš ir visi kiti šio krašto vyskupai padarys viską, kas jų galioje, pagelbėti lietuviams, kurie atvyksta į šį kraštą ir mes esam laimingi žinia, kad juos atlydi keletas lietuvių kunigų. Aš noriu Jus užtikrinti, kad jie bus nuoširdžiai priimti ir mes padarysime jiems viską, ką tik galėsim. Su maloniais linkėjimais ir laiminimu jums **visiems**".

Šv. Sostas atsako į išvietintų asmenų prašymus

Daugis lietuvių, latvių ir estų Išvietintųjų asmenų, gyvenančių Bad Mergentheim (Assembly Center 650), Seligenstadte (DP Camp 91—261, UNRRA Team 1049), Goettingene ir Grevene savo laiku pasiuntė Sv Tėvui Pijui XII rezoliucijas ir prašymus Pabaltijo valstybių nepriklausomybės atstatymo reikalu. Jo Šventenybės Sekretarijatas pavedė Apaštališkajam Vizitatoriui Vokietijoj J. E. Vysk. A. J **Muench** per Tautinį Delegatą Lietuviams J. P. Kan. F. **Kapočių** pranešti rezoliucijas bei prašymus pasirašiusiems, kad Sv. Tėvas daro visa, kas galima, pagrindinėms tautų teisėms apsaugoti.

Vizitai vokiečių vyskupams

Lankydamas lietuvių stovyklas, tautinis delegatas yra padaręs oficialius vizitus šiems vokiečių vyskupams — ordinarams: Limburgo, Fuldos, Rottenburgo, Augsburgo, Eichstaetto, Osnabruecko, Muensterio i. W., Freiburgo i. Br. Ta proga padėkota vyskupams už pagalbą ir globą, rodomą lietuviams kunigams ir tikintiesiems, supažindinta su bendrąja lietuvių padėtim ir specialiais pastoracijos uždaviniais.

— Tautinį Delegatą vizitavo vysk. dr. Padolskis, latvių vysk. Rancens Rottenburgo pavyskupis.

Brolišku tautų Delegatų sąveika

Latvių tautinis delegatas prof. Laurinovičs ir lietuvių kan. Kapočius turi dažnų pasitarimų, liečiančių bendrus abiejų tautų tikinčiųjų pastoracijos reikalus. Jie turi vilties, kad gyviau besireiškiąs religinėje srityje ryšys padės glaudesniam šių tautų bendradarbiavimui ir kitose srityse.

Danijos vyskupas nori gauti liet. kunigą

Danijos katalikų vyskupui Suhr

Tautinis Delegatas buvo rašęs š. m. kovo 4 d. dėl kun. V. Martinkaus, kuris laiks nuo laiko galėtų nuvykti aptarnaut dvasinių vietos lietuvių reikalų. Gegužės mėn. gautas atsakymas, kuriame prašo vieno lietuvio kunigo, galinčio pastoviai apsigyventi lietuvių stovykloje Dragsbaek ir iš čia aptarnauti visoj Danijoj esančius lietuvius. Pageidaujamas lietuvis jėzuitas, nes Danijos jėzuitai, kurie turi įvairiose vietose savo namus, galėtų jam tiesiogei daugiau padėti.

Šveicarijos lietuvių kolonija liko be kunigo

Keletas šimtų Šveicarijos lietuvių turėjo tris kunigus, kurie dirbo jų pastoracijoj ir labdaros srity. Pastaruoju laiku visi išvyko į JAVbes. Likęs prel. Šaulys, dėl amžiaus negali jų aptarnauti. Jis kreipėsi į Delegatūrą, prašydamas atsiųsti vieną kunigą iš Vokietijos.

Padėka Airijos Primui ir vyskupams

Patyręs apie Airijos vyskupų kreipimąsi į savo tikinčiuosius melstis už persekiojamas rytų ir šiaurės rytų tautas, tautinis delegatas kan. F. Kapočius šių metų pradžioje parašė Airijos primui padėkos laišką savo, 230 kunigų ir 70 000 lietuvių vardu. Laiške išdėstomos mūsu tautos kančios, religijos persekiojimas, deportacijos ir žūdimai. Airijos primas prašomas padėkoti visiems vyskupams ir tikintiesiems už maldas ir simpatiją persekiojamai Lietuvai.

Pranciškonai išvyksta į Ameriką

Keletas lietuvių pranciškonų, jų tarpe ir kai kurie dirbą pastoracijoj, greitu laiku iš Vokietijos išvyksta per Italiją į JAV į ten atkurtą Lietuvos pranciškonų vienuolyną. Tuo tarpu T. Bružikas SJ kreipėsi į Jėzuitų centrą Romoje, kad ten esantiems lietuviams jėzuitams būtų leista atvykti į Vokietiją čia esančių lietuvių pastoracijai.

Lietuviai Scrantono Universiteto profesūroj

Tėvų jėzuitų vedamas universitetas Amerikoje, Scrantone, pasikvietė keturius lietuvius profesoriais: jėzuitus T. J. Venckų, T. J. Belecką, rašytoją Ant. Vaičiulaitį (prancūzų kalbai) ir istoriką Dr. Ant. Kučą (Europos istorijai).

Lietuvos varpai Salzburge

Kaip praneša kun. dek. Albinas Spurgis, Waideno progimnazijos direktorius, Salzburge, Austrijoj, esą nesuliedintų lietuviškų varpų ir Vytauto D. biustų.

Apie lietuvių bado streiką

Kovo 11 d. popietiniuose pranešimuose Vatikano radijas visomis kalbomis pranešė apie pabaltijiečių bado — pasninko dieną, pirmon eilėn iškeldamas lietuvius, esančius tremtyje, Amerikoje ir Italijoje, kurie šitą pasninką jungė su malda už savo pavergtąją Tėvynę. Ši žinia buvo redaguota su dideliu jausmu ir truko 5 min.

Švedijos Kat. Vyskupas dėl Pabaltijo valstybių

Švedijos katalikų apaštalinis vikaras vysk. Mueller, daugeliu atvėjų rėmęs ir remiąs lietuvių pabėgėlius Švedijoje, š. m. kovo mėnesio pradžioje kreipėsi į Etlee, Ramadier ir Pop. Pijų XII, atkreipdamas dėmesį į Pabaltijo kraštų sunkią padėtį ir prašydamas daryti žygių tiems kraštams grąžinti laisvę. Vatikano radijas šitą žinią pranešė įvairiom tautom skirtose transliacijose.

Dr. Samorė paskirtas į Vašingtoną

Apie tris metus Lietuvoje buvęs Nunciatūros sekretorius Dr. utr. jur. Antonio Samorė, vėliau dirbęs Valstybės Sekretoriate, Pabaltijo reikalų skyriuje, š. m. kovo mėnesį Popiežiaus Pijaus XII paskirtas sekretoriumi prie Vatikano Delegatūros Vašingtone.

RELIGINĖ SPAUDA

Religinė Amerikos lietuvių spauda

Religiniai Lietuvos laikraščiai jau kuris metas tęsia savo darbą Amerikoje. „Žvaigždė", „Švento Pranciškaus Varpelis" ir marijonų „Kristaus Karaliaus Laivas" leidžiami moderniškose spaustuvėse, geru Lietuvoj įprastu šriftu, labai įvairūs, gausiai iliustruoti. Bendradarbių sutelkiama ne tik iš Amerikos lietuvių, bet ir iš Romos, net iš tremtinių Vokietijoj.

„Naujasis Gyvenimas" vėl pradeda eiti

Šių metų pradžioje dėl lietuviškos spaudos pertvarkimo, religinės kultūros dvisivaitinis „Naujasis Gyvenimas" buvo nustojęs eiti. Visą tačiau laiką buvo daromi žygiai. jį atgaivinti. Pastoruoju laiku, Kunigų Sąjungai ir Delegatūrai padarius žygius Frankfurte, reikalas išsisprendė. Redaktorius kun. Vyt. Bagdanavičius birželio 2 d. gavo į rankas vėl licencijas ir greit pradeda pertrauktą darbą.

Naujos lietuviškos maldaknygės

Pastaruoju laiku vėl pradėta jausti trūkumas lietuviškų maldaknygių tremtyje. Spaudai šiuo metu ruošiamos Kan. F. Bartkaus mišiolinio pobūdžio (kaip kan. Sanaliausko „Šlovinkim Viešpatį") maldaknygė, kun. St. Ylos praplėsta, pertvarkyta ir žymiųjų krikščionių maldomis papildyta žinomoji maldaknygė, kun. Dr. J. Vaišnoros — maldaknygė skautams.

Spausdinamas Naujasis Testamentas

Amerikoj, kun. Jūro rūpesčiu, išleistas fotokopiniu būdu II J. E. Arkivyskupo Skvirecko versto Naujojo Testamento leidimas. Kadangi jį gauti čia nebuvo galima, o be to iš Amerikos vyskupų gauta pinigų specialiai šv. Rašto leidimui, tai šiuo metu pradėta spausdinti III patiės vertėjo kiek naujai pataisytas N. T. leidimas.

Fatimos pasirodymų literatūra lietuvių kalboj

Šiuo metu yra net trys dalykai paruošti lietuvių kalba apie Marijos pasirodymus Fatimoje. Pirmiausia, redamasis dviem autoriais, Gonzagu da Fonesca ir C. Barthu, parašė stambų (276 p.) veikalą „Dievo Motinos pasirodymai Fatimoje ir ko jį iš mūsų laukia" J. E. Arkivyskupas. J. Skvireckas. Da Fonescos veikalą „Maria spricht zur Welt" išvertė doc. Staugaitis ir dalimis spausdino „Naujajame gyvenime". Tačiau tylomis dirbęs, pirmasis galėjo išleisti į skaitytojus „Marijos Žodį", sudarytą iš įvairių autorių kan. Dr. P. Aleksa.

Autoriaus noras Marijos tartąjį žodį „suimti į trumpas gegužės mėnesio skaitymų eilutes, jas atspausdinti ir paskleisti tarp skaudaus likimo ištiktųjų brolių" yra gražiai pasisekęs. Gražia kalba nupasakota Fatimos įvykiai, vaikučių gyvenimas, net religinis Portugalijos atgimimas. Tiesa, tokio pabūdžio gegužės mėnesio skaitymai neįprasti. Bet varietas delectat.

Gyvoji Dvasia Romoje

Romoj sudijuojąs kun. Vytau-

tas Balčiūnas, buvęs Kauno Kunigų Seminarijos Dvasios Tėvas, yra parašęs vertingą studiją „Gyvoji Dvasia“. Turinyje yra trys skyriai: Gyvosios dvasios esmė, Gyvosios dvasios kilmė ir plitimas ir Gyvosios dvasios kunigas. Autorius panaudojo visą literatūrą, kuri šio sąjūdžio ir šių idėjų klausimu buvo sukurta Lietuvoje, o beto panaudoja apsčiai literatūros svetimos, kurį svarstomą klausimą išryškina ir pritaiko krikščiokojo gyvenimo sugyvinimui. Darbas skaitomas su dideliu įdomumu, nes parašytas ne tik brandžiai, bet tikru gyvosios dvasios stiliumi.

Studijėlė darbininkų klausimo sprendimui

Vokiečių okupacijos metu Kauno Teologijos Fakultete studijavęs, o nūnai bebaigiąs teologijos studijas Jėzuitų Teologinėj Mokykloj Pullach, Bavarijoj, kun. P. Daugintis SJ parašė stambesnį seminarinį darbą vokiečių kalba: „Mistinio Kristaus kūno mokslo įnašas į darbininkų klausimo sprendimą“. Reikia labai džiaugtis, kad atsiranda kunigų, kurie darbininkų ir apskritai socialiniais klausimais daugiau domisi. Jaunam autoriui, kuris iš pradžios mokyklos mokytojų pasuko į kunigo pašaukimą ir žada mūsų ateities gyvenimui savo rimtu pasiruošimu įnešti naujos minties, linkime šitoje srityje būti jau ne vieno lietuvio kunigo — sociologo darbų tęsėju.

Romos lietuvių kunigų moksliniai užsimojimai

Kiek mus yra pasiekusios žinios, Romoje studiuoją lietuviai kunigai išvykę 1945 metų rudenyje, daugumoje tikisi padaryti doktaratus. Įdomūs jų moksliniai užsimojimai ir pasirenkamos problemos. Ne apie visus turime informacijų, bet štai keletos darbų temos: Pasauliečių kunigystės santykis su eucharistine auka (kun. P. Ragažinskas), Religinis nerimas Dostojevskio kūryboje (kun. V. Cukuras), Dorybių sąryšis šv. Augustino doktrinoj (kun. V. Širka).

ŠVENTO KAZIMIERO KULTAS

Naujа kazimierinė literatūra

Žinomas istorikas prof. Simas Sužiedelis yra parašęs Šventojo Kazimiero monografijėlę, kuri neseniai išėjo iš spaudos. Kas prisimena iš Hanau kunigų suvažiavime minėto profesoriaus paskaitą apie Šventąjį, tas žino, su kokiu plačiu istoriko mostu ir kokia meile šis jaunas mokslininkas prieina prie tokio jautraus dalyko, kaip šventųjų biografijos. Ši monografijėlė bus pirmas Šventojo gyvenimo darbas tremtyje, o šios rūšies iš viso pirmas mūsų kalba.

Kitas jaunas istorikas dr. A. Kimsa, gyvenąs Ravensburge, baigia ruošti Šv. Kazimiero monografiją. Autorius gavo progos naudotis turtinga biblioteka ir radęs daug retos, o gal būt, kad dar niekam nežinomos medžiagos. Autorius randa, kad Šv. Kazimiero pavyzdys ir svarba šiems laikams yra ne mažesni, negu anais, kai jo išmintinga ranka buvo tiek gera padaryta, gelbstint Lietuvą nuo ritų ir pravoslavų antplūdžio.

Kazimierinė drama, be dviejų dalykėlių liaudžiai, kurie lenkišku sekimu buvo pasirodę 20-to š. pradžioj ir kurie N. Lietuvoj jau buvo nežinomi, ligi šiol neturėjo nei vieno originalaus dalyko. Pirmąjį bandymą šiuo atžvilgiu padarė kun. B. Zdanavičius, parašydamas 4 v. dramą „Šventasis Kazimieras Lietuvos Karalaitis“.

Šv. Kazimieras — pirmasis ateitininkas

Kauno Arkivyskupas Juozapas Skvireckas, atsakydamas į sveikinimus, yra parašęs moksleiviams ir sendraugiams ateitininkams laiškus, kuriuose pabrėžia: „Šv. Kazimierą galima pilna prasme vadinti pirmuoju, kurs ryžosi Lietuvoje visa atnaujinti Kristuje. Jis pirmas ateitininkas, sektinas visais laikais". J. E. Arkivyskupas abiejuose laiškuose duoda įdomios medžiagos Šventojo gyvenimui paryškinti, kartu darydamas išvadą, kad šis gyvenimas yra gyvas pavyzdys mūsų laikų jaunimui ir katalikiškajai inteligentijai.

Jo Ekscelencija, nuo ano atmintino ganytojinio laiško, išleisto 1943 m. kovo 4 d. Šventojo sukakčiai paminėti, ligi dabar gyvena viena mintim, kaip Šv. Tautos Globėjo kultą išplėsti mūsų tautoje, kad jis sugyvintų krikščionišką mūsų gyvenimą.

Šv. Kazimiero kolegija Romoje

Žiniomis iš Romos, Lietuvių Kolegija, persikėlusi į nuosavas patalpas (Roma, Via Casalmonferrato 20), š. m. kovo 4-ta — kolegijos Šv. Globėjo dieną — turėjo būt iškilmingai pašventinta. Į tas iškilmes buvo laukiamas J. E. Arkiv. J. Skvireckas, kuris savo rūpesčiu ir lėšomis didele dalimi yra prisidėjęs prie šios kolegijos įkūrimo. Tuo tarpu neturime žinių, kaip šios iškilmės praėjo.

Šventojo minėjimas Baltijos Universitete

Tautos Globėjo diena šiais metais praėjo visur su retu įspūdingumu. Pamaldos ir minėjimai ypatingai buvo paryškinti aktyviu, nuoširdžiu ir kūrybišku jaunimo dalyvavimu. Turimomis žiniomis ypač pažymėtinai šios dienos minėjimas praėjo studentų židiniuose. Kaip itin būdingą, dedame čia Baltijos universiteto Pinneberge praėjusių iškilmių aprašymą.

Kadangi un-tas kovo 4-tą dirbo, tai ta dieną pasitenkinta tik ankstybomis šv. mišiomis, kuriose dalyvavo nemaža dalis profesūros ir st-tų. Kovo 9 d. buvo pasiruošta iškilmingai pagerbti mūsų Šventąjį. 11 v. gražiai papuoštoj koplyčioj vyko pamaldos gausiai dalyvaujant studentijai ir profesūrai. Per šv. mišias studentai gieda jautrias giesmes, ateitininkai ir skautai ir kiti priima šv. Komuniją. Po „Šventas Dieve" seka malda į šv. Kazimierą, po to palaiminimas ir pabaigoj Tautos Himnas.

Po pietų 5 v. atidaroma šv. Kazimierui pagerbti akademija. Prieš susirinkusiųjų akis didelis šv. Kazimiero paveikslas, įsuptas tautinėj ir bažnytinėj vėliavose, apačioje dekoracija Vilniaus katedros, Gedimino pilies ir Trijų Kryžių kalno. Gėlės ir prieblandoj uždegtos žvakės priduoda vaizdui dar daugiau grožio ir mistiškumo.

Vienas iš studentų ateitininkų A. Klimas skaito paskaitą: „Šv. Kazimiero asmenybė ir jaunimas". Gyvai, jaunuoliškai, pagaudamas laikų dvasią atskleidžia jis Šventąjį susirinkusiems. Po to prof. Graurogko paskaita „Naujųjų kultūos kelių beieškant"; skaito įdomiai, rimtai ir giliai, į pabaigą gražiai kazimierietiškomis mintimis atausdamas. Meninėje daly dalyvauja studentai ateitininkai ir skautai. Deklamacijos ir melodeklamacijos laimi šidis Šventajam, o smuiko ir solo dalykai suteikia šiai nuotaikai švelnumo ir iškilmingumo. Malda į šv. Kazimierą ir giesmė „Marija, Ma-

rija“ užbaigiama dvi valandas trukusi akademija. Kiekvienas, be abejo, išsinešė šv. Kazimierą savo širdyje mielą, brangų ir žavų.

Kazimierinės kūrybos rinkimo reikalu

Minėjimų proga atskirose stovyklose surta ir paskaityta originalios kūrybos: poezijos, noveliu, melodeklamacijų, gyvų paveikslų, o taip pat originalių paskaitų. Kad šitie sukurti dalykai nepaliktų tik privačiose rankose ir kad reikale būtų galima juos panaudoti visoms stovykloms arba išleist surinkus spaudoje, prašome autorius paprašyti nuorašų ir juos persiųsti Delegatūrai. Būtų gera gauti ir originalių šv. Kazmiero paveikslų nuotraukas.

16TOS VASARIO TRIDIENIS STOVYKLOSE

Sprendžiant iš stovyklų kapelionų pranešimų, maldos tridienis už tėvynę, neskaitant mažų išimčių, praėjo su dideliu dvasios pakilimu. Nors šalčiai tuo metu labai kliudė rinktis į pamaldas, tačiau per visas tris dienas gausiai dalyvauta rytinėse pamaldose, eita gausiau komunijos, visur susilaikyta nuo pramogų. Ta proga, rašoma iš Itzehoe: „atskirų asmenų buvo privačių pažadų, maldų litanijų, gerų darbų etc. Per visą tridienį ir vasario 16 d. visoje stovykloje viešpatavo tyla ir rimtis. Tridienis lietuvių religines ir tautines nuotaikas veikė labai teigiama linkme.“

Augsburgas rašo: „15-tą dieną 6 val. vakare šv. mišios, Libera. Katafalis skęsta gėlėse, aptiestas juodu kilimu, ant katafalio ilsisi tautinės spalvos, dega žvakės, altoriaus draperijos juodos spalvos. Orkestras su choru visus nuteikia liūdna, rimta ir pasiryžimo duodančia nuotaika. Bažnyčia vos talpina žmones. Po pamaldų eisena prie kryžiaus. Kryžius, juodos vėliavos, vainikai, kunigas, mokyklos, organizacijos, orkestras, žmonės. Nešama degančios žvakės. Eisena tyli. Prie kryžiaus uždegama fakelai. Trumpas kunigo žodis. Orkestrui grojant gedulingą maršą, uždedami vainikai. Giesmė: Marija, Marija. Tautos Himnas . . .“

Iš Kielio: „Šio tridienio pravedimas davė neabejotinos naudos ir yra pavykęs“. Iš Rothenburgo: „Tridieniu žmonės buvo labai patenkinti. Komunijos buvo virš 250“.

Ansbachas praneša: „kąsdien šv. mišiose nedaug dalyvavo, nes daugumoj žmonės įtraukti į darbą. Bet šiose dienose per vakarines pamaldas dalyvių buvo ypatingai daug. Šeštadienį du svetimi kunigai klausė išpažinčių. Bendroj komunijoj dalyvavo mokyklos, gimnazija ir apie 60 % visų gyventojų.“

Kemptenas džiaugiasi: „Su rimtimi ir turingiai šiais metais praėjo vasario 16 d. Prieš tą iškilmingą šventę koplyčioj buvo maldos ir atgailos tridienis, kuriame tikintieji gausiai dalyvavo.“ Klebonas atspausdino spaustuvėje tikslią programą ir visi vietos kunigai pasidalino darbu.

Landshutas praneša: „Vasario 13—14 d. vakarais stovyklos patalpose, susirinkus tikintiesiems, buvo sakamos konferencijos ir trumpai pasimelsta. 15 d. buvo be to išpažintis. Vasario 16-tą mišių metu didesnė stovyklos gyventojų pusė priėmė komuniją. Šventė praėjo gana pakilioje nuotaikoje. Gyventojai paraginti šią savaitę praleisti rimtai, susikaupus, pilnai šį pageidavimą įvykdė. Jokių pasilinksminimų ir išgėrimų nebuvo. Komitetas iš savo pusės padarė

viską, kad vas. 16 šventė praeitų Delegatūros instrukcijos mintimi".

Hamburge vertą dėmesio metodinė pravedimo pusė: „Sekmadienį — II. 9 d. per pamaldas išaiškinta tridienio reikalas, prasmė, tikslas, pobūdis ir tvarka. Prieš pat tridienį — II. 12 d. atspausdinta rotatoriumi paraginantis raštas ir įteiktas kiekvienam studentui bei profesoriui, pabrėžiant gyvą reikalą maldos, atgailos ir aukos už mūsų tėvynę ir kviečiant visus studentus ir profesūrą rikiuotis šiam žygiui. Tridienis rado jautrų atgarsį tikinčiuosiuose. Nežiūrint labai didelio šalčio, tridienio vakarinės pamaldos buvo gausiai lankomos. Ypatingai pasižymėjo uolumu studentai ateitininkai. Labai nuoširdžiai ir kruopščiai papuošė altorių ir koplytėlę."

Gegužės mėnesio pamaldos

Stovyklų kapelionų pranešimais, šių metų gegužės mėnesio pamaldos praėjo dideliu nuoširdumu. Lietuviai daugumoj dalyvavo apie 80%. Vietomis prisijungė lietuviai evangelikai ir, kas ypač gražu, net latviai ir vietos vokiečiai. Iš vienos vietos rašoma: „Į Tremtinių Motiną žmonės meldėsi taip, kaip niekad pas mus dar nesimeldė".

Tremtinių Motinos kultas randa atgarsį net Amerikos lietuvių tarpe. „Šv. Pranciškaus Varpelis" įsidėjo net specialų straipsnį.

Motinos dienos minėjimas

Daugelyje stovyklų, kaip pranešama, be įprastinių motinos dienos minėjimų — akademijų, šįmet vargingesnėj padėty esančios ir gausesnių šeimų motinos apdovanotos realesnėm dovanom — Unrros ir LRK pašalpomis ar šiaip sudėtinėmis dovanomis.

Motinos dienos proga tautinio delegato išleistas pastoracinis laiškas dėl mūsų šeimų negerovių daug kur buvo priimtas kaip pavojaus signalas. Iš Klein — Wittensee rašoma: „Visoms šeimoms — teisėtoms ir manančioms būti neteisėtomis, taip pat viengungiams šis laiškas padarė, kaip jie patys sako, sprogusios atombombės įspūdį. Tikrai sukrėtė, net už mėnesio laiko atsimena (tikrai reikia stebėtis!)".

Leidinys — Šv. Sosto Delegatūros Lietuviams, Nr. 4.
Permitod by UNRRA Team 513.
Tiražas 500 egz.
Spaudė — A. Gottliebs & I. Osswalds Buchdruckereien, Kirchheim-Teck

---

IŠLEISTA:

ŠVENTAS KAZIMIERAS, Simo Sužiedėlio, 32 p., kaina 2 RM.

LYČIŲ PROBLEMA, Maldeikio — Maceinos, 32 p., kaina 2,50 RM.

SPAUSDINAMA:

ŠVENTOJI ISTORIJA N. T., Vysk. Paltaroko, (naujai pataisyta, iliustruota).

MEILĖ (meilės esmė ir brendimas), Stasio Ylos.

RUOŠIAMA:

ŠVENTOJI ISTORIJA S. T., kun. J. Marcinkaus.

APSAUGOK AUKŠČIAUSIAS (maldaknygė), St. Ylos.

ŠEIMOS KLAUSIMAIS:

SANTUOKA, ŠEIMA, ŠEIMA IR MOKYKLA, SEKSUALINIS AUKLĖJIMAS IR KT.

LEIDINIUS UŽSAKYTI pas

Šv. Sosto Delegatūros Leidinių Administratorių, (14a) Kirchheim-Teck, Alleenstr. 128.

1164
2,-

ALp(LKA)3124
1947, Nr. 1